

Onsdagen den 23 maj

Kl. 09.00–16.39

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 2 maj justerades.

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM88 Förordning om tillgång till e-bevisning inom EU och Direktiv om utseende av representant för utlämnande av e-bevisning
COM(2018) 226, COM(2018) 225 till justitieutskottet

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till arbetsmarknadsutskottet:

RiR 2018:12 Förberedande och orienterande utbildning – uppföljning av deltagare inom etableringsuppdraget

§ 4 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2017/18:262 till utbildningsutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Sammansatta civil- och kulturutskottets betänkande

2017/18:CKrU1 Politik för gestaltad livsmiljö

Prot. 2017/18:117
23 maj

Skatteutskottets betänkanden
2017/18:SkU19 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen
2017/18:SkU16 Riksrevisionens rapport om folkbokföringen
2017/18:SkU17 Beskattning av elektroniska cigaretter och vissa andra nikotinhaltiga produkter

Utrikesutskottets betänkande
2017/18:UU18 Norden

*En gymnasieutbildning
för alla*

§ 6 En gymnasieutbildning för alla

Utbildningsutskottets betänkande 2017/18:UbU23
En gymnasieutbildning för alla (prop. 2017/18:183)
föredrogs.

Anf. 1 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Ibland används uttrycket ”det är svårt att se skogen för alla träd”. Med det menas att om man har för stort fokus på delarna missar man att se helheten. Låt mig därför först säga några ord om helheten och riktningen i regeringens förslag om gymnasieskolan.

En fullständig gymnasieutbildning av hög kvalitet är i dag en viktig och nödvändig grund för ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Det är också skälet till att regeringen nu i två propositioner har föreslagit viktiga förändringar i gymnasieskolan.

Den första proposition som vi behandlar i dag handlar bland annat om bättre övergångar till gymnasiet, mer utvecklat stöd till eleverna, tydligare ansvar för rektorer att följa upp frånvaro och förbättringar av introduktionsprogrammets struktur och kvalitet, med bland annat krav på garanterad minsta undervisningstid. Den andra propositionen, som vi behandlar senare, innehåller förslag om att även yrkesprogram ska ge en grundläggande behörighet som norm, utan att man minskar yrkesämnenas andel. Där föreslås också att ett estetiskt ämne ska ingå i alla program.

Till detta ska läggas regeringens beslut om att tillsätta två viktiga utredningar: dels en utredning om att se över möjligheterna att återinföra ämnesbetyg i gymnasieskolan, dels en utredning som ska se över möjligheterna till en regionalisering av gymnasieutbildningen för att säkerställa ett brett utbud av utbildningar med hög kvalitet i hela landet. På detta sätt vill vi utveckla den framtida gymnasieutbildningen och skapa en gymnasieskola för alla.

Fru talman! Jag kom in i riksdagen 2007. Då hade Jan Björklund precis kastat den föregående regeringens förslag Gy 2007 i papperskorgen. Mycket tid, kraft och pengar hade investerats i utredningen och propositionen. Det kändes som någon sorts prestige från den dåvarande ministern att kasta bort det arbetet och tillsätta en egen utredare.

Propositionen kom fyra år senare, Gy 2011. Den innehöll ändå några av de förslag som hade jobbat fram tidigare. Mycket var bra, men några saker blev inte så lyckade. Uppdelningen mellan högskole- och yrkesprogram blev för stark, och yrkesprogrammets attraktivitet monterades ned. Resultatet blev att antalet sökande till yrkesprogrammen gick ned markant.

Introduktionsprogrammen blev större. När Björklund började oroa sig för det låga söktrycket tillsatte han Yrkesprogramsutredningen.

Vi socialdemokrater gick till val på att bevara det som fungerade bra i den nya gymnasieskolan och göra om det som bevisligen inte fungerade. Vi gick därför till val på att stärka yrkesprogrammets attraktivitet och på att få fler elever att välja en yrkesutbildning, liksom att de stödåtgärder som finns i grundskolan skulle finnas även i gymnasieskolan.

Vi gick till val på välbehövliga reformer för gymnasieskolan och landets elever. Men vi gick också till val på att inte kasta något i papperskorpen. Skolan behöver långsiktiga förutsättningar. Därför tog vi Yrkesprogramsutredningen vidare, vilket bland annat har resulterat i att vi i höst inrättar branschskolor i Sverige för smala yrkesområden som behövs på arbetsmarknaden. Vi tillsatte också en stor och omfattande gymnasieutredning som skulle se över helheten. Eftersom vi inte ville riskera att behöva börja om på ruta ett igen var det en parlamentariskt sammansatt utredning där alla riksdagspartier var med. Alla partier hade möjlighet att påverka utredningen och föra fram sina politiska förslag. Det fanns läge för förhandlingar mellan partierna, och så skedde. Det är väl bland annat därför som den proposition vi i dag debatterar ser ut att gå igenom, med något undantag.

Fru talman! Jag talade inledningsvis om riktning. Riktningen måste vara att alla ska skaffa sig en gymnasieutbildning. Det betyder inte att alla ska bli akademiker eller att alla ska ta sin gymnasieexamen på samma sätt och på samma tid. Vi ska skapa förutsättningar för att alla ska kunna genomföra en gymnasieutbildning – på olika sätt, mer individuellt och kanske i olika steg.

Men låt oss vara ärliga och säga: Alla ungdomar kommer att behöva en gymnasieutbildning för att klara sig i dagens och framtidens kunskapsintensiva samhälle. Därför har regeringen nu under fyra år investerat kraftfullt i möjligheten att utbilda sig och att ställa om. Vi har brutit med nedskärningarna i komvux och inrättat en rätt till komvux. Rätten att gå i vuxenutbildningen för att komma vidare till YH och högskola är viktig. Det skapar möjligheter och något att vara stolt över. Vi har också tillsatt en komvuxutredning, som bland annat har i uppdrag att se över om nuvarande prioriteringar fortsatt ska gälla. Borde vi till exempel i högre grad kunna utbilda människor som gått ett högskoleförberedande program till ett yrke? Vi vet ju att vi behöver fler undersköterskor, barnskötare, svetsare och vvs-montörer och så vidare. Det är yrken som behöver locka fler som tidigare har haft siktet inställt på något annat.

Vi har satsat stort på regionalt yrkesvux, och påbyggbara yrkespaket har tagits fram i samverkan med branscherna enligt den svenska modellen. De kan användas i yrkesvux men också på introduktionsprogrammen. Detta möjliggör bättre utbildningsutbud, högre kvalitet i utbildningen och att nyanlända som kommer till Sverige kan ges skraddarsydd utbildningar som leder till jobb i bristyrken.

Fru talman! Dagens betänkande handlar framför allt om att fler ska ges förutsättningar och stöd för att kunna fullfölja sin gymnasieutbildning. Enligt Skolverket har drygt hälften av dem som inte tar examen bara några enstaka kurser kvar att klara för att fullfölja sin utbildning. De är alltså nära en examen. Många av dem skulle ta en examen om de fick stöd. Den här propositionen innebär att sådana möjligheter nu kommer på plats.

Prot. 2017/18:117

23 maj

*En gymnasieutbildning
för alla*

Strukturen och kvaliteten på introduktionsprogrammen förbättras också, vilket är nödvändigt. Regeringens satsningar på lovskola och 300 miljoner årligen för att stärka introduktionsprogrammen är också viktiga i sammanhanget.

Det som borgerligheten tillsammans med Sverigedemokraterna i dag något fyrkantigt avslår är att elever på introduktionsprogram som bedöms klara studierna på ett högskoleförberedande program kan undantas från vissa behörighetskrav. Det vill man alltså avslå. Vårt förslag är ett sätt att försöka se varje individ och göra utbildningen mer flexibel. Ibland är det ju så väldigt nära.

Jag fick höra om Ahmed som går på ett introduktionsprogram i Sörmland. Han är otroligt duktig i skolan och har nått behörighet i kärnämnen och i åtta andra ämnen. Ett ämne fattas, nämligen idrott och hälsa. Där blir han inte godkänd, för han har ännu inte lärt sig simma 200 meter. Vi måste kunna få in studiebegåvade och ambitiösa ungdomar som lärare och rektorer bedömer klarar undervisningen på nationella program. Vi måste kunna göra det även när det gäller elever som är födda utanför Sveriges gränser. Vi vill inte sänka några kunskapskrav, men vi vill se individuella lösningar i vissa situationer och en större flexibilitet.

Jag får be om ursäkt. Jag kommer nu att dra över talartiden och säga några ord till. Den andra propositionen, som jag tidigare har nämnt, debatterar vi här den 19 juni. Det handlar framför allt om att yrkesprogrammen inte ska upplevas som återvändsgränder. Det handlar också om en kvarts miljard i budgeten för att kommuner och fristående skolor ska klara av att genomföra framgångskonceptet som flera vittnar om.

Jag hoppas fortfarande att förnuft går före prestige och att någon sorts långsiktighet och anständighet finns i gymnasiepolitiken. Därför vill jag uppmana samtliga partier i Sveriges riksdag: Var åtminstone pragmatiska, och kasta inte återigen ett väl genomfört arbete i papperskorgen!

Sveriges elever och lärare har inte tid att sätta sig på ruta ett igen bara för att vi inte kan komma överens. Kompetensbristen är här och nu, och vi måste göra allt vi kan för att lösa den.

Jag yrkar bifall till reservation 1, och i övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 2 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! På riksdagens bord har det, efter sedvanlig behandling, landat en föga upphetsande proposition om en gymnasieutbildning för alla.

Regeringen har snart haft fyra år på sig att lägga fram förslag om stärkt närvaro, om färre avhopp och om att fler ska kunna gå ut med en viktig examen från skolan – och så blev det detta. När jag läser propositionen går mina tankar osökt till Shakespeares pjäs *Much Ado about Nothing*. Sällan har jag sett ett så urvattnat förslag. Propositionen syftar till att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Ja, syftet är gott, men de rejäla förslagen saknas. Det tror jag även att regeringsidan håller med om, i det tysta.

Problemen är i dag omfattande på landets gymnasieskolor. Eleverna luras på ett antal timmar. Regeringen borde åter ha kopplat kurspoängen till antalet timmar. Vi har alldeles för få undervisningstimmar i svensk skola. Det är lärarbrist och inställda lektioner, och ofta sparar kommunerna

in på vikarier. Efter att Sveriges kurva i PISA pekade uppåt ser vi nu oroande tendenser till att resultaten åter sjunker. Det är mycket allvarligt, och regeringen sitter handfallen.

Det är bra att regeringen oroar sig för frånvaron, men det räcker inte. Vi måste veta mer, undersöka och samla in statistik, som på alla andra arbetsplatser. Vi måste få mer omedelbara ingripanden från skolläringens sida.

Det som vi stöder är att man ser över och stärker introduktionsprogrammen. De har svällt, inte minst språkprogrammet. Det är bra att man nu också bedömer språkkunskaperna, så att det finns möjlighet att dela in eleverna på rätt nivåer så att de får ut mer av undervisningen.

Fru talman! Jag anser att läget är mycket oroande för många av våra gymnasieskolor och därmed för våra elever. Det finns tre allvarliga problem.

Det första är alla fel- och omval. De kostar samhället 2,3 miljarder kronor varje år – jag återkommer till detta.

Det andra är avhoppet från gymnasieskolan eller att man går ut utan en fullgod examen. Samhällsekonomiska beräkningar visar att varje misslyckande belastar samhällsekonomin med ca 15–20 miljoner kronor under en livscykel per individ. Det blir enorma summor.

Det tredje är att högskolor och universitet högljutt klagat över bristande kvalitet, att eleverna kan för lite och att man får ta om gymnasiekurser och får anordna ett basår, inte minst inom teknik.

Fru talman! Förslaget om en gymnasieutbildning för alla skulle ta upp problemen med oförberedda och oinformerade elever, stora kunskapsbrister hos studie- och yrkesvägledarna och poängjakt – ofta i årskurs 2 – som alltför ofta leder till psykisk ohälsa hos oroväckande många tjejer.

Det är få saker som jag ser i förslaget. Mentorer finns med, men det finns redan i de allra flesta skolor, och det tycker jag är en onödig detaljreglering. Det är desto fler saker som borde ha funnits med. Jag förstår att allt inte kan inrymmas i en proposition, men regeringen har nu snart haft fyra år på sig att rätta till problemen och sådant som man var kritisk till under förra mandatperioden. Men det underlåter man att göra. Vi måste få en mer flexibel gymnasieskola.

Utbildningsministerns berömda 100 dagar har snart blivit 1 500 dagar. Sveriges elever är värda en mer handlingskraftig regering som tar tag i skolans stora problem.

Jag yrkar bifall till reservation 4.

Fru talman! Detta är sannolikt mitt sista anförande i kammaren, efter åtta år, så jag ber att få tacka alla mina trevliga kollegor i utskottet, från vänster till höger.

(Applåder)

Anf. 3 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Fru talman! Det är tråkigt att se att en bra debattör måste avsluta sin karriär här, men vi rullar vidare.

Sverigedemokraterna yrkar självklart bifall till sina reservationer 3 och 5.

Fru talman! Jag ska återkoppla till reservation nr 1, som dyker upp här. Det handlar om att introduktionselever som bedöms sakna ett eller två betyg ska godkännas för att komma in på en utbildning. Det säger vi nej till, och det säger Alliansen nej till. Det är jag väldigt tacksam för, för detta är ett sluttande plan. Ska vi verkligen ha 35 000 olika bedömningar – det är så många lärare som i dag finns i gymnasieutbildningen? Är det varje enskild lärare som ska kunna bedöma om ett betyg behövs eller inte?

Nej, fru talman, Sverige ska inte sänka kraven. Vi ska snarare höja kraven på de elever som kommer ut. Jag återkommer till varför det är så viktigt att höja kraven.

Vår reservation 3, som vi ställer oss bakom, handlar om att kommunen ska få ett aktivitetsansvar. Man ska mer eller mindre dalta med vuxna människor. Det här är individer som har fyllt 20 eller mer. När försvinner ansvaret, och när ska man ta sitt eget ansvar? Enligt Sverigedemokraterna är det dags att vuxna människor tar ansvar för sin egen utbildning och faktiskt ser till att aktivera sig själva. Det ska inte vara kommunens ansvar.

Det finns också ett tillkännagivande om skriftliga omdömen, fru talman, som ligger och skvalpar mitt i texten. Det är ett tillkännagivande som vi har gjort, fru talman, tillsammans med Alliansen. Detta är otroligt viktigt för framtida anställningar. För är det någonting som är viktigt när elever kommer ut på sin första anställning är det just att man vet hur de sköter sitt nuvarande uppdrag i utbildningen. Detta är för arbetsgivarna väldigt viktigt att få reda på. Jag hoppas verkligen att det går igenom i framtiden.

Fru talman! Reservation nr 5, som vi ställer oss bakom, handlar om att man ska införa en tidsbegränsning när det gäller att fullfölja introduktionsprogrammen. Det vill Sverigedemokraterna. Det vill inte regeringen. Man tycker att det här ska få ligga och rulla hur länge som helst. Svaret är nej. Vi måste se till att strukturera detta. Det måste finnas någon sorts tidsbegränsning när det gäller introduktionsprogrammen. Det ska inte bli något avlastningsområde för en dåligt förd invandringspolitik – det här också.

Fru talman! Tidigare talare tog upp detta. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi kopplar ihop utbildningen med vad anställningarna ska kräva för någonting. Och för att återkoppla till mitt tidigare tal här ska jag säga att jag tror att det är väldigt viktigt att näringslivet och verkligheten sitter ihop med skolan.

Vi har tyvärr redan påbörjat nedskärningen av detta när det gäller grundskolenivån. Där har vi plockat bort praktiktiden och möjligheten för elever att komma ut i och få kontakt med verkligheten. Detta är otroligt viktigt. Flertalet av oss som sitter här inne, fru talman, har gjort ett besök i Schweiz. Där såg vi verkligen hur man gick in och hjälpte och stöttade utbildningen – den högre utbildningen och även gymnasienivån. Man styrde upp. Vad är det dessa elever behöver kunna?

Någonstans måste vi få en röd tråd genom hela våra system, inte bara genom utbildningssystemet. Det handlar om att utbildningssystemet är anpassat till vad verkligheten har för krav. Vi kan inte ha människor som utbildar sig i det de tycker är kul och som sedan kommer ut i en extremt stor arbetslöshet. Det finns stora grupper i samhället som kräver väldigt många människor, men vi har inga som utbildar sig inom de områdena. Här måste vi sätta ihop systemet.

Sverigedemokraterna har sedan tidigt föreslagit ämnesbetyg. Det är en fråga som har legat där väldigt länge. Det var en av de viktigaste frågorna vi tog med oss in i Gymnasieutredningen, som jag tycker, fru talman, är ett bra sätt att jobba på. Att sätta sig ned tillsammans och diskutera stora och viktiga punkter måste vara viktigare för oss politiker än små och ryckiga förslag fram och tillbaka. Det enda våra lärarkollegor och de som jobbar inom skolan sedan tidigare vill ha är långsiktighet och ingenting annat. Det är vad som är viktigt.

Fru talman! Med det är jag nöjd för den här gången.

Anf. 4 ELISABET KNUTSSON (MP):

Fru talman! Bildning och utbildning är två av hörnstenarna i en människas liv. Grunden för de flesta är en genomförd gymnasieutbildning. Vi vet att de eleverna fördjupar sina kunskaper. Det är kunskaper som krävs för att komma vidare i livet till arbete och till högre studier. Därför är det ett viktigt mål för skolan att göra det möjligt för alla ungdomar att börja, fullfölja och avsluta sin gymnasieutbildning.

Det är precis det debatten handlar om i dag: En gymnasieutbildning för alla. Varje människa är unik. Det ställer särskilda krav på skolan men även på individen. Utbildningen är en form av kommunikation med en avsändare och en eller fler mottagare. Då gäller det att sända på rätt frekvens. För det mesta och de flesta är det enkelt, men för några är det inte det. Det är då skolan och eleven sätts på prov. Det gäller att hitta en lösning som gör att undervisningen fungerar även för dessa elever.

Inom gymnasieskolan behöver vi införa bestämmelser som gör undantag för elever till exempel på introduktionsprogrammet från vissa av behörighetskraven till högskoleförberedande program som syftar till att öka tillgängligheten till gymnasieskolan. Det ger bättre förutsättningar för skolan att arbeta med elevernas motivation att läsa vidare.

Skolinspektionens granskning av språkinstruktionen 2017 visar att det finns en utbredd stress bland eleverna att de ska bli för gamla för att hinna påbörja det nationella gymnasieprogrammet men att ett undantag från vissa behörighetskrav kan motivera eleverna eftersom möjligheten att påbörja ett nationellt program kan komma att uppfattas som nåbart för eleverna.

Vägen till en fullföljd utbildning på gymnasienivå eller motsvarande kan se ut på olika sätt. För vissa elever kommer kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola att vara den lämpligaste utbildningsformen. För andra kommer den mer sammanhållna utbildningen på program som gymnasieskolan erbjuder att vara ett bättre alternativ.

Vissa elever kan också ha läst en stor del av utbildningen på introduktionsprogrammen integrerat med ett nationellt program och redan fått betyg i flera gymnasiekurser. För dessa elever kommer det sannolikt att handla om en övergång till ett nationellt program snarare än att påbörja programmet från år 1.

För att säkerställa att elever väljer den studieväg som ger dem bäst förutsättningar att fullfölja utbildningen är det viktigt att skolan informerar och vägleder alla elever om alla olika studievägar som finns inför valet av fortsatt utbildning. Det är angeläget att skapa flexibla vägar för att bli behörig till ett nationellt program så att fler ungdomar får möjlighet att få en gymnasieexamen.

Fru talman! Att stödja och vägleda varje enskild elev genom skolan är en av de viktigaste faktorerna som gör att hen får en examen. Vi ska göra allt vi kan för att se till att det händer. Jag yrkar bifall till reservation 1 och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 5 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! När man tittar ut genom fönstret och ser hur solen skiner och känner värmen vet man också att nu stundar snart studenttider. Det är studentsången *Sjungom studentens lyckliga dag*. Mösspåtagning har redan skett i Stockholm, vilket är en tradition som inte riktigt finns hemma hos mig, där man väntar till studentdagen. Men det är lite trevligt med olika former av traditioner.

Det handlar om väldigt mycket glädje och lust. Nu är tiden med gymnasieskolan förbi, och man får möjligheten att ge sig ut i livet. Att få möjlighet att ta gymnasieexamen medan det råder en fantastisk högkonjunktur, det finns gott om jobb och det finns gott om utbildningsplatser är en ynnest som jag tror att många ungdomar känner en stor tillförsikt med.

Icke förty finns det ändå ett stort antal ungdomar som inte alls känner samma glädje. De kanske inte har köpt en mössa av olika anledningar. De harvar på i en gymnasieskola som inte ger det stöd som den borde ge. De kämpar år ut och år in med olika delar av kurserna som de inte når målen i.

Fru talman! Att i dag hantera en proposition som heter *En gymnasieskola för alla* men som tyvärr har så tunt innehåll känns lite tråkigt. Jag kan förstå att Caroline Helmersson Olsson använde åtminstone sex och en halv minut av sitt inledningsanförande till att tala om andra saker som är viktiga när det gäller gymnasieskolan än just det betänkande vi har på bordet i dag.

Det vore lite kul om vi ändå kunde diskutera mer av de formerna och de olikheter i förslagen som vi lyfter fram i debatten. Det kan vara lite märkligt att de förslag som vi debatterar just i dag tog hela fyra år att få fram. Utbildningsministern, som i och för sig inte är ansvarig för gymnasieskolan, sa ändå att man skulle vända utvecklingen på 100 dagar.

Det må så vara att bytet av gymnasieminister mitt under mandatperioden och kanske en lång startsträcka för nuvarande ministern gjorde att det har tagit lite tid. Om vi tittar på förslagen handlar det till exempel om garanterad undervisningstid på introduktionsprogrammen. Det är klart att det har oroat oss alla när vi har sett att det kunnat skilja mellan 13 och 25 timmar.

Det är klart att med 13 timmar i veckan är det inte konstigt om man känner en stress över att inte nå målen och de kunskapskrav som finns. Därför är det så viktigt i det förslag som Centerpartiet och hela Alliansen står bakom att vi ställer kvar på kvaliteten i de frågorna och inte faller för att göra olika former av undantag. I det som exemplifierades verkar det så oerhört självklart. Men vi vet att det finns väldigt många olika exempel på ställningstaganden där det inte alls kommer att vara så självklart som när det gäller att kunna lära sig simma.

En annan fråga som är viktig och där jag inte riktigt förstår att inte majoriteten i utbildningsutskottet vill bifalla det som allianspartierna lyfter fram handlar om ökat ansvar för att utreda både giltig och ogiltig frånvaro.

Den frågan är också långt ifrån ny. Den ogiltiga frånvaron, den långa frånvaron – de elever vi ibland kallar för hemmasittare – är ett problem vi har känt till sedan 80-talet och på olika sätt försökt att adressera.

Gymnasieutredningen var klar 2016, och det är tre utredningar som ligger till grund för det här betänkandet som också handlar om frånvaron. Det förvånar att den först kommer nu och att den dessutom bara handlar om att utreda frånvaro och inte som Alliansen föreslår att ha en plan för åtgärder så att man tar det ett steg längre.

Jag kan göra listan längre, men jag stannar där. Att det skiljer mellan 13 och 25 timmar för vad som anses som heltidsstudier låter hur märkligt som helst. Att följa upp den garanterade undervisningstiden är en självklarhet. Båda regeringsföreträdarna har redan talat här i debatten, så jag förväntar mig inte en ytterligare kommentar eller en replik. Men jag hoppas på det.

Man måste också tala om det som är bra. Förslaget som ligger i propositionen handlar om att 23 timmar bör vara den garanterade undervisningstiden. Det kommer att ge helt andra förutsättningar än för de elever som i dag har 13 timmar i veckan.

En annan sak som också är en viktig del i propositionen och som för tjänar att lyftas fram än mer handlar om programinriktat val. När jag tittar på den delen tror jag att det kommer att bli en viktig del som vi ska lyfta fram. Det kan öka motivationen och möjligheten att komma in på det nationella programmet. När det gäller både de högskoleförberedande programmen och yrkesprogrammen ser vi möjligheten att korta den vägen.

Andra delar som är bra handlar om stödbestämmelser som ska gälla i förhållande till kravnivåer som finns i gymnasiesärskolan. I det här sammanhanget vill jag ställa en fråga i ett ämne som hela utskottet är engagerat i, nämligen om möjligheten för ungdomar som har gått gymnasiesärskolan till fortsatta studier. Jag vet att företrädare för regeringspartierna driver frågan hårt.

En tredje bra sak i propositionen är vikten av att elever har rätt att fullfölja utbildningen på ett introduktionsprogram utifrån såväl utbildningsplan som individuell plan om man till exempel flyttar till en annan kommun. Det är ytterligare en bra sak.

Det finns också onödiga delar i propositionen. Det handlar till exempel om mentorer. De olika remissinstanserna har lyft fram att mentorer finns i gymnasieskolan i dag, och en reglering skulle försvåra för rektor att ändå lägga upp arbetet med alla dem som jobbar i skolan på ett så bra sätt som möjligt. Vi brukar lyfta upp vikten av rektors tydliga ledarskap och att de instrument som man behöver finns tillgängliga.

Utskottets nuvarande majoritet lyfter upp problemet med att alltför många elever inte fullföljer gymnasieskolan. Det finns givetvis många olika orsaker. Det är synd att propositionen bara tar upp några delar och inte blir en del av en större helhet, även om Caroline Helmersson Olsson talade om att det kommer mer. Frånvaro är en del av problemet, och på sikt kan den leda till att man hamnar utanför arbetsmarknaden, att man utsätts för ökad psykisk ohälsa eller att man hamnar i utanförskap.

Jag vill i det här sammanhanget lyfta upp Alliansens förslag om en tvåårig yrkesskola. Det handlar om att korta vägen till ett arbete, att arbetet ska finnas inom räckhåll. Vid 16–17 års ålder känns fem eller sex år på

gymnasieskolan som en oerhört lång tid. Först ska man klara ett introduktionsprogram, sedan ett programinriktat val för att så småningom hamna i ett nationellt program. Då bör det finnas också kortare vägar. Caroline Helmersson Olsson sa själv att alla inte ska bli akademiker. Här finns en möjlighet att satsa på yrkesämnena, som givetvis ska vara påbyggbara på olika sätt för att man ska bli behörig till yrkeshögskola samt till universitet och högskola. Men människor är olika. Att bara ha en enda bred väg att köra på eller att ge olika möjligheter är en viktig fråga.

Jag har redan nämnt att Alliansen vill gå längre i fråga om frånvaron. Det räcker inte med att utreda, utan det ska finnas en plan för hur frånvaron ska åtgärdas.

Fru talman! Jag ser att jag har överskridit min anmälda talartid, och jag avslutar därför med att yrka bifall till reservation 4.
(Applåder)

Anf. 6 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Jag tänkte hålla mig kort eftersom vi kommer att ha ytterligare en debatt som handlar om delar som har nämnts tidigare från talarstolen, till exempel behörighet till vidare studier för gymnasieprogrammen, estetiska ämnen i gymnasieprogrammen och en del andra viktiga frågor. Jag tänkte lämna dem därhän och gå in på det betänkandet faktiskt handlar om.

Innan jag glömmer bort det vill jag tacka Michael Svensson för bra samtal under åren och bra debatter.

Jag anser, liksom Skolinspektionen och Gymnasieutredningen, att mentorskapet i dag redan är en etablerad funktion i gymnasieskolan. Skolinspektionens erfarenhet visar att mentorn har en nyckelroll i skolorna och att det finns en risk att mentorn får ta ett stort ansvar för elevernas möjligheter att få särskilt stöd. Samtidigt upplever många mentorsrollen som svår och otydlig. Jag anser därför, liksom Skolinspektionen, att det är viktigt att det förtydligas hur mentorernas ansvar och uppgifter förhåller sig till exempelvis rektorernas och de övriga lärarnas ansvar.

Jag anser också att det är oklart vad mentorsrollen ska innehålla. Är vi verkligen överens om vad den ska innehålla? Vilken kompetens ska krävas för att få bli mentor? Det bör enligt min uppfattning dessutom betonas att mentorn ska ha en tydlig koppling till elevernas studiesituation. Så är förslaget till ny lagstiftning tyvärr inte utformat.

Regeringen anser att en mentor inte nödvändigtvis behöver vara en lärare men att det bland annat krävs kunskap om gymnasieskolans respektive gymnasiesärskolans struktur. Vidare anges i propositionen att lärare som undervisar i en kurs eller ett ämne ska följa upp hur eleven utvecklas i förhållande till kunskapskraven. Det ligger därmed i sakens natur att den undervisande läraren i en kurs eller i ett ämne, som har särskilt goda förutsättningar att upptäcka elevens svårigheter att nå kunskapskraven på kursen eller i ämnet, också blir den ansvarige mentorn. Samtidigt anser regeringen att det inte bör anges i skollagen vilka relevanta kunskaper och erfarenheter som krävs för uppdraget och även i övrigt för att anses vara lämplig som mentor.

Tidigare förhastade reformer och inte tillräckligt tydligt utformade reformer har visat sig leda till en stor belastning för skolväsendet och för skolpersonalen. Därför är det viktigt att regeringen förtydligar lagförslaget. Man bör även följa kostnadsutvecklingen för införandet av ett officiellt mentorskap i skolan och se till att kommunens kostnader inte ökar, det vill säga att staten tar ansvaret.

Det är beklagligt att Alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna har gått ihop i fråga om att försvåra för ungdomar på introduktionsprogrammen att ta sig in på ordinarie nationella gymnasieprogram.

Många av oss som har besökt skolorna och introduktionsprogrammet vet att inte alla elever som saknar behörighet saknar kompetensen eller kunskapen. På grund av att de endast en kort tid har haft möjlighet att komma in i samhället och skolan har de helt enkelt inte lyckats få de betyg som krävs för att ta sig vidare. Jag menar att regeringens förslag var bra i fråga om introduktionsprogrammen och gymnasiebehörighet. Jag anser också att det finns en rad andra förslag som regeringen har lagt fram som är bra.

Jag yrkar bifall till reservation nr 7.

Anf. 7 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Också jag vill instämna i kören som hyllar Michael Svensson. Det kan vara fler som tvingas lämna riksdagen, men det vet vi inte än.

Jag vill gärna återge vad Michael Svensson sa. Han lyfte upp Shakespearepjäsen *Mycket väsen för ingenting*. Pjäsen handlar i grunden om bristande kommunikation. Två personer tycker om varandra men vågar inte berätta det för varandra. Det påminner rätt mycket om den här regeringens arbete. Dessutom finns en tredje person som gör allt för att förstöra paret's relation med varandra. Också det påminner om det rödgröna samarbetet.

Vi kan fundera över om denna produkt, propositionen, som är mycket väsen för ingenting, är en frukt av detta kommunikationsproblem som den rödgröna regeringen tycks ha. Det läggs fram en del propositioner på gymnasiesidan, och jag funderar över varför man inte tar ett helhetsgrepp om gymnasiet. Om man vill ha en gymnasieskola för alla, varför kallar man denna produkt för något sådant men sedan finns en annan gymnasieproposition som tar tag i andra stora frågor på gymnasieskolan?

Om man vill att fler ska lyckas i gymnasiet borde fokus vara på strukturen för gymnasieskolan, inte att i denna proposition lägga fram förslag om mentorer.

Fru talman! Jag tycker att det saknas ett helhetsgrepp. Caroline Helmersson Olsson klagade på alliansregeringens reform Gy 2011. Syftet med att vi drog tillbaka Gy 2007 var att det behövdes ett helhetsgrepp för att fler ska lyckas i gymnasiet. Vi ansåg att det behövdes ganska stora förändringar i syfte att alla ska lyckas.

Jag tycker att man också måste fundera på den här regeringens syn på människor som inte lyckas i gymnasiet. Jag tror att Socialdemokraternas företrädare i debatten sa att alla behöver gymnasiet för att klara sig. Faktum är att rätt många inte klarar gymnasiet. Är då regeringens besked att de inte klarar sig i samhället?

Mitt besked är i stället: Låt oss fundera på hur också de människorna klarar sig. Det har kommit en del till Sverige de senaste åren som kommer ganska sent till grundskolan och gymnasiet. Det är ganska svårt för dem att klara svensk grundskola och svenskt gymnasium, och då kan inte vårt enda svar vara att om man inte klarar gymnasiet klarar man sig inte i samhället. Vårt syfte, vårt uppdrag, är att se till att också de som inte har chansen att lyckas i grundskolan och gymnasiet ska ha en plats i samhället. De ska också kunna lyckas.

Det är därför Alliansen har lagt fram rätt stora förändringar när det gäller vägarna till ett yrke. Det behövs mer kreativitet på den sidan. Fler människor måste få chansen att lyckas i det här samhället, och då behövs det viss flexibilitet i gymnasieundervisningen. Fler måste få lov att ta en snabbar väg till yrkeslivet.

Det innebär inte att jag säger att alla inte ska ha en chans att lyckas i gymnasiet. Jag tycker att alla ska ha en chans att lyckas i gymnasiet. Klarar man det inte när man är i den åldern måste man få nya chanser på komvux eller på andra sätt. Men vi kan inte ha inställningen att de som inte klarar gymnasiet inte klarar sig i samhället. Vårt uppdrag är att se till att de gör det ändå.

Fru talman! Jag saknar ett helhetsgrepp. Jag tycker att en del förslag i propositionen är hyfsade. Ibland är det lite ”pekfingrigt”. Man ska till exempel ha en mentor. Det är väl viktigare att man organiserar skolan på så sätt att eleverna får det stöd de vill ha.

Jag tycker inte att man går tillräckligt långt när det gäller åtgärder för de elever som är frånvarande från lektioner. Det är ett allvarligt problem. Man borde ta det på ännu större allvar och ha en idé om hur man ska se till att de kommer tillbaka. Vi vet ju att om man skolkar mycket finns risken att man hamnar snett i samhället i övrigt.

Fru talman! Helhetsbilden måste i grunden handla om att fler ska lyckas i grundskolan, att fler som kommer senare till Sverige ska ha en chans att lyckas i vårt utbildningsväsen och att gymnasieskolan ska vara så flexibel och anpassad efter människors behov att fler lyckas ta sig vidare till antingen högskolestudier eller ett yrke eller vidare i livet på annat sätt. Det behövs fler vägar till arbete.

Den här propositionen, fru talman, borde regeringen ha lagt ihop med den andra stora reformen som man föreslår på gymnasiesidan, för saker och ting måste hålla ihop.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 2.
(Applåder)

I detta anförande instämde Christina Örnebjär (L) och Michael Svensson (M).

Anf. 8 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag såg andra lampor som lyste men upptäckte att det var för att man tyckte att Christer Nylander gjorde ett bra anförande, vilket jag faktiskt måste hålla med om. Jag missade att instämma.

Sverigedemokraterna har under lång tid drivit linjen att vi måste gå tillbaka till någon sorts tvåårig gymnasieutbildning. Alla människor är inte teoretiker. En del är praktiker; en del behöver komma ut i arbetslivet snabbarare.

Jag vet att många med mig känner personer som i dag har kommit väldigt långt i samhället, som kanske har lyckats otroligt bra, trots att de inte lyckades bra i skolan. Det är för att de har know-how – de vet hur det funkar ute i samhället.

Jag driver tillsammans med mitt parti linjen att det är viktigt att koppla ihop näringslivet och skolan igen så att vi får återkoppling. Jag vet att en tvåårig gymnasieutbildning är ett förslag i den riktningen. Här tror jag att Alliansen och Sverigedemokraterna börjar närma sig varandra och ett bra och vettigt förslag.

Hur ser Christer Nylander på att öka möjligheterna för företag att komma in och hjälpa och stötta, både på gymnasieutbildning och på högre utbildning, med konsekvensanalys av vad som behöver användas i gymnasieskolan för att man faktiskt ska få jobb efter gymnasieskolan? Kanske komma in ännu tidigare? Det är inte någonting vi debatterar i dag, men många elever vet i dag inte varför de går i skolan.

Jag är helt övertygad om, fru talman, att Sverige har det bästa skolsystemet i hela världen. Inte nog med att vi får gå i skolan gratis – vi får till och med betalt för att läsa vidare på högre utbildning.

Hur ser Christer Nylander på de här sakerna?

Anf. 9 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Fru talman! Det ingår inte riktigt i dagens ärende, men beskedet från mig och Liberalerna och från Alliansen är att vi gärna ser kortare yrkesutbildningar på gymnasial nivå i nära samverkan med arbetsmarknadens parter. För några av dem som snabbt vill gå ut i arbetslivet och försörja sig själva är det ett effektivt sätt.

Det är också, tror jag, ett sätt att få fler att känna att de lyckas. Få saker är så hämmande för en individ som att upptäcka att gymnasieskolan, som sägs vara för alla, inte är för mig.

Anf. 10 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag är chockad att säga det, men jag har faktiskt fått svar av en politiker, så jag är nöjd.

Anf. 11 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Som redan påpekats i debatten har många av oss här i kammaren medverkat i den gymnasieutredning som hade till syfte att öka genomströmningen i gymnasieskolan. Det duger ju inte att bara 69 procent av våra elever genomgår gymnasieutbildningen på tre år, som meningen är.

Förslag finns, och mycket är vi överens om. Mycket är redan sagt – det är inte helt lätt att komma sist i debatten. Men jag tänker ta min utgångspunkt i problemet med elevers frånvaro och åtgärder för att motverka frånvaro.

Återkommande frånvaro är ofta en varningssignal om att någonting är på väg att gå snett. Det kan handla om allt från kränkningar och trakasserier till psykisk ohälsa och utanförskap. Det kan också handla om brister i skolans anpassning och stöd.

Här har lärare och skolledning ett stort ansvar att dagligen följa upp ogiltigt frånvaro och hjälpa eleven, i samarbete med hemmet om eleven är

under 18 år. Min erfarenhet är att det slarvas med detta på gymnasieskolorna. Det kan i många fall räcka att eleven själv ringer till skolans telefonsvarare och anmäler sig sjuk. Sedan är det ingen som följer upp anledningen till frånvaron.

Kristdemokraterna och Alliansen menar att reglerna behöver bli ännu tydligare när det gäller både giltig och ogiltig frånvaro så att åtgärder från till exempel elevhälsoteamet sätts in omedelbart. Det är detta vi saknar i betänkandet.

Vi är nog flera här inne som årligen deltar i debatten i Almedalen om våra så kallade hemmasittare. Vi skulle behöva statistik om detta på nationell nivå, så som vi har för frånvaro i arbetslivet i övrigt. I dag är det bara 50 procent av kommunerna som samlar eller får löpande statistik från grundskolorna när det gäller elevfrånvaro. Det duger inte.

Skolorna måste också ha ett aktivt arbete mot mobbning. Nolltolerans måste gälla. Här krävs det satsningar på elevhälsan men också på kringpersonal i skolan som kan avlasta lärarna så att det finns andra vuxna till hands i olika utrymmen på skolorna.

Fru talman! Alliansen anser inte att sänkta behörighetskrav till gymnasieskolan ska lösa problemet med att en stor grupp saknar grundskolekunskaper. Godkända betyg på introduktionsprogrammen borgar för att man har förmågan att gå vidare i sina studier på ett nationellt program. Att göra undantag i intagningskraven till de nationella programmen skapar en ojämlig situation för våra elever.

Vi behöver i stället fokusera på att stärka gymnasiets introduktionsprogram, där språkinstruktionen måste intensifieras. I dag har introduktionsprogrammen i många fall blivit en återvändsgränd – endast ca 30 procent har gått vidare till ett nationellt gymnasieprogram efter tre år på introduktionsprogrammet.

Fru talman! Förutom att man stärker introduktionsprogrammen föreslår Alliansen en tvåårig yrkesskola, ett ökat antal yrkescollege och att man inrättar fler lärlingsutbildningar. Det här var min allianskollega från Liberalerna också inne på. Det är bättre att få en kortare yrkesutbildning och lära sig ett praktiskt yrke än att tidigt bli utslagen.

Den kortare yrkesskolan ska finnas vid sidan av de treåriga gymnasieutbildningarna och rikta sig till elever som går ut grundskolan utan att nå behörighet till ett nationellt gymnasieprogram. Det handlar om drygt 17 procent av alla elever, alltså omkring 20 000 ungdomar varje år.

Jobben finns där ute. Det vet inte minst Ulrika från Centern och jag, som varje månad åker till företagarna ute på Västgötaslätten. De skriker efter arbetskraft och yrkeskunnigt folk. Jobben finns där, och människor som kan utföra jobben finns. Men vi måste få till en matchning mellan dessa två. Att sänka trösklarna till arbetsmarknaden där jobben finns, utan att devalvera värdet av att ha genomgått ett nationellt gymnasieprogram, är något vi måste sträva mot.

Med detta yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 4.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

Utbildningsutskottets betänkande 2017/18:UbU27

Samling för skolan (prop. 2017/18:182)

föredrogs.

Anf. 12 ERIK BENG TZBOE (M):

Fru talman! Vi har ett par olika ärenden gällande utbildningsfrågor att debattera de kommande veckorna och två propositioner att hantera bara i dag. Det blir, som någon talare var inne på i föregående debatt, lite upphackat. Samtidigt är det glädjande att få lägga mycket energi på utbildningsfrågor.

Det är, fru talman, med en bra skola som vi skapar livschanser för unga människor i Sverige. I en alltmer föränderlig omvärld och en framtid där vi inte vet vilka yrken vi ska utbilda våra barn för eller hur arbetsmarknaden kommer att se ut är det riktigt grundmurade grundkunskaper som är nyckeln till fortsatt framgång och lärande och omställningsmöjligheter genom livet.

Med gedigna grundkunskaper i språk, matematik, naturvetenskap och samhällskunskap ser vi till att rusta barn för en framtid som vi inte riktigt vet vad den innehåller. Det är därför oerhört viktigt att vi verkligen prioriterar baskunskaperna i stället för att dras med i nycker och trender och försöka utbilda för en arbetsmarknad som vi inte vet något om.

Det är också mot bakgrund av vikten av väl fungerande och gedigna baskunskaper som den nuvarande utvecklingen i svensk grundskola är så oroväckande. Det senaste läsåret var det, fru talman, nästan var femte elev som gick ut grundskolan utan att vara behörig till gymnasiet. Det var 18 000 15-åringar som fick beskedet att de inte får röra sig vidare i utbildningssystemet, inte får chansen att förkovra sig och i realiteten därmed kraftigt begränsas i sina förutsättningar att skaffa sig en utbildning och stå på egna ben.

Samtidigt ser vi hur både gymnasieskolor och högskolor och universitet vittnar om att förkunskaperna bland eleverna sjunker och blir allt sämre. Det torde de senaste tio åren vara uppenbart att Sverige historiskt sett har misslyckats med det kompensatoriska uppdraget. När förutsättningarna för eleverna så kraftigt har förändrats blir det också uppenbart att vi inte klarar av att leverera så väl som vi faktiskt har ambitionen att göra.

Fru talman! När vi misslyckas med det kompensatoriska uppdraget är det de svagaste eleverna som drabbas hårdast. De starka klarar sig alltid och får det stöd de behöver hemifrån, medan de som saknar de förutsättningarna är de som drabbas värst.

Därför är just insatser för att höja kunskapsresultaten det enskilt viktigaste för skolan. Det är genom höjda kunskapsresultat vi bryter segregation och ser till att barn får den sociala rörlighet som vi alla är överens om att de förtjänar och slipper ärva sina föräldrars utanförskap.

För denna regering har först och främst Skolkommissionen, som denna proposition behandlar, och därefter ytterligare utredningar blivit svaret på hur detta ska hanteras. I en tid då det som behövs är att verkligen stärka kunskaperna behövs reformer och inte fler utredningar. Därför är det lite speciellt att stå här med just denna proposition. Det är skönt att det äntligen

kommer reformer, men det är tråkigt att vi behövt vänta hela mandatperioden och dessutom kan konstatera att mycket fortfarande skjuts på framtiden.

Fru talman! Att låta barn bli offer för sina omständigheter och göras till representanter för sin klass eller sina föräldrars ekonomiska eller utbildningsmässiga bakgrund är inte acceptabelt. Självfallet har olika barn olika förutsättningar när de börjar skolan, och därför behövs rätt resurser, på rätt skolor och till rätt elever, för att se till att alla kan gå så långt som det någonsin är möjligt.

Men därför är det också viktigt att skolan möter alla elever, oavsett bakgrund, med höga förväntningar. Bakgrunden får inte bli en ursäkt för att skolan ska tillåtas att misslyckas med ytterligare en årskull elever.

Skolkommissionens och regeringens förslag om allsidig social sammansättning är, fru talman, ett exempel på en fråga som drar perspektivet åt fel håll. Fokus läggs på elevernas bakgrund i stället för på deras framtid. I ärlighetens namn passeras också någonstans rimlighetens gräns när enskilda rektorer förväntas ansvara för att skapa en allsidig social sammansättning i varje enskilt klassrum. Detaljregleringen av rektorernas arbete och den invasiva attacken på människors bakgrund blir väldigt tydlig och explicit.

De praktiska konsekvenserna, fru talman, blir dessutom betydande. Här är Skolkommissionen tydlig med att det är det man faktiskt vill uppnå. Man föreslår detta för att man ser det som en möjlighet att begränsa det fria skolvalet och därmed ge kommunerna möjlighet att kraftigt styra elevsammansättningen och upphäva det fria skolvalet på gymnasienivå – den nivå där stödet för det fria skolvalet är som absolut mest kompakt.

Man konstaterar att det blir följderna av denna ändring, men det är inget som regeringen direkt stoltserar med när den lägger fram propositionen. Tvärtom väljer ansvariga ministrar att i stället ge sken av att detta skulle handla om en strävansmålsättning. Det skulle snarare handla om fina portalparagrafer för att vägleda kommunpolitiker än om något som över huvud taget skulle få några praktiska konsekvenser. Jag tycker att det vore klädsamt att vara ärlig med att det man föreslår faktiskt är en kraftig begränsning av det fria skolvalet.

Fru talman! Den proposition som ligger på vårt bord behandlar flera ärenden. Bland annat föreslår Skolkommissionen och regeringen att det ska bli möjligt att bestraffa även offentliga huvudmän med tuffare sanktioner än i dag. Detta är mycket välkommet, men det är otillräckligt.

Om vi ska få ett skolsystem där eleverna och kunskapen sätts i centrum måste förutsättningarna för alla skolor, oavsett huvudman, vara desamma. Det lyckas vi inte uppnå med detta förslag, utan det behövs ytterligare åtgärder för att se till att offentliga huvudmän har samma krav på sig som privata, som i dag har mycket högre krav på sig. Tvärtom ser vi hur andra förslag från regeringens sida, inte minst gällande Ägarprövningsutredningen och vinstförbud, som riksdagen också ska rösta om de närmaste veckorna, drar det svenska skolsystemet i rakt motsatt riktning.

Fru talman! Det är en bred proposition vi har att hantera, som i stor utsträckning sammanfattar Skolkommissionens arbete. Jag tänker inte beröra alla de delar där vi i stor utsträckning är överens och som det inte kommer att voteras om i denna kammare.

Jag tycker dock avslutningsvis att det bör lyftas att en hel del av Skolkommisionens förslag saknas i denna proposition. Trots att regeringen har argumenterat för att Skolkommisionen behöver behandlas i sin helhet väljer man att lyfta ut de delar som rör ett aktivt skolval och gemensam antagning till offentliga skolor och friskolor. Detta är frågor som regeringen skulle kunna få stöd för i denna kammare och som rimligtvis borde behandlas under ett gemensamt tak eftersom man argumenterar på det sättet. Ändå har man valt att lyfta ut dem. Om man vill ta ett helhetsgrepp tycker jag, precis som Christer Nylander var inne på i föregående debatt, att det vore positivt att göra det när man nu har chansen.

Låt mig avslutningsvis få yrka bifall till reservationerna 1 och 6 och hoppas på en trevlig, lång och intressant debatt!
(Applåder)

Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till våra reservationer 3 och 4.

Jag vill först tillkännage att vi avser att rösta ja till reservation 1 under punkt 1 i det liggande förslaget, som vi debatterar här. Vi hade ett eget förslag i frågan som innebar att nuvarande regler förtydligas. Vi vill inte införa de nya regler som regeringen föreslår i propositionen angående upptagningsområden och social sammansättning.

Propositionen innehåller flera förslag av lite skilda slag. Några av förslagen tycker vi är bra, och dem har vi inget att anföra emot. Andra förslag har vi dock synpunkter på.

I frågan om social sammansättning av elevunderlaget för skolor har vi ett eget förslag som i princip går ut på ett förtydligande av vad som redan gäller i dag. Ett förtydligande behövs då det kommit till min kännedom att en del kommuner helt enkelt inte fattar vad som gäller och alltid har gällt. Kommuner kan alltså, och har alltid kunnat, justera upptagningsområdet till skolan för att få en mer socioekonomiskt blandad elevsammansättning – detta genom att justera den radie som skolans upptagningsområde omfattar.

I övrigt anser vi att socioekonomiska kompensatoriska åtgärder ska ske på annat vis än genom laborationer med programutbud eller bussning av skolelever. Propositionen är dessutom, som någon var inne på, otydlig i vad som menas gällande konkreta åtgärder. Jag menar att den är alltför otydlig för att ligga till grund som ett skarpt förslag, och det tyckte jag innan jag läste vad remissinstanserna anser.

Problemet med socioekonomiskt segregerade skolor har sin grund i segregerade bostadsområden. Ja, och att göra något åt den sistnämnda segregationen är en jätteuppgift som lär ta tid – det vet vi. Men genvägen att bussa skolelever säger i alla fall vi nej till.

När det gäller förslaget att motverka frånvaro, i vilken form det än må vara, är vi starkt kritiska till regeringens förslag. Huvudmannen och rektorerna ska utreda orsakerna till frånvaron, vilket självfallet är ett naturligt första steg. Därefter ska det, som vi ser om vi läser propositionen, fortsätta att utredas och utredas.

Att utreda orsakerna till frånvaro är ingen åtgärd i sig, som regeringen verkar tro. Inget problem löser sig bara av att utreda en sak. I bästa fall får man reda på orsakerna till frånvaron, men sedan måste man vidta åtgärder

på något sätt, ställa krav och göra något av betydelse. Vi anser att det anars är undermåligt.

När det gäller förslaget om tillsättande av skolchef – en helt ny tjänst – måste ansvarsområdet vara klart definierat. Man måste kunna utkräva direkt ansvar av befattningshavaren och veta vem som bär ansvar för vad. Avsikten med förslaget är enligt regeringen att avhjälpa brister i den svenska skolan.

Det är kanske inget dumt förslag att införa en statlig nivå över den kommunala nivån, för att öka likvärdigheten i skolan, men förslaget innebär att huvudmännen, som redan i dag styr skolan, tillsätter ytterligare en person med titeln skolchef. Det finns ett feltänk här, och man försöker åtgärda ett problem med mer av vad som redan finns i dag.

Regeringens förslag att ge utökade möjligheter att agera mot huvudmän som inte uppfyller minimikraven är i grunden ett bra förslag, och jag tycker att det är det bästa i propositionen. Vi vill dock gå ett steg längre och att staten ska kunna ta över styrningen helt från en skola som mer eller mindre havererat. Vi hade exemplet med Rosengårdsskolan för några år sedan.

Regeringens förslag är ett steg i rätt riktning, men det är oförlöst, för att använda gammal marxistisk terminologi.

Anf. 14 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Det är alltid lite spännande när man får en proposition i sin hand och den finns att hämta nere i källaren i de olika facken. Det är dessutom en proposition som man har bemödat sig att layouta lite mer, med barn som springer ut på rast, rörelse, fysisk aktivitet och så vidare.

Samling för skolan heter propositionen, och det var hela Skolkommissionens samlade namn. Men jag måste tyvärr säga att jag blir lite besviken över vad som kommit med i propositionen, eftersom det, precis som Erik Bengtzboe sa i sitt anförande, fanns många frågor av viktig art som av någon anledning inte fick utrymme där.

Det är ett par olika delar som får komma med, och jag tänkte ta upp ett par som jag tycker är viktiga att lyfta fram. En fråga gäller frånvaro, precis som i det förra betänkandet vi debatterade. Jag vill än en gång uttrycka vikten av att dessa barn på olika sätt får det stöd som de behöver för att klara skolan. Ibland är frånvaron första steget.

Jag hade förmånen att besöka Vänersborgs kommun för ett tag sedan för att se hur de arbetar med barn som har stor frånvaro från skolan. När de väl bestämde sig för att gå på djupet och se hur stor omfattningen var blev de ganska chockade över att den var i princip fem gånger större än vad de hade förväntat sig. Det fanns inte regler om att samla in statistik och på allvar få en bild, men de tog sitt ansvar som kommun och har en plan för hur detta ska åtgärdas.

Det viktiga är att se hur man framför allt stöttar dessa barn på många olika sätt, och detta gäller barn från de första åren i grundskolan upp till gymnasieskolan. Det här är en viktig del där vi i allianspartierna har lyft upp vikten av att inte bara utreda utan också presentera förslag på planer och att skolor, men också kommuner, huvudmän och likaså fristående skolor, har planer för hur man ska göra. Detta är en viktig del som kommer fram.

När det handlar om skolan och elevers utveckling är en viktig del som många gånger lyfts fram ledarskapets betydelse. Robert Stenkvist sa i sitt anförande alldeles nyss att det nu ska tillsättas en ny person som ska få ansvar. Men de allra flesta kommuner har i dag en skolchef och vill förtydliga den så kallade styrkedjan genom att ge ett tydligare ansvar. Sedan tycker jag kanske inte att man lever upp till detta till fullo i propositionen, men ansatsen är ändå att det ska finnas en tydlighet när det gäller ledarskapet.

Vi fick en genomgång för några år sedan i utskottet om PISA-rapporterna. Utvärderarna hade varit runt i Sverige och talat med företrädare från politiken och med rektorer, lärare, föräldrar och elever. De var ganska chockade över att komma till ett samhälle där man hade en tendens att skylla på någon annan – att det var någon annans fel att man inte nådde de resultat man skulle.

Jag har gått och tänkt mycket på detta och känt mig bekymrad, för det är när vi med gemensamma krafter bestämmer oss för att göra skillnad som vi på allvar kan göra något åt de problem vi ser. En av diskussionerna då blev att vi har en alltför otydlig styrkedja i vårt land. Om man då kan förstärka en av länkarna i denna kedja är det en viktig del. Därför säger vi ja till detta, även om vi tycker att det finns mer att önska.

När det handlar om ledarskapets betydelse är det politiska ledarskapet av stor vikt. Just nu är jag också mycket bekymrad över den diskussion som finns kopplat till fristående skolor, den så kallade Reepalutredningen och så vidare. Vi må ha olika ideologiska bakgrunder till att vi resonerar på olika sätt, men jag tror att vi alla har en fast övertygelse om att vi vill att alla skolor ska vara bra skolor.

För Centerpartiet är valfriheten mycket viktig. Därför är det synd att aktivt skolval inte finns med i propositionen. Det hade varit en viktig del för att stärka den. Samtidigt är jag mycket bedrövad över att den diskussion och den svartmålning som sker när det gäller många fristående aktörer är bedrövlig att lyssna till i den offentliga debatten. Med massivt artilleri ger man sig på en del av den svenska skolan som jag ser som en stor vinst med vårt skolsystem, nämligen valfriheten och möjligheten att utveckla olika pedagogiska idéer och arbetsätt.

Jag är glad över den riktning som Skolinspektionen har tagit, inte bara med den så kallade regelefterlevnaden och regeltillsynen utan också när man tittar på kvalitet. Man har i skarpt läge gjort tillsyn i ett antal skolor, och man tittar både på undervisningens kvalitet och på rektors ledarskap som två oerhört viktiga faktorer. Ledarskapets betydelse är alltså någonting som vi kommer att behöva följa på olika sätt och lyfta fram alltmer.

Min allianskollega Erik Bengtzboe lyfte i sitt anförande fram vikten av att på olika sätt stötta elevers lärande och en bra kunskapsutveckling och få allting att hänga ihop.

Från Centerpartiets sida skulle jag vilja lyfta fram ett par delar för att lyckas med detta på ett ännu bättre sätt när det gäller grundskolan men också för att knyta ihop detta med den tidigare debatt som vi hade. Det handlar om en förbättrad studie- och yrkesvägledning. Där har vi också ett gemensamt tillkännagivande från vårt utskott om vikten av att satsa på studie- och yrkesvägledning, både när det gäller det digitala stödet för många unga och när det gäller annat. Det är en jätte viktig del.

En fråga som inte gäller detta men som jag ändå vill passa på att kortfattat nämna i sammanhanget handlar om den ägarprövning som nu ska ske. När det gäller detta betänkande har vi resonerat om att vi tycker att det är viktigt att man behandlar fristående och kommunala skolor på ett likvärdigt sätt. Det gäller också ägarprövningen som annars oroar vid horisonten.

Fru talman! Det finns en del bra förslag i *Samling för skolan*. Jag yrkar bifall till reservation 1, där Alliansen tillsammans med Vänsterpartiet har lyft fram att förslaget om en allsidig social sammansättning inte är bra. I teorin må det låta bra att man ska ha en socialt blandad sammansättning. Men att verka för att detta sätt att jobba ska läggas på rektorer är inget bra förslag, och det är bra att det verkar som att detta förslag kommer att falla. I betänkandet utvecklar vi från Centerpartiets och Alliansens sida detta än mer, och det finns där ytterligare beskrivet vad man behöver göra.

För att svenska elever ska klara skolan allt bättre är ledarskapet en viktig del. Lärarnas kompetens är en annan del. Men den har vi inte förmånen att få debattera i dag, utan den får vi återkomma till vid senare tillfälle.
(Applåder)

Anf. 15 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! ”Lösningen på skolans utmaningar ligger inte i fler ogenomtänkta reformer. Den ligger i arbetsro och mer förtroende för lärarna.”

Detta har Gustav Fridolin sagt, och det står på Miljöpartiets hemsida. Jag tycker att det är ett mycket bra citat.

Man kan inte riktigt säga att de förslag som har tagits fram i *Samling för skolan* är ogenomtänkta. Det är mycket genomtänkta reformer som föreslås. Men vad är det då som saknas och som Vänsterpartiet anmärker på?

Jo, det handlar om att man för att göra såväl högersidan som oss nöjda har tagit fram förslag som ingen av oss kan gå med på. Det tycker jag på något sätt visar en brist på visioner när det gäller det som man själv vill göra för den svenska skolan.

I en artikel den 21 november 2017 skrev Elisabet Knutsson:

En grundläggande tanke med det svenska utbildningssystemet är att alla barn och unga ska ha tillgång till en bra och likvärdig utbildning. Faktorer som bostadsort, familjebakgrund och etnicitet ska inte avgöra skolgångens kvalitet. Regeringen har därför som högsta prioritet att bryta ojämlikheten i skolsystemet. Som en av många delar i detta har utbildningsminister Gustav Fridolin förklarat att regeringen kommer att se över olika möjligheter för att få ett mer rättvist skolvalssystem.

Då undrar jag: På vilket sätt skapar man möjligheter för ett mer rättvist skolvalssystem genom att egentligen inte förändra skolvalssystemet över huvud taget?

Som vi vet är det mycket viktigt att elever från olika bakgrunder och med en allsidig social sammansättning möter varandra i skolan. Men när vi har ett fritt skolval som sätter hela detta system ur spel spelar den allsidiga sociala sammansättningen ingen roll, eftersom det alltid är det fria valet som går före den allsidiga sociala sammansättningen.

Elisabet Knutsson skrev även följande i sin artikel:

När uppdelningen av svenska och utländska elever på skolorna ökar och klyftan mellan resultaten vidgas måste vi ta ansvar, inte passivt gömma oss bakom valfriheten som helig princip. Den rödgröna regeringen är

övertygad om att barn från olika bakgrunder faktiskt berikar och lär varandra. Därför agerar vi nu för att komma till rätta med segregationen i den svenska skolan.

Då undrar jag igen: På vilket sätt agerar vi för att se till att barn med olika bakgrunder möts när vi inte lägger fram ett förslag om att förändra det fria skolvalet?

I Socialdemokraternas partiprogram från 2013 står det:

”Men det fria skolvalet förstärker segregationen och ökar klyftan mellan resursstarka och resurssvaga elever. Detta måste motverkas genom att samhällets resurser fördelas så att alla elever ges lika möjligheter till kunskap och personlig utveckling. Sammanhållna skolor, där barn från olika miljöer och med olika bakgrund möts i ett gemensamt arbete, är ett viktigt verktyg för ett jämlikt samhälle.”

Återigen blir frågan: Var är förslaget för att se till att elever från resursstarka och resurssvaga hem möts?

Fru talman! Skolan och förskolan lämpar sig inte för affärstänkande. En bra utbildning är en mänsklig rättighet. Elever ska kunna lita på att de har en skola att komma tillbaka till efter sommarlovet. Och det är inte föräldrarnas ansvar att se till att barnen hamnar i en bra skola. I Sverige ska vi se till att alla barn går i skolor som är bra. Alla skolor ska vara bra.

Jag anser att regeringens förslag om att huvudmännen ska verka för en allsidig social sammansättning hade funkat i ett läge där regeringen också hade genomfört en reform om att skrota dagens orättvisa och segregande skolvalssystem. Det är den fria etableringsrätten för friskolor och det extrema skolvalssystemet som är orsaken till dagens segregation i våra skolor. När skolvalssystemet har förändrats i grunden kan även ett system för allsidig social sammansättning tas fram. Jag har därför i reservation 1 föreslagit att riksdagen bör avslå propositionen i den del som rör förslaget om att i skollagen skriva in att huvudmän ska verka för en allsidig social sammansättning. Men jag yrkar bifall till vår reservation 5 som ger en lite bättre förklaring till vårt ställningstagande i denna fråga.

Jag vill avsluta med att säga att Alliansen är minst lika skyldig till att vi har det segregande skolsystem som vi har i dag. Det är ett faktum att om regeringen hade lagt fram ett förslag som hade varit mer i enlighet med vad forskningen säger hade ni ändå gått emot det, det vill säga att om regeringen hade föreslagit att skolvalssystemet ska förändras i grunden hade ni gått emot det – det hade även Sverigedemokraterna gjort. Men jag tycker fortfarande att regeringen bör ta sig en rejäl funderare, inte bara när det gäller denna fråga utan även när det gäller många andra frågor. Var är visionerna? Vad vill Socialdemokraterna och Miljöpartiet i fråga om vårt samhälle? Eller ska det alltid anpassas till vad högern vill?

Anf. 16 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Det fanns ju inslag av Shakespeare i den förra debatten, tack vare Michael Svensson. Shakespeare kan man nästan alltid använda, för det finns få människor i världshistorien som så skickligt har illustrerat maktspel och människans villkor i världen.

När jag läste detta betänkande kom jag att tänka på Hamlet, denna person som tvivlar, som funderar på om han borde agera eller inte orkar bry sig, som slits mellan att vara en handlingens man och en tvivlets man. Lite grann så är det väl också när det gäller förslagen i den här propositionen.

Regeringen säger sig vilja ha en allsidig social sammansättning, men när man sedan ska förklara det säger man: Det är inte så himla skarpt, och det kommer inte att utvärderas. Vi kommer inte att säga exakt hur det ska ske, och vi har inga medel för att genomföra det. När det gäller den statliga styrningen säger man att det behövs ytterligare åtgärder för att se till att dåliga skolor inte får fortsätta vara dåliga utan att staten måste gå in ibland – men man drar inte slutsatsen att vi kanske borde ha ett statligt huvudmannaskap. Det är samma sak när det gäller Skolkommisionen.

Man tvivlar och tvekar. Man låtsas vara en handlingsregering, men i själva verket är det väldigt små åtgärder man föreslår.

Fru talman! Jag och Liberalerna tycker att det är viktigt att vi har en skola som är blind för bakgrund. Då handlar det inte i huvudsak om att sträva efter en allsidig social sammansättning på alla skolor – en definition och en åtgärd som egentligen inte finns – utan det handlar om att på riktigt vara blind för bakgrund. Lärare och rektorer ska inte bry sig om vilka utbildningsvillkor eleven kommer ifrån, vilka föräldrar eleven har eller var eleven är född utan mer vara intresserade av vart eleven är på väg och vad eleven kan. Att vara blind för bakgrund är grunden för att skolan ska bli riktigt kompensatorisk.

Det ska sättas in mer resurser till de elever som verkligen behöver det, men det ska inte bara vara mer resurser i allmänhet utan kvalitativa resurser. Det är bekymmersamt att den här regeringen slutade genomföra vår reform för förstelärartjänster, där vi specialdestinerade särskilda resurser till de skolor som har allra störst utmaningar. Det är nämligen just där de erfarna rektorerna och de erfarna och skickliga lärarna behövs i särskilt hög grad. Där eleverna har som störst utmaningar måste det finnas mer resurser men också mer kvalitet i resurserna.

Vi har i dag en skola, fru talman, som hela tiden har en enorm omsättning. Det är elever som kommer och går, lärare som kommer och går och rektorer som kommer och går. Det räcker inte att bara säga att vi ska ha en allsidig social sammansättning, och det räcker inte att bara skjuta till resurser. I stället måste det vara rätt resurser och resurser av hög kvalitet.

När det gäller ett aktivt skolval vill vi att det ska finnas valfrihet i svensk skola. Vi vill att det ska finnas alternativ i svensk skola, och vi vill att fler ska välja. Därför finns det förslag om ett aktivt skolval, och jag skulle önska att regeringen gick vidare med den frågan, som Skolkommisionen föreslog.

Det handlar om höga förväntningar, att se till att vi har kunskapskrav som gäller alla i skolan och att tro att alla kan lyckas nå inte bara godkänd nivå utan ännu längre i betygsskalan. Här har vi, fru talman, ett tvivel från regeringen: Man säger att man vill nå en allsidig social sammansättning och att man ska vara blind för bakgrund, men i själva verket finns det väldigt få verktyg.

Det är samma sak när det gäller den statliga styrningen. Man konstaterar att det finns skolor som inte fungerar, en del offentliga och en del fristående, och då är det ju rimligt att staten har tydliga verktyg för att göra någonting åt detta. En del skolor behöver stängas, andra behöver få en annan huvudman. Ibland ska staten träda in. I grunden handlar det dock om att vi behöver ett statligt huvudmannaskap, fru talman, och ordentliga åtgärder för att detta ska fungera. Som Ulrika Carlsson var inne på behövs det ett tydligt styrsystem för svensk skola.

Skolkommissionen arbetade under en lång period. Tanken var att de skulle ta ett helhetsgrepp, och nu ser vi att regeringen bryter ut delar av detta. Ibland sa regeringen att man måste lägga fram detta som en hel proposition, och nu bryter man ut det i vissa delar. Också där finns det tvivel kring vad regeringen egentligen tycker.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 och reservation 6.

Jag vill avsluta med de ord jag tror är Hamlets allra sista: Resten är tystnad. Jag tror att det gäller även för denna regering.

(Applåder)

Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Rätt ska vara rätt. Jag har sagt vad jag tycker om regeringens velande och visionslösa politik på det här området, men jag måste också ställa frågan till Christer Nylander, vars parti och partiledare satt vid makten i åtta år. Man hade utbildningsministerposten i Sverige, det land av alla OECD-länder där segregationen kanske ökade allra mest – även på skolområdet.

Vad gjorde Christer Nylanders regering och Christer Nylanders partiledare och utbildningsminister Jan Björklund åt det? Vad gjorde Christer Nylander själv, och hans parti, för att minska segregationen i den svenska skolan? Det är nämligen ett faktum att forskningen och alla rapporter som har kommit de senaste åren, inte bara nu utan även tidigt under Alliansens tid vid makten, påtalade att segregationen och skillnaderna mellan elever ökar på grund av det skolvalssystem vi har i Sverige. Det fanns rapporter som visade att Sverige är världens enda land med det här marknadsexperimentet, som man utför på barnen i den svenska skolan. Vad gjorde Christer Nylander åt det?

Det är ganska lätt att anklaga regeringen för det ena eller det andra i dag. Jag kan göra det, för jag och vår politik har varit konsekvent i de här frågorna sedan dag ett. Men på vilket sätt menar Christer Nylander att han är konsekvent när det kommer till de här frågorna? Vad gjorde hans regering som var bättre?

Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Fru talman! Apropå konsekvens har ni konsekvent stöttat regeringens budgetförslag, Daniel Riazat. Det är budgetförslag som har inneburit att man har slutat bygga ut förstelärartjänsterna i utanförskapsområdena, vilket är en reform jag tycker är extremt viktig. Det gäller inte bara förstelärartjänsterna i sig, som höjer löneutvecklingen för lärare men även innebär att det finns karriärmöjligheter, utan också specialdestineringen till de skolor som har särskilt stora utmaningar. Jag tycker att vi borde fortsätta utveckla detta och se till att vi har fler förstelärare i de skolor där de behövs allra mest.

Det är sant att det svenska skolsystemet med valfrihet är mycket speciellt internationellt. Det innebär inte att det inte finns valfrihet i andra länder; skillnaden är bara att man i andra länder får betala själv om man väljer något annat än den offentliga skolan. Den stora fördelen med det svenska systemet är ju att alla kan välja skola. Här har vi fristående skolor och dessutom gemensam finansiering av dessa skolor. Vill du gå på en

privatskola i ett annat land får du själv pröjsa, och då slår föräldrarnas ekonomi helt och hållet igenom när det gäller vilka som har valfrihetsmöjligheter och inte.

Vi vill ta ett ytterligare steg genom att ha ett aktivt skolval, vilket innebär att informationen blir bättre, att fler får chans att välja, att fler uppmannas och uppmuntras att välja – och att fler faktiskt också väljer. Det innebär en utveckling av valfrihetssystemet, inte en avveckling av valfrihetssystemet.

Sedan vet jag om, fru talman, att vi har en stor bostadssegregation i Sverige. Jag tror att vi alla är jobbigt medvetna om det. Den slår igenom i hur skolorna ser ut, men svaret på den frågan är ju inte att återinföra närhetsprincipen. Om vi har en väldigt stor bostadssegregation i Sverige, vad innebär då närhetsprincipen? Jo, den innebär att du går i den skola som ligger i ditt bostadsområde. Det blir alltså ännu mer segregation. Du stannar där i stället för att få chansen att välja någonting annat.

Vår lösning och vårt svar är i stället: Ge alla chans att välja en skola som de tror passar deras barn. Lås inte in dem i det segregerade bostadsområdet!

Anf. 19 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Christer Nylanders svar uteblev. Jag vill absolut inte låsa in barnen på Djursholm med alla andra barn som har exakt samma bakgrund. Jag vill inte att barnen i Täby ska behöva möta enbart barn till föräldrar med väldigt höga inkomster. Det är inte vad det här handlar om.

Vad det här handlar om är att Alliansen – precis som du sa tidigare, Christer Nylander – har varit blind för de faktiska skillnader som finns mellan barnen som kommer till våra skolor. För mig handlar inte synen på eller åtgärderna för hur vi ska bygga upp en likvärdig skola om att säga att det inte existerar några skillnader. Det gör det. Det finns vissa barn som kommer från hem där de inte har fått tillräckligt mycket frukost för att kunna koncentrera sig i skolan. Det finns elever som kommer från hem där man inte har kunskap om hur det svenska skolsystemet fungerar, vilket leder till att vissa elever – oavsett hur mycket skolvalssystem vi har – inte kommer att kunna välja dessa skolor.

Det finns också någonting som skiljer i grunden. Det handlar om frågan varför det ska finnas dåliga och bra skolor. Återigen: Vad gjorde Alliansen för att se till att skillnaderna inte skulle öka?

Sedan är det en myt att bostadssegregationen leder till större segregering i skolan än vad skolvalssystemet gör. All forskning visar – senast i föregående kom det ut forskning som visar – att bostadssegregationen har minskat de senaste fem åren, med den nya regeringen vid makten och med Vänsterpartiets budgetstöd. Det som däremot ökar, och ökar mer än i något OECD-land, är skillnaderna i den svenska skolan och segregeringen. Det är på grund av ett skolvalssystem där vinstdrivande aktörer har satt hela skolsystemet ur spel. Det menar jag att ni är skyldiga till, Christer Nylander.

Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Fru talman! Det är sannolikt ganska svårt att mäta exakt vad som avgör vem som går var. Det kan vara så att bostadssegregationen kan matchas av

fritt skolval, men det kan också vara så att den förstärks av fritt skolval. Olika forskning visar på olika saker.

Men själva huvudfrågan är egentligen denna: Om man tror att det finns bostadssegregation, vilket jag tror att Vänstern och Liberalerna är överens om, är då svaret på denna bostadssegregation att vi inte ska ha fritt skolval? Är svaret att elever ska gå i skolan i det bostadsområde där de bor? Det blir ju följderna om man avskaffar det aktiva skolvalet och i stället inför närhetsprincipen. Då kommer eleverna, oavsett om vi talar om Djursholm eller Rosengård, att placeras i den skola som ligger i deras bostadsområde.

Detta kan inte vara svaret om man vill bryta segregationen. Vårt svar är i stället att man bör se till att skolvalet funkar och att vi får ett aktivt skolval – att fler får information och att fler får möjlighet att välja. Men man bör också se till att fler skolor – ja, alla skolor – blir riktigt bra.

På den senaste punkten, herr talman, får man väl ändå säga att Daniel Riazat är en av de få som säger att alliansregeringen inte gjorde några skolreformer. Det var ju rätt många skolreformer som gjordes under dessa åtta år. Det handlade om att införa en ny skollag, om kompensatoriska åtgärder, om en lärarutbildning, om att ge lärarna fortbildning, om betyg och om en hel del andra saker för att se till att lägstånivån på alla skolor höjs.

I grunden handlar det om att alla skolor inte kommer att bli likadana, och alla kommer kanske inte att bli exakt lika bra. Men det viktigaste på kort sikt är att höja lägstånivån på alla skolor. Alla skolor ska vara så bra som det bara är möjligt.

Men vi måste också ha en kompensatorisk kraft. Det finns två huvudsakliga kompensatoriska krafter gentemot bostadssegregationen. Den ena är att tillåta fritt skolval, den andra är att vi avsätter resurser till de skolor som behöver dem allra mest.

Anf. 21 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1.

Många av oss som tar till orda i dag har varit en del av den skolkommission som dagens betänkande är ett resultat av. Många bra förslag föreligger. Gemensamt för oss alla, måste vi säga, är att vi vill att samtliga elever ska lyckas i skolan. Om detta råder inget tvivel.

Målet för skolan ska vara att varje barn ska utvecklas i enlighet med sin fulla potential. Alla barn har rätt till kunskap och till att få gå i en bra skola. Barndomen går ju inte i repris, och det är mycket svårt och kostsamt att senare i livet reparera en misslyckad skolgång. Att klara skolan är också en avgörande skyddsfaktor för att inte hamna snett framöver i livet.

Herr talman! I betänkandet finns förslag om att huvudmannen för en skola aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning. Vid första anblick kan detta verka mycket sympatiskt; vi behöver fler forum i samhället där människor med olika bakgrunder möts. Men att hitta på omöjliga system som ska dela upp elever efter bakgrund ser jag som en farlig väg att gå. Var hamnar vi då?

Det får mig att tänka på när utskottet var i London. Vi var på en skola, och eleverna som inte hade råd med lunch gick med en liten lapp på magen. Där vill inte jag hamna – jag vill inte att vi stigmatiserar elever på det sättet.

Skolan måste i stället ta det kompensatoriska uppdraget på allvar. Skolan kan inte kompensera för allting i de ungas liv, men man har ett ansvar

för att alla ska klara skolan och för att alla har lika villkor för att göra det. Detta är, som jag var inne på, den största skyddsfaktor som vi kan ge ett barn eller en ung människa.

Detta innebär inte att vi i Alliansen inte tar problemet med segregation på allvar. Att ändra köregler, att genomföra aktiva skolval och att våga stänga dåliga skolor – både kommunala och fristående – i mycket högre grad måste vara bättre vägar att gå.

Herr talman! Vad är det då som gör att elever lyckas i skolan? Allt börjar med en bra lärare. Det börjar med att det finns kunniga, engagerade lärare som trivs med sitt jobb och som kan väcka intresse och glädje över att gå i skolan. Här finns det fortfarande mycket att göra vad gäller att rekrytera rätt personer till läraryrket och att höja kvaliteten på lärarutbildningen.

Elever med särskilda behov behöver också få stöd i ett tidigt skede. Det är därför vi kristdemokrater länge har föreslagit ett speciallärarlyft där man får lön för att utbilda sig, så att vi får mer av den specialpedagogiska kompetensen ute på skolorna.

Min upplevelse är att man är rädd för att stigmatisera elever genom att peka ut dem som annorlunda när man sätter in tidigt stöd. Men den verkliga stigmatiseringen sker genom att vi har ett system där eleven måste utredas för att stödet ska sättas in. Att få stöd av speciallärare skulle inte behöva vara något märkvärdigt. Alla kan behöva det någon gång under sin skolgång, och att gå till en speciallärare i dessa moment ska inte vara något konstigt. Det är ju detta som är inkluderande; det är inte exkluderande.

I Finland, som vi också har besökt, sätter man in en speciallärare så fort man misstänker att någon riskerar att inte klara ett moment. Vi behöver lika mycket speciallärarkompetens i våra skolor.

Herr talman! Vidare behövs stora satsningar på elevhälsan för att våra elever ska klara skolan. Många mår psykiskt dåligt och får vänta orimligt länge på hjälp och behandling. Förutom att det behövs en riktig kartläggning av varför den psykiska ohälsan ökar behöver mycket göras för en samlad elevhälsa där all hälsovård ligger under landstinget, vilket också är Kristdemokraternas förslag.

Vi vill ge landstingen eller regionerna ett samlat uppdrag för hela barn- och ungdomshälsovården. Det innebär också att elevhälsan inte ska ha skolan som huvudman. Skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer ska finnas ute i verksamheterna, men de bör ha samma huvudman som övrig vårdpersonal för barn. Detta är för att fånga upp barn och ungdomar i tid och för att tydliggöra ansvaret för barnens hälsa.

Nyligen kom Folkhälsomyndigheten med en rapport om att den psykiska ohälsan hos våra unga ökar dramatiskt, och man angav skolan som huvudorsak. Jag vänder mig dock starkt emot att skolan skulle vara det största problemet. Hänsyn måste tas till hela livssituationen för våra unga, inklusive hemförhållanden och användning av sociala medier för att bara nämna några områden.

Men skolan har naturligtvis också ett ansvar. Några av de centrala delarna för ett ökat välmående hos våra unga är att man rör på sig – helst varje dag – att elevhälsan finns tillgänglig när man behöver den, att man får den hjälp och det stöd man behöver av rätt utbildad personal såsom speciallärare och specialpedagoger samt att man får modersmålsstöd.

Lärare behöver också känna att de har mandat för att skapa ordning, trygghet och arbetsro utan att bli ifrågasatta.

Herr talman! Detta är min skolmission som riksdagsledamot i utbildningsutskottet!
(Applåder)

Prot. 2017/18:117

23 maj

Samling för skolan

Anf. 22 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Sverigedemokraterna har vid ett flertal tillfällen i riksdagens utbildningsutskott sagt att man ska rösta på sitt förslag, för att i sista sekund under dagens debatt göra helt om och rösta på den borgerliga alliansens förslag i stället för sitt eget.

Sverigedemokraterna är självklart fria att rösta på vilka förslag de vill, men jag måste säga att det är ytterst anmärkningsvärt att de gång på gång undviker att driva sin egen politik i Sveriges riksdag. Antingen är Sverigedemokraterna ett totalt opålitligt parti eller så har de fortfarande inte lärt sig hur riksdagsarbetet fungerar, trots att de har suttit i riksdagen i åtta år. Det är anmärkningsvärt.

Nåväl: Dessa fem partier – denna högeraxel i svensk politik – kommer gemensamt att avslå förslaget om social allsidig sammansättning. De är alltså emot att alla huvudmän ska ha ett ansvar för skolan som mötesplats. De är emot att skolan är en plats där elever med olika bakgrund möts, trots att detta är grunden i ett starkt samhälle och trots att vi vet att det gynnar eleverna och höjer kunskapsresultaten. Det är sorgligt.

På grund av denna nyuppkomna situation vill jag förvarna talmannen och kammaren om att jag kan komma att behöva ta mer tid i anspråk än de minuter som jag tidigare angivit. Jag har heller inte haft rätt till några repliker, men det kanske var detta som var syftet från Sverigedemokraterna: att slippa undan och att återigen undvika att stå för sin opålitlighet och ohederlighet.

Herr talman! Låt mig ta oss ungefär fyra år tillbaka i tiden till förra mandatperiodens tidningsrubriker: "Björklunds sex år får underkänt av lärarna", "Björklund struntar i vetenskapen", "Björklund viftar bort betygsrapport", "Utbildningsminister Jan Björklund – 'Ofta fort och fel'".

Dessvärre var det inte bara Björklund som fick svidande kritik. Svensk skola mådde inte bra: "Sverige rasar i Pisaundersökning", "Han blev mångmiljonär på den konkursade skolan", "Facit för Jan Björklunds yrkesprogram: 'Allt blev sämre'". Det känns i dag länge sedan men också som alldeles nyss. Minns ni rubrikerna, katastrofsiffrorna och läget i svensk skola?

Björklund och den moderatledda regeringen hade styrt skolan i åtta år. Kunskapsresultaten sjönk som en sten. Var fjärde utbildad lärare lämnade yrket av annan orsak än pension. 10 000 anställda försvann från skolan. Hafsigt genomförda karriärreformer och nytt betygssystem fick lärare att protestera, samtidigt som kaos rådde när hundratusentals lärares legitimationer skulle handläggas av några få tjänstemän på Skolverket. I gymnasiet störtök andelen elever som valde ett yrkesprogram när högskolebehörigheten togs bort.

Skolan, eleverna och lärarna vädjade om seriösa och genomförbara skolreformer, långsiktiga spelregler, fokus på kunskap. Man hade fått nog av plötsliga infall från skolministern. Man vädjade om beslut som tog sin utgångspunkt i lärarnas behov och som baserades på forskning.

Herr talman! Nu står vi här våren 2018. Jag och vi ska vara stolta över att vi har vänt inriktningen på svensk skola till det bättre. Krigsrubrikerna är borta. Kunskapsresultaten ökar i alla internationella mätningar. Studieron förbättras. Lärarlönerna har höjts brett och mer än för andra yrkesgrupper på arbetsmarknaden. Fler söker sig till läraryrket och färre slutar i förtid. Behörigheten till gymnasiet ökar i de allra flesta elevgrupperna.

28 000 fler arbetar i svensk skola i dag jämfört med för fyra år sedan. Det betyder allt för den elev som hinner få hjälp av en lärare, fritidspedagog eller elevassistent när han eller hon räcker upp handen. I förskolan är barngrupperna de lägsta på 30 år. Det här är en riktning, rätt väg, som vi ska vara rädda om.

Regeringen lyssnade och tillsatte en skolkommision med representanter från forskning, profession och näringsliv. Skolkommisionen var ett sätt att bryta med Björklunds hafs, slarv och ideologiska idéer. Politiken gav profession och forskning ett mandat att hitta lösningar, en helhet – något för oss politiker att ta ansvar för och orka bära.

Skolkommisionens förslag kommer från dem som kan skolan bäst och pekar på vad de som arbetar i och de som forskar om skolan förväntar sig av de politiska partierna. Skolkommisionen visar vägen framåt för oss politiker att långsiktigt och seriöst ta oss an skolans utmaningar, för detta vill jag ha sagt: Varken regeringen eller vi socialdemokrater är nöjda, för det finns stora utmaningar att ta itu med. Familjebakgrund slår igenom i hur väl eleverna klarar sig i skolan. Skolans kompensatoriska uppdrag klaras inte när socioekonomiska skillnader visar sig i skolresultaten.

År 2015 kom 163 000 asylsökande till vårt land. Det har lett till Sveriges största humanitära insats sedan andra världskriget med alla de utmaningar men också möjligheter som det innebär. På kort sikt ska våra skolor klara av att ge de barn som får stanna rätten till kunskaper och skolgång precis som alla andra barn i Sverige. Att gruppen nyanlända elever ökar kraftigt, inte minst i den grupp som anlant sent till Sverige och därmed har kort tid på sig att hinna gå klart grundskolan, påverkar givetvis behörigheten till gymnasiet för dessa elevgrupper. Men på längre sikt är det de här barnen och ungdomarna som vi nu välkomnar till Sverige som är Sveriges framtida arbetskraft – den som vi så väl behöver.

Herr talman! Mer behöver alltså göras. Stora utmaningar kvarstår. Flera hundratals dagar av hårt arbete kommer att krävas för fler utbildade lärare, mer personal, upprustade skollokaler och klassrum, bättre elevhälsa, tydligare statlig styrning och ett aktivt arbete med trygghet i varje korridor, omklädningsrum, klätterställning och klassrum.

Elever med olika behov, bakgrund och förutsättningar behöver mötas i skolan. Skolan är en viktig mötesplats i ett demokratiskt samhälle. Och vi vet att sammansättningen av elevgrupper påverkar skolornas förutsättningar att leva upp till skollagens mål om en likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Det är faktiskt så här enkelt: Om kunskapsresultaten i skolan ska fortsätta uppåt behöver likvärdigheten öka. Så enkelt och samtidigt så svårt är det. Det finns inga men. En jämlik skola är viktig för alla i Sverige. Ojämligheten måste brytas.

Samma analys gjorde Skolkommisionen, som tagit fram en rad förslag för att öka likvärdigheten. Därför blir jag såklart både arg och besviken

över att Moderaterna, de andra borgerliga partierna och nu Sverigedemokraterna säger blankt nej till i princip alla förslag från Skolkommissionen som handlar om ökad jämlikhet.

Jag vill poängtera att regeringen i budgeten, mot borgerlighetens vilja, har lyckats införa ett tydligare statligt ansvar med stora resurstillskott, mest till de skolor som behöver det bäst, precis som Skolkommissionen föreslog. Regeringen håller i helheten i Skolkommissionens förslag.

Det vi nu debatterar i dag, betänkandet *Samling för skolan*, innehåller också reformer baserade på Skolkommissionens förslag för högre kunskapsresultat och stärkt likvärdighet, som i sin tur är baserade på en tilltro till profession och forskning.

Elever, lärare och svensk skola hade behövt alla de beslut som riksdagen hanterar i dag, för de är en viktig del i ett strategiskt arbete för en förbättrad svensk skola, för mer kunskap och större likvärdighet.

Vi hade behövt föra in i skollagen att huvudmännen för förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av eleverna på sina skolenheter. Så blir inte fallet i dag. Men kvarstår gör ändå beslutet om att huvudmännen ska utse en skolchef som ska tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs och att Skolinspektionen ska kunna ingripa med statliga åtgärder och rättelse mot kommuner och landsting under motsvarande förutsättningar som när ett godkännande av en enskild huvudman återkallas.

Därutöver finns här ändringar som införs för att minska elevers upprepade längre frånvaro, och det är såklart bra. Men jag måste påpeka att det är märkligt att partier som annars här i kammaren gärna talar om tydligare statlig styrning och statligt huvudmannaskap konsekvent säger nej till förslag om ökad statlig styrning i enlighet med Skolkommissionens förslag när det gäller ökad jämlikhet. Man säger nej till de stora statliga resurstillskotten om 6 miljarder kronor per år. Man säger nej till mångmiljonsatsningen Samverkan för bästa skola, där staten aktivt går in och stöttar de förskolor och skolor som har låga kunskapsresultat. Man säger nej till regeringens jämlikhetspeng som fördelas till de grundskolor som har en låg andel elever med behörighet till gymnasiet. Och nu säger man också nej till ansvaret att se till att vi får den bästa sammansättningen av grupperna i skolan för ökade kunskapsresultat.

Herr talman! Vi som minns skolans kaos för några år sedan minns vädjandena om långsiktighet och en skolpolitik baserad på tilltro till lärare, profession, vetenskap och forskning. Vi skulle ju kunna förledas att tro att alla partier har lärt av detta och samlat står upp för svensk skola och den helhet som krävs, men tyvärr är så inte fallet. Det visar också dagens debatt.

Det oroar mig djupt och gör mig djupt sorgsen att det för svensk höger är så lätt att säga ja till obegränsade vinstuttag och ett skolval som varken är fritt eller rättvist och ja till religiösa friskolor, men att det är så svårt att säga ja till ökad likvärdighet och jämlikhet. Dels är det sorgligt, dels är det historielöst. Sverige hade nämligen tidigare ett av de mest jämlika och högpresterande skolsystemen i världen. Det skulle vi behöva i framtiden också. Därför har den socialdemokratiskt ledda regeringen i snart fyra år prioriterat investeringar i skolan framför skattesänkningar och nedskärningar.

Herr talman! Som förälder ska man känna sig trygg med att ens barn får en lärarik och trygg skolgång. Det ska gälla alla föräldrar och alla barn. För att garantera alla en bra skolgång måste ett större ansvar tas för jämlikheten i skolan och mer resurser riktas till de skolor som behöver det bäst.

Kunskapsresultaten i svensk skola ökar; barnen lär sig mer. Men ska utvecklingen fortsätta och gälla alla måste ojämlikheten brytas. Alla barn ska ges förutsättningar att nå kunskapsresultaten, oavsett var de bor eller vilken skola de går i.

På skolans område handlar valet i september om huruvida skolorna ska fortsätta att få stora resurstillskott eller inte, om kunskap eller vinstintresse ska vara syftet med svensk skola och om skolorna ska ha ansvar för att byggnadsarbetarens barn sitter i samma klassrum som läkarens barn.

När det handlar om viljan att skapa en jämlik kunskapsskola är den politiska skiljelinjen knivskarp. Ojämlikheten i svensk skola verkar inte vara något problem för borgerligheten.

Vi socialdemokrater lovar att fortsätta att prioritera investeringar i utbildning, långsiktiga reformer och en skolpolitik som lutar på professionen och baseras på vetenskap och forskning. Det har gett resultat i rätt riktning.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i UbU27 *Samling för skolan* och avslag på samtliga reservationer – för att Sverige är starkare när vi håller ihop. Jag hoppas att Sveriges väljare också kommer att rösta för det i höstens val, för vi har kommit en bra bit på väg. Men här kom vi inte längre eftersom en högerkoalition gjorde enad front mot jämlikhet. Sedan säger en del att politik inte spelar roll, men det är klart det spelar roll.

(Applåder)

I detta anförande instämde Roza Güclü Hedin (S).

Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag tänkte huvudsakligen använda tiden till att ställa frågor.

Jag kan dock inte låta bli att återkomma till det tv-program som gick för två dagar sedan om hur hela friskolereformen och fritt skolval drevs igenom av Göran Persson. Såvitt jag minns är han socialdemokrat, och han drev igenom det trots stort motstånd.

Nej, allt blev inte rätt i denna reform. Det är jag den förste att påpeka. Men lite självkritik från Socialdemokraterna skulle vara på sin plats. Det var ni som drev igenom detta med stor kraft.

Så till frågorna. Vilka fler gånger har Sverigedemokraterna ändrat sig på detta stadium och röstat på Alliansen? Jag kan inte minnas en enda gång sedan jag hamnade i utbildningsutskottet. Det var fråga ett.

Fråga två: Tycker Matilda Ernkrans att vårt tillkännagivande på något sätt liknar regeringens förslag i propositionen?

Fråga tre: Vad finns det för konkret i regeringens förslag om att öka den sociala sammansättningen, förutom detta att skolorna ska ändra sitt programutbud, vilket jag tror stöter på stora praktiska svårigheter?

Anf. 24 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Det är fascinerande att Sverigedemokraterna tar sig rätten att ställa frågor till Socialdemokraterna i denna debatt. Sverigedemokraterna har haft flera chanser att räcka upp handen och begära ordet när utbildningsutskottet har hanterat ärendet. Vi har en ordning i utbildningsutskottet, som jag leder, som gör det enkelt att räcka upp handen, ställa frågor, yttra sig och ta ställning i den beredning som vi vanligtvis har i Sveriges riksdag.

Ni har haft alla chanser, men det har inte ens ryckt lite i handen på Sverigedemokraterna, inte förrän ni här under pågående debatt yrkar bifall till en alliansreservation – som också Vänsterpartiet är med på, vill jag få fört till protokollet – som gör att majoriteten skiftar.

Det är reservationen som kommer att bli riksdagens beslut. Det innebär ett avslag på att ge ansvar för en allsidig social sammansättning och ett avslag på att ett ansvar ska tas i hela Sverige och på alla skolor för att byggnadsarbetarens barn ska få sitta sida vid sida med läkarens barn, vanligt folk.

Vi ska ta ansvar för att alla barn i svensk skola får rätt till de kunskaper de behöver och att kunskapsresultaten ökar. Men Sverigedemokraterna har utan minsta tillstymmelse till att avisera det i förväg nu beslutat, tillsammans med de borgerliga partierna och Vänsterpartiet, att ett avslag kommer att bli riksdagens beslut.

Det är Sverigedemokraterna som ska stå för svaren i denna debatt och jag som ska ställa frågorna. Varför står ni inte upp för att byggnadsarbetarens dotter ska sitta sida vid sida med läkarens son i svenska klassrum?

Anf. 25 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Herr talman! Jo, det står vi upp för genom bland annat det fria skolvalet, som också Socialdemokraterna var med och införde. Det var ju själva idén med den reformen. Jag förstår inte. Var det inte meningen från början att det skulle vara på det viset?

Jag vet att det inte fungerar riktigt så i dag, men det fungerar till viss del. Det fria skolvalet gör att en del i utsatta områden sätter sina barn i skolor i bättre områden för att ge dem en bättre framtid.

I den bästa av världar skulle alla skolor vara lika bra. Men ni socialdemokrater gick ju själva av olika skäl ifrån den grundläggande likvärdigheten en gång i tiden. Göran Persson gjorde det när ni tillsammans med nästan hela riksdagen drev igenom friskolereformen. Nu ser vi både negativa och positiva effekter av den.

Som jag sa i mitt anförande förstår jag inte vad det finns för konkret i regeringens förslag. Det är otydligt och inte bra.

Att vi inte aviserade detta kan bero på hur det har fungerat när vi har aviserat saker och ting i utskott – dock inte i utbildningsutskottet, vill jag understryka. Men i andra utskott det hänt konstigheter efter det att vi har aviserat. Därför har vi en enda gång gjort så här i utbildningsutskottet. Det har inte hänt flera gånger, som Matilda Ernkrans påstår, utan detta är första och enda gången. Jag vet att Ernkrans är ny i utskottet, men eftersom det var första gången det hände i utbildningsutskottet ska hon inte säga att det har hänt regelbundet. Det har det inte gjort, och det kommer det inte att göra heller.

Anf. 26 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag sa att Sverigedemokraterna agerar opålitligt och har gjort det flera gånger. Ni har också flera gånger i Sveriges riksdag, sa jag, inte aviserat under beredningsarbetet utan i stället valt att ändra ståndpunkt här i kammaren. Det är opålitligt.

Jag noterar att jag inte fick något svar från Sverigedemokraterna om vad ni tycker och tänker om att ni nu röstar bort förslaget om en allsidig social sammansättning och att vi ska ha de bästa elevgrupperna på våra skolor så att kunskapsresultaten kan öka för alla barn.

Sverigedemokraterna har inte heller lagt fram något alternativt förslag för att öka jämlikheten i skolan.

Det handlar om Sverigedemokraternas ideologiska kompass och ideologiska grund. Ni tycker inte att jämlikhet är viktigt. Ni tycker inte att det är viktigt att se till att vi har en majoritet i Sveriges riksdag som på allvar ser verkligheten, som ser bristerna i friskolereformen och som med grund i forskning och profession försöker hitta breda vägar framåt för att göra något åt det, som regeringen har gjort med Skolkommissionens förslag.

Det här handlar om Sverigedemokraternas ideologiska kompass. Robert Stenkvist nämner flera gånger en tidigare socialdemokratisk statsminister, Göran Persson, och det är detta det handlar om. Ni vill inte ha en socialdemokratisk statsminister. Ni kommer aldrig att lägga er röst på en man som har varit fosterbarn, som har varit svetsare och som har gått hela vägen upp till att bli statsminister och leder detta land med ett enormt engagemang för vanligt folk och för hela landet. Det är honom ni vill stoppa. Ni kommer aldrig att rösta på Stefan Löfven som statsminister, och det är er ideologiska kompass.

Nu har ni åter sagt att ni inte är för jämlikhet utan för ojämlikhet.

Anf. 27 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman, åhörare, kära riksdagsledamöter! Jag blir ytterst förvånad om socialdemokratins ideologiska kompass är så radikal. Då undrar jag varför det inte finns något förslag om att man ska förändra det fria skolvalet.

Det här förslaget handlar faktiskt inte om att arbetarklassens söner ska kunna gå i samma skola som vd:ns dotter. Förslaget handlar om att, efter flera års utredningar och många rapporter om segregation, ta fram någonting för att göra alla i kammaren nöjda. Därmed faller förslaget.

Jag vill bara betona att till att börja med hänger inte den här voteringen på Vänsterpartiets röster. Vi vet att det är ett faktum att Sverigedemokraterna byter åsikter lika många gånger som Svenskt Näringsliv bjuder dem på middagar. Men det är en annan fråga.

Alliansen vill inte att alla barn ska mötas skolan och att vi inte ska ha en likvärdig skola. För mig råder det ingen tvekan om den saken. Men var är då den socialdemokratiska, ideologiska kompassen? Och vad är regeringens visioner om vad man vill med den svenska skolan? Den finns inte med i det här betänkandet.

Om det hade funnits någon som helst inriktning om att man vill förändra skolvalssystemet – det mest extrema skolvalssystem som finns i världen – då hade Vänsterpartiet kunnat ställa sig bakom det förslaget. Vi har gjort kompromisser, till exempel när man genomförde olika reformer

såsom gratis medicin till barn, gratis kollektivtrafik för skolungdomar på sommaren.

Där gör vi kompromisser tillsammans, vi kommer överens och vi gör en budget. Men var är socialdemokraternas ideologi i det här fallet?

Prot. 2017/18:117

23 maj

Samling för skolan

Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Också här tycker jag att Vänsterpartiet förtjänar att få frågorna och ge svaren. Daniel Riazat kan ju försöka sig på konststycket att säga att det inte är med hjälp av Vänsterpartiets röster som man faller förslaget om en social allsidig sammansättning.

Det är sant, men det är också lika sant att Vänsterpartiet tillsammans med de borgerliga partierna och nu också i dag Sverigedemokraterna i den här kammaren kommer att rösta på avslag för att alla skolor i vårt land ska ha ett ansvar för att verka för att elevsammansättningen får en allsidig social sammansättning, att man får elevgrupper som är blandade. Det grundar vi på de förslag som kommer från Skolkommissionen, från forskningen och från professionen.

Det är ju ingen som har påstått att det här är det enda allenarådande förslaget för att man, enligt Socialdemokraternas syn, ska kunna styra och reformera. Det är Socialdemokraternas syn på hur man ska förändra samhället steg för steg till någonting bättre.

Vi lämnade den revolutionära delen genom brytningen mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna 1917. Vänsterpartiet är fortfarande kvar i den revolutionära grenen. Får man inte allt kan man gå så långt att man är beredd att tillsammans med de borgerliga partierna avslå en del i en större helhet om hur det svenska skolsystemet kan reformeras till någonting bättre.

Vi har lagt in en socioekonomisk fördelning av de pengar som går till skolorna. Här i dag har vi uppe en blandad elevsammansättning. Vi vill stoppa vinstjakten. Den debatten kommer att tas upp i riksdagen om ett par veckor. Vi socialdemokrater vill också ta bort kösystemet, reformera skolpengen och vi vill ha ett gemensamt ansökningssystem. Det finns massor av saker som vi skulle vilja sätta på plats för att man ska få ett bättre skolsystem i Sverige. Men ibland behöver man ta ansvar för en helhet.

Anf. 29 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag är jätteglad över att Socialdemokraterna efter flera år av övertalningar från Vänsterpartiet gick med på att ta fram förslag om att begränsa vinstjakten i välfärden. Jag är väldigt glad över många av de reformer som vi tillsammans har kommit överens om.

Till skillnad från Matilda Ernkrans vill jag inte prata om 1917 utan om 2018. Jag vill prata om den visionslösa politik som socialdemokratin i mångt och mycket tyvärr står för. Det märks inte minst när man vänder i en rad olika frågor för att närma sig Alliansen.

Matilda Ernkrans kan välja att på ett retoriskt sätt försöka att göra den här frågan till att den handlar om ifall vi ska ha en skola där elever möts eller om vi inte ska ha det. Faktum är att det här förslaget inte gör någon skillnad i dagens läge. Varför? Jo, för att så länge vi har dagens skolvalssystem i grundskolan kommer en allsidig social sammansättning inte att gälla över huvud taget på grund av att det fria skolvalet alltid kommer före en allsidig social sammansättning.

Sedan vill jag informera Matilda Ernkran om att Vänsterpartiet många gånger har motionerat om det som regeringen behövde fler års utredning för att ta fram, att ha en sammansättning i skolan som utgår från att elever blandas och möts. Vi vet enligt all forskning att det är det bästa.

Men man kan inte låtsas att föreslå förändringar som ni nu gör genom att lägga fram ett förslag som inte innebär någon förändring för dagens Skolsverige och därefter påstå att ni på något sätt har en ideologi. Socialdemokratin lämnade inte bara Vänsterpartiet 1917 utan även sin ideologi. Jag menar att det här är ett bevis på det.

Jag beklagar att socialdemokratin inte kan stå på sig och göra det som Palme sa en gång i tiden, nämligen att vilja förändra och inte bara prata om att vilja förändra.

Anf. 30 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att Vänsterpartiet är en viktig samarbetspartner, inte minst när vi lägger fram budgetar i den här kammaren. Men att gå därifrån till det som Daniel Riazat och Vänsterpartiet försöker att göra gällande, att det är Vänsterpartiet som styr det socialdemokratiska partiet eller den politik som regeringen lägger fram, är nog att göra ett ganska litet vänsterparti lite större än vad det är.

Det socialdemokratiska partiet styr själv över sin politik. Vi fattar de beslut som vi vill gå fram och möta väljarna med i varje val, hur vi vill förändra Sverige och svenskt samhälle, hur vi vill förändra den svenska skolan och vad vi har lärt oss av avarterna i det fria skolvalet och hur vi kan se till att få ett skolsystem som blir bättre för alla barn.

Vi valde att göra detta genom att lyssna på den starka kritik som fanns efter åtta år med moderatledning med Björklund som skolminister. Elever, lärare och människor i allmänhet ville ha en mer långsiktig skolpolitik. Man ville att den skulle vara baserad på professionen och på forskningen. Vi valde att lyssna till det och i regeringsställning tillsätta en skolkommission som har lagt fram förslag som är både bra och dåliga från ett socialdemokratiskt ideologiskt perspektiv.

Om man menar allvar med att man vill förändra svensk skola, då måste klara av att stå upp för en helhet. Man måste stå upp för det som ökar jämlikheten och också annat som vi egentligen inte skulle velat se. Men förhoppningsvis får vi en majoritet i den här kammaren som kan ta svenskt skolsystem till någonting bättre än vad det är i dag. Det är skillnaden mellan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Vi är beredda att göra kompromisser som tar Sverige i rätt riktning i stället för att stå vid sidan av.

Anf. 31 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Herr talman! Jag vill inledningsvis konstatera: Daniel Riazat och Vänsterpartiet är välkomna till högeraxeln i svensk politik. Det var ett nytt besked från Socialdemokraterna som jag ser på med skräckblandad förtjusning. Det är tydligen så man ser på sin samarbetspartner i budgetfrågor.

Herr talman! Sverige har haft fallande kunskapsresultat sedan 1980-talet. Därutöver har vi också under en lång tid haft fallande kunskapsresultat och betygsresultat.

Socialdemokraternas kommunalisering och därefter kraftiga besparingar på skolan under hela 90-talet slog sönder den skolstruktur av tillit

och professionalism som svensk skola hade. Därefter väntade tio års ökenvandring för svensk skolpolitik där socialdemokratisk regering efter regering inte ens lyckades få en ny skollag på plats. Man kunde inte ens komma överens med sina koalitionspartner på den tiden. Miljöpartiet valde redan då att i stället göra upp med Alliansen.

Med tanke på hur Matilda Ernkrans och Socialdemokraterna hanterade Vänsterpartiet som koalitionspartner förstår jag att det kanske är dit vägen leder.

Alliansen vände utvecklingen med massiva reformer för att sätta kunskapen i fokus i svensk skola, vilket vi också ser i resultaten från de internationella mätningarna. Detta vet självfallet både utskottets ordförande och regeringen. Det är därför som man inte river upp någon av de reformer som Alliansen genomförde.

Men ytterligare reformer behövs för att säkerställa att man verkligen nyttjar potentialen i svensk skola och mottar segregationen i grind. Det var därför som Skolkommissionen var ett välkommet initiativ, och det är därför som Skolkommissionen måste behandlas som en helhet.

Men varför väljer då Socialdemokraterna att bryta ut det ur Skolkommissionen som inte passar ens egen ideologiska agenda? Varför väljer de att ta bort de gemensamma köerna, varför väljer de att ta bort det aktiva skolvalet som ju SVT med forskarstöd senast i dag konstaterade verkligen behövs?

Socialdemokraternas försök att i en kammardebatt spela indignerade faller platt och framstår som ganska tomt. Alliansen och Vänsterpartiet har i utskottet varit tydliga varje gång vi har setts och har sagt att vi tänker rösta emot detta. Därmed har S + MP inte någon majoritet. Eller är matematikkunskaperna så dåliga i svensk skola i dag?

Anf. 32 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Erik Bengtzboe från Moderaterna! Visst kan man förundras över vad som sägs i debatten. Erik Bengtzboe förundras över att jag säger att en högerkoalition röstar emot ökad jämlikhet i svensk skola och samtidigt involverar Vänsterpartiet i det. Men detta är ju sant. Vänsterpartiet är med i den högerkoalition som nu avvisar en allsidig social sammansättning. I det tidigare replikskiftet kunde ni dock också höra att jag sa att vi har ett gott samarbete med Vänsterpartiet i inte minst budgetfrågor.

Man kan fundera över vad vi politiker säger och gör och så vidare. Låt mig citera vad Erik Bengtzboe själv sa förut, nämligen att Skolkommissionen är en invasiv attack på människor. Det är stora ord, och det är inte helt lätt att förstå Moderaternas och Erik Bengtzboes syn på Skolkommissionen. Hur ska Moderaterna klara av att stå upp för en helhet utifrån det som Skolkommissionen har lagt fram om de tycker att Skolkommissionen innebär en invasiv attack på människor?

Faktum är dock att ni i Moderaterna inte står upp för någon sådan helhet. Ni har aktivt röstat emot alla de förslag som baseras på Skolkommissionens utredning. Dessa har handlat om att öka jämlikheten i svensk skola och att likvärdigheten behöver stärkas. Vi behöver göra det av hårda och tydliga skäl för vi vet att det är det bästa sättet att få kunskapsresultaten att fortsätta öka.

I stället för att leta efter fel och brister hos regeringen tycker jag att Erik Bengtzboe från Moderaterna borde göra sin hemläxa. Vad har ni sagt

och gjort här i debatten? Vilka förslag har Moderaterna lagt fram som stärker jämlikheten i svensk skola?

Anf. 33 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Herr talman! Om Matilda Ernkrans ska ägna sig åt att citera ska hon citera rätt. Det var Skolkommissionens förslag om allsidig social sammansättning jag hänvisade till och ingenting annat. Detta är ytterligare ett exempel på hur Socialdemokraternas och regeringens retorik inte matchar verkligheten. Lika lite som Vänsterpartiet har blivit ett högerparti de senaste 20 minuterna har Moderaterna blivit ett parti som står upp för segregation.

Matilda Ernkrans kunde kanske bemöda sig om att läsa de förslag som Moderaterna har lagt fram. Hon är hjärtligt välkommen att stödja dem. Det handlar om en skärpt skolinspektion, skärpta statliga sanktionsmöjligheter och faktiska garantier för att alla skolor i Sverige ska bli bra skolor. Detta får tydligen vänta tills vi får en ny regering.

Detta är det tredje replikskiftet som utskottets ordförande befinner sig i i denna debatt med anledning av hennes eget anförande. Jag konstaterar att hon hittills inte har besvarat en enda fråga.

Segregationen i svensk skola är allvarlig. Sättet att bryta segregationen i det svenska samhället handlar om att leverera goda kunskapsresultat. Det är bara när vi rustar barn och ungdomar med riktigt goda kunskaper som de kan ta sig ur det utanförskap de befinner sig i. Så möjliggör vi social rörlighet, så bryter vi utanförskap och så skapar vi integration.

Det förslag som Socialdemokraterna står upp för här på plats om en allsidig social sammansättning handlar provocerande nog om att lägga över ansvaret över barns skolgång på barnen själva. Det är alltså inte skolan som ska leverera och inte lärarna som ska stå för undervisningen, utan problemet i svensk skola är, enligt Socialdemokraterna, att man har fel elever på fel skolor. Det är tydligen barnen som är ansvariga för skolgången i de svenska socialdemokraternas samhälle. Jag tycker att det är en beklämmande utveckling.

Alliansen och Vänsterpartiet har varit tydliga i ärendet från första början. Vi har sagt att vi tänker rösta nej till förslaget. Sverigedemokraterna har ett tredje alternativ, som de har sagt att de tänker rösta på. Regeringen har aldrig haft majoritet här i kammaren för sitt förslag. Det är dags att den vaknar upp och inser det.

(Applåder)

Anf. 34 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Det är kanske inte bara Sverigedemokraterna utan även Moderaterna som behöver läsa på och lära sig hur förslag hanteras i Sveriges riksdag. De hanteras klokt och med en grund i ett parlamentariskt system, som nästan alltid producerar minoritetsregeringar. Även minoritetsregeringar behöver få igenom sin politik i Sveriges riksdags kammare. Det gör man genom samarbeten av olika slag. Det betyder också att vi har en ordning i Sveriges riksdag som innebär att man yrkar bifall till sina egna förslag, och man hittar en majoritet för dem.

Jo, vi har haft en majoritet för vårt förslag. Det har nämligen inte funnits någon samlad opposition mot det här förslaget. Den samlade oppositionen uppstod i dag här i kammaren när Sverigedemokraterna valde att

lämna sin politik – den som man hade aviserat i utskottet – och i stället haka på Alliansens och Vänsterpartiets förslag.

Detta handlar inte om retorik. Jag tycker att vi ska hyfsa till debatten lite. Erik Bengtzboe i Moderaterna vet ju att det aktiva skolvalet har lyfts bort för att det av vissa, det vill säga samtliga borgerliga partier, sköts sönder genom att man exempelvis kallade det tombola. Det är inte heller att stå upp för Skolkommissionens förslag i dess helhet.

Om vi ska hyfsa till debatten något vet vi att de utmaningar vi står inför när det gäller svensk skola även fanns när Erik Bengtzboes parti ledde regeringen. Utmaningarna består bland annat i att se till att kunskapsresultaten ökar, inte minst bland dem som är födda i Sverige men som har en förälder som kommer från ett annat land.

Ni klarade inte av att lösa denna problematik. Den här regeringen har tagit ett nytt grepp genom Skolkommissionen för att hitta en väg framåt. Vi försöker hantera det i den här debatten. Det går så där, eftersom ideologi uppenbarligen är viktigare än någonting annat när vi går mot val.

Anf. 35 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att hälsa Matilda Ernkrans välkommen till den utbildningspolitiska debatten. Det är ju hennes första debatt som utskottets ordförande.

Det är viktigt att både synliggöra och tydliggöra skillnader. Jag vill dock hänvisa till det som Matilda Ernkrans själv sa i repliksiftet med Erik Bengtzboe om vikten av att ha en hyfsad debatt. Jag blev synnerligen förvånad över den beskrivning som Matilda Ernkrans inledde sitt anförande med. Hon hänvisade till ett antal tidningsrubriker som garanterar för hur den tidigare alliansregeringen hade ett skolutvecklingsfokus. Det handlade om på vilket sätt man gjorde satsningar under alliansregeringen.

Jag vill därför ge en historieberedning av de stora satsningar som gjordes på lärares kompetens. Vi har från både socialdemokrater och miljöpartister här i riksdagen hört att alliansregeringen drev en helt felaktig politik. När de sedan själva kom i regeringsställning har de valt att bygga vidare på inte minst de satsningar som alliansregeringen gjorde på till exempel lärarlöner. Vi hade karriärlöner kopplade till förstelärare och lektorer, medan Socialdemokraterna och Miljöpartiet valde ett annat koncept med ett lärarlönelyft. Likväl gjordes satsningar på de delar som handlar om lärares möjligheter att både stanna i yrket och utvecklas på olika sätt.

Jag blir bedrövad över beskrivningen att vi i Alliansen skulle säga blankt nej till likvärdighet. Det gör vi inte alls. Vi hade förväntat oss ett större samlat grepp om detta. Men den största satsning på likvärdighet som man kan göra är att satsa på lärares kompetens. Jag skulle säga att det finns en stor samsyn om det. Varför orkar regeringen inte lägga fram ett samlat förslag utifrån Skolkommissionens utredning, om man nu tycker att det är ett så fantastiskt dokument?

Anf. 36 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag valde att i mitt anförande hänvisa till ett antal tidningsrubriker. Man kan naturligtvis fundera på om det är rätt eller fel.

Det som är rätt och fel i detta är fortfarande att det som stod i tidningsrubrikerna var den bild, den sanning, som rädde i Sverige efter åtta år med en moderatledd regering och Björklund som skolminister. Det var kaos.

PISA-resultaten och kunskapsresultaten sjönk. Lärarna lämnade skolan i stor utsträckning. Det blev 10 000 färre än tidigare.

Jag hade kunnat välja att beskriva det hela på ett annat sätt. Jag tyckte ändå att det bildmässigt var ett bra sätt att använda tidningsrubriker. I grunden såg det dock ut så här i svensk skola.

Jag har fortfarande så svårt att se inte minst de borgerliga partierna indignerade över att jag säger att ni inte står upp för att det behövs ökad jämlikhet och mer likvärdighet i skolan. Just nu debatterar vi här i kammaren i Sveriges riksdag ett förslag där det finns verktyg för att öka likvärdigheten men som man väljer att inte rösta på. Dessutom har man valt att säga nej till de resurstillskott om 6 miljarder kronor årligen som syftar till att stärka likvärdigheten. Man har sagt nej till Samverkan för bästa skola. Man har sagt nej till regeringens jämlikhetspeng. Med tanke på detta är det ju inte så väsensskilt från verkligheten att beskriva att vi har väldigt svårt att se hur en borgerlig allians, nu tillsammans med Sverigedemokraterna, tar ansvar för de delar i Skolkommisionens förslag som handlar om att vi måste få en jämlikare skola, mer blandad elevsammansättning i våra klassrum och så vidare. Hittills har ni ju sagt nej, nej, nej.

Anf. 37 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Om man som utskottets ordförande Matilda Ernkrans vill utmåla det som att det var totalt kaos i den svenska skolan under alliansregeringen skulle jag vilja säga att det är ett oerhört aggressivt sätt att beskriva den verklighet som finns på många skolor. Ja, det fanns skolor där det var kaos. Ja, Skolinspektionen fick ett tydligare uppdrag. När det gäller trygghet och studiero har vi också tagit gemensamma initiativ. Men jag är väldigt besviken över utskottsordförandens sätt att beskriva de delarna. Det finns utmaningar i dag, och det fanns utmaningar då. När alliansregeringen tillträdde fanns det 143 gemensamma punkter som man faktiskt också var med och drev igenom. Det var viktiga delar. De grundade sig på lärares kompetens, på forskning och så vidare. Det är alldeles uppenbart att många av de förslagen var väldigt bra, eftersom de heller inte har rivits upp av nuvarande regering.

Lärare lämnade skolan. Ja, det gör man ju av flera olika anledningar. Men en anledning till att lärarantalet har ökat är att vi har fler elever i den svenska skolan. En viss form av ärlighet måste finnas i debatten om vad som ligger bakom siffror som går åt olika håll. Lärartätheten har ju inte direkt påverkats, utan det är fler lärare i den svenska skolan. Men det är inte det utskottsordföranden vill ge sken av.

Varför säger då regeringen nej till de satsningar som Alliansen har föreslagit på skolor i utanförskapsområden, till exempel när det gäller karriärlärartjänster? Vi har lyft fram vikten av god kompetens hos rektorer och lärare på de mest utsatta skolorna.

Vi har ju en gemensam bild. Låt oss också beskriva de gemensamma lösningar som finns! Jag förstår att Socialdemokraterna känner en viss frustration och kanske en viss besvikelse över hur den här debatten utvecklade sig, men att beskriva det som att det var kaos tidigare tycker jag är djupt ohederligt.

(Applåder)

Anf. 38 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag som socialdemokrat känner naturligtvis en frustration över hur debatten utvecklade sig. Men jag känner framför allt frustration på grund av att jag har en ambition att vi ska fortsätta den utveckling av svensk skola där vi ökar kunskapsresultaten, där vi upprätthåller trygghet och studiero i klassrummen, i korridorerna, i klätterställningarna och var det nu kan vara, där vi ser till att lärare söker sig tillbaka till yrket, där vi ser till att alla barn får möta behöriga lärare och där vi tar ansvar för att vi har en blandad elevsammansättning i våra klassrum, vilket vi vet är viktigt för att höja kunskapsresultaten och viktigt i ett demokratiskt samhälle.

I denna min första utbildningspolitiska debatt som utbildningsutskottets ordförande får jag mötas av ett nej till ett av de verktyg som den här regeringen med grund i Skolkommisionens förslag lägger fram i den här kammaren. Förslaget handlar om att vi ska ge ett ansvar till alla skolor, inte bara dem som redan går före i Sverige. Det finns ju en hel del skolor som gör bra saker. Till exempel ska jag själv besöka Vivallaskolan hemma i Örebro på fredag. Där har man jobbat aktivt för att se till att högstadiellevorna kan göra skolval på skolor i närheten, men inte på det högstadium som tidigare har funnits på Vivallaskolan. Syftet är att få en mer blandad elevsammansättning.

Det vi vill är att alla skolor ska jobba på det här sättet, men med olika medel beroende på vad som passar bäst just i den egna kommunen och den egna skolan. Är det någonting jag känner frustration över är det inte debatten, utan att förslagen inte kommer fram och att en borgerlig allians med stöd av Sverigedemokraterna gång på gång säger nej till ökad jämlikhet i svensk skola.

Anf. 39 ELISABET KNUTSSON (MP):

Herr talman! Varje dag går tiotusentals barn och ungdomar till skolan i vårt land. Deras skolgång har samma mål och styrs av samma lagar och förordningar. Skollagen föreskriver antalet skoldagar, antalet skolår och antalet obligatoriska ämnen. Ändå ser deras skolgång så olika ut beroende på var de bor och ibland beroende på vilka deras föräldrar är.

Alla elever har rätt till en god och meningsfull skolgång. Vi tar nu ett samlat grepp och lägger fram ett antal förslag där en sammanhållen och jämlik skola är ledorden. Regeringen har lämnat sin proposition, och det är utifrån den som detta betänkande debatteras i dag.

Inför valet för fyra år sedan var ett av Miljöpartiets viktigaste vallöften för skolan att inkalla en skolkommision. Vi såg mycket allvarligt på de fallande kunskapsresultaten. En kommission av framstående forskare och lärare var nödvändig för att ge ett välgrundat underlag för hur vi skulle vända Sveriges resultat i kunskapsmätningarna och få med alla skolor och alla elever. Alla svenska skolor måste vara bra skolor.

Därför blev ett av våra första beslut i regering att tillsätta en skolkommision där forskning och profession samlades för att tillsammans lägga fram förslag för ett starkare och jämlikt skolsystem. Utifrån Skolkommisionens förslag har regeringen som en första åtgärd beslutat om en unik förstärkning av den statliga finansieringen av skolan. Fullt utbyggt motsvarar den 6 miljarder kronor årligen. Alla får mer, men de som behöver mest får mest.

Nu tar vi nästa steg utifrån Skolkommisionens slutbetänkande och genomför fyra reformer för att höja kvaliteten på alla Sveriges skolor.

För det första ska kommuner och fristående skolhuvudmän aktivt verka för en allsidig social sammansättning. Ingen ska kunna välja bort att arbeta mot segregationen. De skolpolitiker som nu är aktiva runt om i landet kommer att planera och inviga fler skolor än några andra sedan folkskolans förverkligande. Då ska skolorna placeras så att det är naturligt för alla barn att gå i samma skola. Det finns många goda exempel på kommuner som arbetar så här redan i dag. Men med stöd i lag säkras vi att alla huvudmän gör det som är möjligt för att bryta segregationen.

För det andra ska tillsynen av kommunala och enskilda huvudmän bli mer likvärdig. Skolinspektionen ska vara tillsynsmyndighet.

För det tredje skärper vi insatserna för minskad frånvaro. Frånvaro innebär allvarliga signaler som måste fångas upp tidigt. Ett aktivt elevvårdsteam ska ge stöd, så att eleven hittar tillbaka och kan fullfölja sina studier. Lagen tydliggör ansvaret att agera när eleven har omotiverad frånvaro.

För det fjärde blir skolchefens roll statligt reglerad. Rektorer är i dag ensamma om att bära lagansvar för de statliga målen, samtidigt som de är anställda av en kommun eller friskola. Därför bör skolchefens roll och ansvar tydliggöras i lag.

Efter fyra år i regering med en miljöpartistisk utbildningsminister har vi tagit oss an de stora utmaningar som skolan stod inför 2014. Vi har vänt trenden med nedskärningar i skolan, och nu anställs i stället fler medarbetare. Lärares och elevers hårda arbete gör att Sveriges kunskapsresultat stiger i svenska och internationella mätningar, som PISA. Barnen lär sig mer.

Den största utmaningen vi har framför oss är att minska ojämlikheten i den svenska skolan. Den ska vi aldrig acceptera. Om vi fortsatt ska få stigande resultat i svensk skola måste ojämlikheten brytas. Alla föräldrar och elever ska kunna känna tillit till att deras närmaste skola är en bra skola. Barn med olika bakgrund och erfarenheter ska mötas i samma klassrum, och skolan ska vara jämställd.

Med dagens beslut når vi ytterligare en bit på vägen – tänkte jag. Men så blev det inte. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 40 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Tack till Elisabet Knutsson för anförandet. Jag skulle vilja be henne att använda tiden till förtydligande.

Vi fick tidigare höra att de som var emot förslaget om att skriva in att det ska finnas en allsidig social sammansättning är emot likvärdighet och att det nu kommer att saknas ett skarpt verktyg för att genomföra det som regeringen vill. Jag skulle vilja få några förklaringar kring hur skarpt det här verktyget egentligen är. Elisabet Knutsson är representant för statsrådets parti, så jag vill ställa ett antal frågor till henne.

Hur skarpt är verktyget? Vad kan man göra med det verktyg som ni nu anser att vi röstar bort?

Vad betyder ordet ”allsidig”? Vad innebär ”social”? Vilka faktorer ska vägas in? Är det föräldrars bakgrund eller ursprung? Är det ideologisk bakgrund?

Hur ska man se till att man i kommunen och på skolnivå har reda på alla elevers sociala förutsättningar? Ska vi ha någon form av register över elevernas sociala sammansättning?

Vilka åtgärder ska rektorer och andra använda sig av för att nå detta mål? Vilka verktyg har man till hands? Hur vet man att man har nått målet med en allsidig social sammansättning? Hur definieras detta mål? Hur vet man att man inte har nått det? Vad händer om man lyckas? Vad händer om man inte lyckas med detta flummiga mål?

Anf. 41 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! ”Flummigt” är ett av Christer Nylanders absoluta favoritord, tror jag.

Det var många frågor på en gång. När man gör den här typen av ganska öppna beskrivningar finns det alltid ett tolkningsutrymme. Det ska vara allsidigt, vilket innebär att man ska se det från många olika håll. Skolor är ju inte likadana, och därför kan man inte gå in och peta och säga att skolor ska göra precis så här. Men man ska ha en vision, och man ska ha en riktning. ”Allsidig” betyder ju att man ser det från många håll.

Ordet ”social” har vi ju använt i många andra sammanhang och har en någorlunda gemensam syn på. Det har att göra med hur man lever, vad man har för inkomst och vad man över huvud taget har för bakgrund.

Nu missade jag resten av Christer Nylanders frågor, men det är klart att om vi vill göra skolan bättre så måste vi se varje individ, och varje individ är olika. Därför kan man inte säga precis att så här ska man göra.

Anf. 42 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Om man säger att de som röstar nej till det här förslaget motsätter sig likvärdighet i svensk skola och tar bort ett viktigt verktyg för att nå likvärdighet i svensk skola, då måste man ha lite mer på fötterna och en lite tydligare definition av vad det här förslaget egentligen innebär.

Om man inte kan säga vilka sociala faktorer som ska innefattas i detta och hur man ska veta vilka sociala faktorer som rör olika elever, om man ska ha ett register över alla elever som förväntas gå i skolan för att se till att varje elev representerar någon grupp, om man tror att huvudsyftet för varje elev är att representera en grupp och inte att representera och utveckla sig själv, om man inte vet vad social sammansättning är eller när man har nått målet eller vilka verktyg man får lov att använda, om man inte vet vilka åtgärder som ska sättas in mot den som inte lyckas nå det som ännu inte är definierat, nämligen social sammansättning – då är det rätt magstarkt att säga att de som röstar nej till det här tar bort ett skarpt verktyg för dem som vill nå likvärdighet.

Från Alliansens och Liberalernas sida har vi en lång rad konkreta, skarpa förslag som ökar likvärdigheten i svensk skola. Det handlar om att rikta resurser till dem som behöver det allra mest, och det handlar om att ge chansen till den som behöver eller vill byta skola att välja en annan skola som passar dem bättre. Det handlar om att höja lägstannivån på alla skolor genom att satsa på lärarutbildning och fortbildning. Det handlar om att ha ett tydligt kunskapsfokus, eftersom vi vet att höga förväntningar på

varje elev är det som bryter den sociala snedrekryteringen. Det handlar om en lång rad åtgärder för att höja kvaliteten i varje skola och att också kunna lägga ned skolor som inte höjer kvaliteten.

När man påstår att vi motsätter oss likvärdighet i svensk skola när vi har en lång rad skarpa förslag som ökar likvärdigheten men röstar nej till någonting som inte ens regeringens egna företrädare kan beskriva, då tycker jag att man tar sig lite väl mycket vatten över huvudet.
(Applåder)

Anf. 43 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att Christer Nylander underskattar professionen. När professionen får en möjlighet att prata om allmän social sammansättning har de tankar om hur den sociala sammansättningen ser ut i deras skola. Det ser inte jag som särskilt flummigt, utan jag ser det som att skolan har möjlighet att ta tag i de problem som finns i deras skola.

Att det här med att välja skola skulle vara någonting som välsignade de flesta elever rör i så fall dem som bor i kommuner där det finns många skolor att välja på. Men många elever bor i samhällen där det faktiskt bara finns en skola att välja på, och då får man välja den.

Den skolan måste därför bli en bra skola som jobbar med den sociala sammansättningen och ser till att pinpointa så att alla ska må bra i den skolan, för de har ju ingenting annat att välja på. Därför måste alla skolor bli bra skolor.

Anf. 44 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Elisabet Knutsson, för anförandet!

En inledande kommentar: När vi i tolv års tid har haft en situation där resurserna per elev konsekvent har ökat kanske vi kan sluta prata strunt om att andra partier gör nedskärningar på skolan. Det vore väl en sak som vi skulle kunna vara överens om i svensk politik att när resurserna per elev ökar så pratar vi inte om nedskärningar på skolan.

Jag har två frågor till Elisabet Knutsson, herr talman. Den första handlar om Skolkommissionens samlade förslag. Bägge regeringsrepresentanterna i debatten har framfört att Skolkommissionen behöver behandlas som en helhet. Ändå har man aktivt valt att lyfta bort vissa delar av Skolkommissionens förslag från att behandlas i kammaren. Förslag som har förts fram av Alliansen om aktivt skolval och gemensamma köer, vilket också är förslag som återfinns i Skolkommissionen, har man valt att inte ha med i den proposition man lägger fram.

Jag förstår inte riktigt hur det kommer sig att man argumenterar för att det är viktigt att man har det samlat, men de saker som ideologiskt inte passar vänsterpartierna i Sveriges riksdag väljer man att lyfta ut. Det vore intressant att få ett svar på det.

Jag har också en fråga beträffande detta med allsidig social sammansättning. Det förslaget är någonting som har fått ganska massiv kritik bland annat av Skolverket och IFAU. Man konstaterar att det leder till fel fokus, att det är otydligt vad det egentligen innebär och man anser också att det finns en stor risk för diskriminering kopplat till detta.

Skolkommissionen däremot är tydlig med att detta skulle leda till ett upphävande av det fria skolvalet på gymnasiet och att det skulle vara en av fördelarna. Då får nämligen kommunen möjlighet att placera ut elever

på gymnasieskolor utan att de fritt får välja vilken gymnasieskola de ska gå på. Det är en ganska stor förändring som jag tror att väldigt många svenska ungdomar och föräldrar skulle vilja bli informerade om innan man röstar om någonting liknande i den här kammaren.

Hur kommer det sig att regeringen inte lyfte detta som ett exempel när man faktiskt driver på för den här förändringen?

Anf. 45 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! När man talar om Skolkommissionen som helhet – och det har vi också talat om – är det viktigt med breda överenskommelser. Därför har vi samtalat med Alliansen om många olika frågor när det gäller Skolkommissionens förslag.

För oss är det viktigt att vi först och främst lyfter fram det vi är överens om och där man kan nå fram. Ingen kan mer än jag beklaga att vi inte har kunnat komma överens om att göra ett helt förslag av detta. Men det finns flera frågor som vi inte har kommit överens om. Därför lyfter vi fram de frågor där vi har trott oss ha en gemensam lösning.

Förlåt, Erik Bengtzboe, men jag glömde din andra fråga.

Anf. 46 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Herr talman! Då ska jag se till att upprepa den.

Låt mig först bara vara tydlig med att det är regeringen som har valt att lyfta ut saker från Skolkommissionen – saker och ting som skulle ha haft majoritet i den här kammaren. I stället har man gått vidare med förslag som man inte ens har stöd av Vänsterpartiet för. Nu spelar man som regeringsföreträdare indignerad i den här kammaren och säger: Jag trodde att vi skulle få igenom det här, men helt plötsligt har förutsättningarna förändrats!

Regeringen, bestående av S och MP, har ju stått ensamma mot Alliansen och Vänsterpartiet hela tiden. Då har det de facto aldrig någonsin funnits någon majoritet för detta. Jag förstår inte riktigt var man har trott att man skulle få en majoritet någonstans, om man inte under hand har räknat med att Sverigedemokraterna när deras förslag har fallit skulle rösta på regeringens förslag trots att de alltså hade ett eget förslag. Men Matilda Ernkrans, som är utskottets ordförande, redogjorde för att man absolut inte gör så i den här kammaren och att det inte är en acceptabel arbetsgång.

Min andra fråga rörde just detta med en allsidig social sammansättning. Skolkommissionen konstaterar att detta ger möjligheten för kommuner att helt upphäva det fria skolvalet på gymnasiet och att detta också är en av tankarna bakom förslaget. Varför stoltserar inte regeringen med och står upp för att man lägger fram ett förslag som leder till att man upphäver det fria skolvalet på gymnasiet om det de facto är detta man föreslår? Då får man väl åtminstone stå för det och argumentera för saken och inte låtsas som att så inte är fallet.

Anf. 47 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! När det gäller att inte få göra sina val på gymnasiet kan jag säga att alla kommuner inte har alla gymnasieprogram, och där har man möjlighet att välja var man vill gå.

Jag kan inte tänka mig att kommunerna kommer att ställa några hårda krav på att alla elever måste välja kommunens gymnasieskola.

Anf. 48 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Tack, Elisabet Knutsson, för anförandet! Jag har ett par frågor som jag skulle vilja ställa med anledning av det.

Som jag förstod det, och om jag hörde rätt, sa Elisabet Knutsson att ett av de viktigaste vallöftena var att tillsätta en skolkommission. Jag tänker att det rimmar ganska dåligt med de hundra dagarna. Jag menar inte att raljera när jag säger att Fridolin lovade att vända utvecklingen på hundra dagar, utan jag skulle vilja höra vilka reformer Elisabet Knutsson nu efter fyra år tycker har varit de viktigaste och vad man skulle behöva göra.

Jag beklagar att den nuvarande regeringen inte har kommit fram med någonting kopplat till skolvalet. I ett tidigare replikskifte var Elisabet Knutsson tydlig med att man behöver flera olika skolor för att kunna välja. Ibland har det framställts som att om det bara finns en skola att välja är det inte så mycket att välja. Men när det gäller de kommuner som har provat aktivt skolval – både storstadskommuner och landsbygdskommuner – är min erfarenhet från den skaraborgska landsbygden att det till och med finns skolor på landsbygden som attraherar stadens elever. Det gör att man också kan ta skolbussen ut till skolan på landet.

Det förvånar mig att detta område inte lyfts fram mer eftersom statsrådet tillhör Miljöpartiet, och jag skulle säga att det finns en stor majoritet för att valfrihet i den svenska skolan är en viktig del. Varför blir det då inte en prioriterad fråga?

Man väljer i stället social sammansättning. Både Elisabet Knutsson och jag har lång erfarenhet av den svenska skolan. Vi vet om hur det går till när man sätter samman klasser på olika sätt. Man känner många gånger eleverna, och man gör sammansättningar som man tror ska funka. Det handlar inte alltid bara om att öka jämställdheten utan om att öka elevernas lärande så mycket som möjligt. För nog måste det vara den största utmaningen – att alla elever får chansen att nå så långt som möjligt?

Anf. 49 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! På många ställen gör man verkligen ett allmänt socialt sammansättningsuttag. Låt oss ta högstadieskolan i Nyköping som ett exempel. Där finns bara en enda högstadieskola, och de kvotar in i varje klass så att varje klass blir ett Mininyköping. Det tycker jag är intressant.

Där har man verkligen en allmän social sammansättning med ungdomar från hela staden som träffas i varje klass. Det har inneburit att högstadiet i Nyköping har ökat sina meritpoäng och fått ett mycket lugnare klimat på skolan. Ungdomar träffas över gränserna.

Vi går inte fram med något förslag vad gäller valsystemet för de olika skolorna. Det beror på att det är en så otroligt komplex fråga. Den har diskuterats, och vi har också diskuterat den med er i Alliansen. Men det är svårt att hitta ett riktigt bra system som gynnar alla ungdomar och som får alla att kunna göra ett val. Jag menar att det är bättre att lägga fram ett väl genomtänkt förslag än att bara hasta fram något.

Anf. 50 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Tack, Elisabet Knutsson, för svaret! Låt mig kommentera ett par saker.

Elisabet Knutsson talar om att man blandar hela staden – förhoppningsvis också landsbygden – i Nyköping i en enda skola. Det känns inte som

ett ideal för mig. Möjligheten att välja handlar ju också om annat. IFAU har gjort undersökningar där man ser att det på lång sikt inte gynnar kunskapsutvecklingen när kommunen enbart har en enda skola som alla ska gå i. Det är bättre när det finns en valmöjlighet och flera olika skolor. Det är inte alltid så att den stora skolan är den som passar alla elever och får dem att trivas på olika sätt. Det är bättre att det finns en valmöjlighet; det ser jag som centerpartist som en oerhört viktig del.

Jag tycker mig tyvärr höra en osäkerhet kopplad till den politiska kompassen, där Elisabet Knutsson menar att det inte går att hitta ett förslag som är det bästa förslaget och att det därför inte kommer något förslag alls. Denna logik tenderar att leda till att det bästa blir det godas fiende.

Vi ser nu att aktivt skolval verkligen är positivt i så många kommuner. Ändå vågar ni inte gå vidare utan säger bara: Vi har samtalat med partierna i Alliansen. Det hade varit bra om det från regeringssidans partier och givetvis även från regeringsföreträdarna hade funnits en ambition till mer än samtal. Det hade varit bra om ni hade presenterat konkreta förslag så att vi haft någonting att ta ställning till. Då hade det funnits en större chans att nå en större samsyn. Vi kunde ha fört en diskussion som leder någon vart i stället för detta samtalande, som i och för sig är trevligt men som inte kanske leder till något tydligt.

Varför orkar inte regeringen lägga fram ett förslag som ytterligare skulle främja kvaliteten? I stället lägger ni fram ett förslag som faktiskt inte innebär någon skillnad i verkligheten.

Anf. 51 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Om ni anser att det här är ett förslag som inte gör någon skillnad i verkligheten förstår jag inte varför ni gör så mycket väsen av det. Det är i och för sig sorgligt om ni anser det.

När det gäller valmöjligheterna i Nyköping finns det visst sådana. Det finns ju andra skolor än bara den här högstadieskolan, men det finns bara en högstadieskola som är kommunalt driven, och det är med den som man har gjort på detta vis.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 8 Karensavdrag – en mer rättvis självrisk

Karensavdrag – en mer rättvis självrisk

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU24
Karensavdrag – en mer rättvis självrisk (prop. 2017/18:96)
föredrogs.

Anf. 52 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Vi ska nu övergå till att debattera betänkande SfU24, *Karensavdrag – en mer rättvis självrisk*. Jag vill börja med att säga att vi står bakom båda våra reservationer i det här betänkandet, men för tids vinnande vid voteringen väljer jag att yrka bifall endast till reservation 2.

Sverigedemokraterna anser att det i grunden är ett bra förslag att ersätta karensdagen med ett lagstadgat karensavdrag. Det kommer att innebära ett

mer rättvist system och inte drabba personer olika exempelvis beroende på längden på arbetsdagen. Jag tänker inte gå in i detaljerna i förslaget, utan de finns att läsa i betänkandet. Kanske nästa talare kommer att gå in mer på detaljerna.

Vi står i grunden bakom propositionen, men vi har två reservationer. En av dem handlar om att Sverigedemokraterna under lång tid har haft inställningen att den tidigare karensdagen helt ska slopas för särskilt utsatt vårdpersonal, anställda inom förskolan samt vissa lärare och fritidspedagoger inom grundskolan. Vi står fast vid den linjen samtidigt som vi står bakom regeringens förslag att gå från karensdag till karensavdrag för alla yrkesgrupper utom egenföretagare.

Herr talman! Vi menar att på arbetsplatser där det konstant föreligger en risk för vårdtagarens, barnens och personalens hälsa och välbefinnande i det dagliga arbetet och där det inte går att undvika återkommande smittsjukdomar ska personalen inte drabbas ekonomiskt vid sjukfrånvaro. Tanken med vårt förslag är också att förebygga smittspridning från personal till känsliga vårdtagare och barn inom skola och barnomsorg. Detta berör dels anställd sjukvårdspersonal som arbetar med särskilt känsliga vårdtagare, till exempel mycket känsliga äldre personer, dels vårdpersonal på arbetsplatser med hög smittrisk såsom infektionskliniker och akutmottagningar. Anställda inom skola och barnomsorg inom vissa åldersgrupper och avdelningar löper också större risk att bli sjuka än övrig skolpersonal.

Sverigedemokraterna menar därför att regeringen bör utreda och återkomma med förslag på hur bestämmelser kring karensavdrag ska utformas för att dessa yrkeskategorier i bästa fall inte ska få något karensavdrag alls eller åtminstone få förmånligare bestämmelser oavsett om det finns kollektivavtal på plats eller inte.

Socialförsäkringsutskottet menar i det här betänkandet att särskilda bestämmelser för vissa yrkeskategorier skulle innebära ett orättvist system. Jag anser dock att dessa yrkesgrupper i sitt yrke utsätter sig för risker som man inte gör i andra yrken, och därför menar jag att det snarare skulle innebära orättvisa att inte ha de här särskilda bestämmelserna eftersom det ingår i deras jobb att utsätta sig för risker vad gäller smitta.

Vinsterna med att låta personal vara hemma utan karensavdrag eller med förmånligare bestämmelser efter smitta är flera, inte minst ur ett patientsäkerhetsperspektiv eftersom patienterna ska kunna vara säkra på att bli mottagna av frisk personal. Det är också förödande om just risken att smittas och då drabbas personligt rent ekonomiskt för sjukvårdspersonal gör att det blir ännu svårare att rekrytera personal inom sjukvården. Vi har ju redan en stor vårdkris i Sverige, och sjuksköterskor jobbar inom andra branscher på grund av låga löner och andra ofördelaktiga förutsättningar.

Det här är alltså jätteviktigt. Om inte den här personalen finns där och tar risken att bli utsatt för smitta, vem ska göra det då? Vi politiker måste skapa de bästa förutsättningarna för personalen inom de här yrkeskategorierna.

Herr talman! Alla som har barn i förskoleåldern, vilket också jag har, känner säkert igen en vardag som med jämna mellanrum är kantad av förkylningar och influensor. Förskolan, där många barn finns samlade på liten yta, är en känd riskzon för smittspridning. Precis som det är en självklarhet att förskolan inte accepterar att man låter sjuka barn delta i verksamheten

– vi föräldrar har givetvis ett ansvar att inte skicka våra sjuka barn till förskolan – är det för oss också en självklarhet att barn inte ska behöva befinna sig på en förskola där pedagogerna är sjuka för att det innebär en så stor ekonomisk risk för dem att vara hemma med karensavdrag på karensavdrag, som det nu blir.

Vi anser att det är orimligt att förskolepersonal ska drabbas ekonomiskt negativt för att de tar det stora ansvaret att ta hand om våra barn på förskolan för att vi ska kunna jobba, till exempel som jag gör när jag står här i dag och talar trots att jag har barn hemma. De tar det här stora ansvaret och utsätter sig då också för risk för smitta, och då tycker jag inte att det är orättvist att de får särskilda bestämmelser. Det förtjänar de.

Detta kommer naturligtvis att innebära en ökad kostnad för kommuner och landsting – de är redan lite oroad för ökade kostnader i och med den här propositionen. För att tillgodose det föreslår vi också ett tillkännagivande om ett stimulansbidrag till kommuner och landsting.

Vi har även vissa frågeställningar och farhågor kring hur karensavdraget ska räknas ut på ett rättvist sätt vid oregelbunden arbetstid och vill se en ordentlig uppföljning av detta efter två år. Det är bra att även utskottet ser riskerna, och vi förutsätter att en sådan uppföljning kommer att göras. Jag hoppas verkligen att det kommer att bli så.

I detta anförande instämde Robert Stenkvist (SD).

Anf. 53 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkan-
det *Karensavdrag – en mer rättvis självrisk*.

Det här förslaget innebär en ändring genom att vi tar bort nuvarande karensdag och ersätter den med karensavdrag i stället. I medierna har man i rubriker gett bilden av att karensen ska tas bort, men så är inte fallet. Nuvarande system med självrisk i form av en karensdag har vi haft sedan 1993. Sedan dess har vi sett att bestämmelsen har fått alltmer olika och orättvisa effekter för olika människor. Frågan belyses också i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Remissrundan gällande det här ärendet visade också att förslaget tas emot väl av både arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer. Det är ett välkommet förslag.

Många kommer inte att märka någon skillnad ekonomiskt. För majoriteten av arbetstagarerna kommer karensavdraget att bli samma som dagens karensdag. De som berörs av de föreslagna ändringarna är flera olika yrkesgrupper som har det gemensamma att de inte har ett åtta-till-fem-jobb. Några har väldigt långa arbetspass, några jobbar dygn, några jobbar bara natt och andra jobbar skift. Det handlar om ojämnt fördelade arbetspass, obekväma arbetstider och nattarbete. De här personerna finns inom trygghet och säkerhet, till exempel all vår blåljuspersonal. De finns inom bevakning på industrier och på många andra arbetsplatser. En stor del finns naturligtvis inom sjukvården, inom äldre vården och inom handikappomsorgen. Därför är det också många kvinnor som berörs.

Det rör alltså alla dem som får vårt samhälle att gå runt, även under nattens mörka timmar. Dagens konstruktion med en karensdag har för dem som arbetar i dessa dygnetruntbranscher inneburit ett orättvist stort avdrag, beroende på vilket schema de haft när de insjuknat.

Förslaget går ut på att karensavdraget ska motsvara ungefär 20 procent av en sjuklön om man räknar ut det på en genomsnittlig vecka. En närmare beräkning av karensavdragets storlek ska bestämmas genom kollektivavtal. Vi kommer säkert att se olika konstruktioner framöver eftersom det gäller alla möjliga arbetstider och scheman. Men det gemensamma ska vara att karensavdraget ska bli mer rättvist.

Jag är glad över att det finns en enighet om förslaget. Det kommer nämligen att göra stor skillnad för de här yrkesgrupperna.

Herr talman! Det här anförandet blir ganska kort, men jag tror att det har framgått klart att en ändring från karensdag till karensavdrag kommer att leda till att det blir mer rättvist mellan yrkesgrupper, mellan dem som ständigt jobbar dag och dem som jobbar på obehagliga och konstiga arbetstider.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. Det ger parterna tid att förhandla fram kollektivavtal på området.

Försäkringskassan och Tillväxtverket har i uppdrag att informera om det nya regelverket. Men de ska också följa upp konsekvenser av förslaget. Det ligger också i sakens natur att arbetstagarorganisationer och arbetsgi- varorganisationer kommer att följa upp. Och de kommer att påtala eventu- ella problem med systemet för oss.

Anf. 54 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Detta är ett ärende som ligger mig lite extra varmt om hjärtat. Redan 2011 skrev jag om det här problemet på min egen blogg, om orättvisan mellan dem som kanske jobbar 15 arbetspass på en månad och dem som har normal arbetstid med 22 arbetsdagar.

Bakgrunden var att jag hade talat med personer som arbetade till ex- empel natt inom vården, och jag såg att de drabbades hårt ekonomiskt av karensdagen vid sjukdom. Flera fackliga organisationer har också drivit den här frågan genom åren.

I oktober 2012 blev jag ledamot av den då pågående Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, som tillsattes av Alliansen. En av de frågor jag drev var just att byta karensdag mot karensavdrag. Och eftersom det fanns fler röster för att ändra enades utredningen till slut om detta. Det blev också ett av förslagen i vårt slutbetänkande, som vi överlämnade till reger- ingen redan i januari 2015.

Sedan utredningen presenterades har Moderaterna drivit frågan om ka- rensavdrag. Men regeringen har tyvärr inte gjort särskilt mycket åt vare sig detta eller alla andra kloka förslag i den stora socialförsäkringsutred- ningen.

Först den 1 mars i år, mer än tre år efter att utredningen presenterades, fick riksdagen propositionen från regeringen. Den innehåller ett förslag som är identiskt med utredningens förslag om karensavdrag. Det är lite märkligt att det skulle ta sådan tid. Det är som sagt också konstigt att for- muleringen är identisk med den som fanns i utredningens förslag.

Men det är i alla fall en välkommen förändring för dem som exempel- vis arbetar natt inom sjukvården eller inom andra yrken där man arbetar längre men färre arbetspass. Det är kanske också en liten pusselbit för att göra de yrkena aningen mer attraktiva.

Jag blir dock lite förvånad när jag läser både propositionen och betänkandet. Det står nämligen att ”förslaget om ett karensavdrag grundar sig på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet. En arbetsgrupp inom Socialdepartementet har sett över karensdagens konstruktion” och i stället föreslagit karensavdrag. Det är en märklig historieskrivning. Det här förslaget grundas alltså helt på en enig socialförsäkringsutredning där samtliga åtta riksdagspartier ingick.

Det är dessutom märkligt att regeringen tillsatte ännu en utredning som tittade på exakt samma sak som Socialförsäkringsutredningen precis hade tittat på. Sedan föreslog man exakt samma lösning, ordagrant, som i utredningens förslag. Det fördröjde alltså förslaget i tre år.

När jag hör Kerstin Nilsson från Socialdemokraterna tala förstår jag att vi är helt överens i sak. Hon talar om hur viktigt detta är, framför allt för kvinnor som arbetar inom vården.

Det tog alltså tre år från det att vi överlämnade utredningens slutbetänkande till ansvarig minister tills regeringen lade fram ett förslag, som var färdigt, serverat och klart i utredningen. Det är faktiskt lite märkligt.

Det tog sju år från att jag själv tog upp den här frågan i sociala medier första gången tills förslaget blev verklighet och kom till riksdagen för behandling. Man får inte ha bråttom som politiker.

Det känns ändå bra att ha varit en del av förändringen, hela vägen från utredningen fram till i dag.

Jag yrkar för Moderaternas räkning bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 9 En kommunal kulturskola för framtiden

Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU9

En kommunal kulturskola för framtiden (prop. 2017/18:164)
föredrogs.

Anf. 55 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Vi ska nu debattera betänkande KrU9 *En kommunal kulturskola för framtiden*.

Jag står bakom alla reservationer från Moderaterna, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 5.

Det här är en viktig fråga. Det handlar om alla barns och ungas rätt till kultur. Det var och är Alliansens främsta kulturpolitiska prioritering. Vi införde Skapande skola för att inspirera och stödja skolorna att ta till kultur för att stimulera elevernas lärande. Vi byggde successivt ut det till flera stadier i skolan, och vi önskar att utveckla det vidare.

Vi såg till att museerna hade fri entré för alla upp till 18 år, stärkte museernas möjligheter att ta emot fler barn och såg till att de barn som kom till museerna fick ett bättre mottagande i verksamheten. När Kultur- samverkansmodellen infördes var alliansregeringen i diskussionen om vart pengarna skulle gå angelägen om att man skulle prioritera barn och unga.

*En kommunal
kulturskola för
framtiden*

Herr talman! Med detta sagt tror jag inte att den nuvarande regeringen inte vill se till barns och ungas bästa, men man kan inte prioritera allt till alla hela tiden och dessutom styra över sådant som man inte kan och ska styra över.

Jag skulle gärna hälsa kulturministern välkommen till debatten. Hon är anmäld. Men vi får se om hon dyker upp och prioriterar barn och unga i kulturen. Ifall hon deltar i debatten kommer vi säkert att få höra henne berätta om alla de instrument som hon fick spela i den kulturskola hon gick i när hon var ung. Och det är väl bra att hon fick tillfälle till det.

Problemet i dag är att det finns alltför många barn som inte får spela ett enda instrument i den kommunala kulturskolan eller gå en enda dansklass, då köerna i de allra flesta kommuner är alldeles för långa. Åtgärder för att korta köer kommer vi nog tyvärr inte att få höra kulturministern eller någon annan representant för regeringen ta upp i debatten. Det stora problemet med den kommunala kulturskolan är ju den dåliga tillgängligheten.

Man skulle mycket lätt kunna ta hjälp av andra anordnare av kulturaktiviteter för att komma till rätta med det problemet.

Det finns goda exempel på detta, men de är alldeles för få. Det finns ju så många anordnare i det civila samhället. Det handlar om kyrkor, som anordnar sång- och instrumentundervisning, teaterensembler och inte minst dansstudior, som har många elever men inte räknas med enligt regeringens sätt att se det. Det var det ena problemet, herr talman.

Det andra problemet som måste lösas för kulturskolan handlar om de barn vars föräldrar inte har råd med terminsavgiften. Några förslag på lösningar på det problemet skulle jag gärna vilja att kulturministern kom med i sitt anförande. Jag hoppas att hon inte gör oss besvikna.

I stället för att lösa de stora problemen med kulturskolan väljer dock regeringen att försvåra ytterligare för den frivilliga kommunala kulturskolan. Man föreslår nationella mål, och i stället för att underlätta och öka tillgängligheten styr man upp kommunernas verksamheter, även för de kommuner som inte har någon kulturskola. Hur ska det gå för dem? Vad kommer de nationella målen att innebära för de kommuner som inte har någon kommunal kulturskola? Det skulle jag gärna vilja att kulturministern svarade på.

Vi i Alliansen och jag som moderat anser att dagens modell där kulturskolan är kommunernas frivilliga ansvar ska vara kvar ograverad. Statliga mål är en styrning, och vi anser inte att denna styrning är till hjälp för kommunerna utan tvärtom.

Dessutom är detta inte den enda styrande åtgärd som regeringen ägnat sig åt på området. Man har redan rundat kultursamverkansmodellen och skapat ett statligt bidrag till kulturskolor med styrande direktiv.

Kulturutskottet hörde i går, då vi hade besök av den nationella samordnaren på biblioteksområdet, att det riktade bidraget till bibliotek har inneburit att kommuner numera ansöker hos Statens kulturråd om bidrag till att köpa bokhyllor. Det är ju helt galet! Lika galet är det som det direkta bidraget till kulturskolan.

I regeringens första utkast sa man att bidraget skulle gå till att sänka avgifterna, vilket innebar att kommuner med de högsta avgifterna – där ibland rika kommuner i Stockholmsområdet – kunde ta del av bidraget,

medan kommuner som redan tagit bort avgiften blev utan stöd. Om regeringen vill stödja kommunerna och kulturskolan för att förbättra för barn och unga har jag redan nämnt två åtgärder som man kan vidta, och jag kommer nu till den tredje åtgärden, nämligen det föreslagna kulturskolecentrumet. Då skulle man kunna ge Kulturskolerådet i uppdrag att utforma stöd som gör nytta för kommunerna.

Forskning och utveckling när det gäller barns och ungas tillgång till kultur på fritiden är viktigt. Det finns goda exempel på branschorganisationer som tar ett sådant uppdrag på största allvar och gör det på bästa sätt, till exempel Riksidrottsförbundet och Friluftsrådet. Varför litar inte regeringen på branschen utan lägger uppdraget på diversehandeln Kulturrådet?

Herr talman! Jag har ställt tre frågor i mitt anförande: Hur ska vi lösa köerna till kulturskolan? Hur ska alla barn få råd att gå i kulturskolan? Varför litar inte regeringen på Kulturskolerådet?
(Applåder)

Anf. 56 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Det var sommar och läger, och det låg en särskild stämning och varm gemenskap i luften. Det var ett program med både övningspass och umgänge, musicerande i grupp och i helklass, med konsert i sikte. Det var övning efter skola och läxläsning, finslipning av det där stråktaget och tragglande av det där stycket. Lektionen närmade sig när man äntligen fick klistra en guldstjärna framför första notraden som bevis på att man lärt sig stycket och kunde närma sig nästa stycke i boken. Det var det tummade häftet med julsånger som årligen plockades fram inför julkonserten i kyrkan. Det var glädje, prövning och utbildning. Detta sammantaget var musikskolan för en person som i dag är kulturpolitisk talesperson. Sådan är kulturskolan fortfarande för nya generationer runt om i vårt land.

En kulturskola för framtiden kräver självkänsla på egen grund, arm-längds avstånd och en bildningstradition i fokus. Organisation ska byggas av en kompetensutvecklande infrastruktur. Musik ska byggas utav glädje, som i sin tur byggs av pedagoger i en omsorgsfull arbetsmiljö, vilken i sin tur odlas av en gedigen lärarutbildning. En kulturskola för framtiden kräver således reservationerna 1 och 4 i betänkandet, till vilka jag yrkar bifall. Vi sverigedemokrater står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till dessa.

Vad är då Sveriges musik- och kulturskolor, och mot vilket mål ska de utvecklas? Jag menar först och främst att det är viktigt att slå fast att de är och ska vara en kommunal angelägenhet. Detta konstaterar förvisso också regeringen, men i nästa penndrag skisserar man mål utifrån de nationella kulturpolitiska målen och upprättar en enhet vid den statliga myndigheten Statens kulturråd för att distribuera ett statligt bidrag som ska gå till av staten bestämda åtgärder och följas upp av staten. Staten ska också fungera som forsknings- och nätverkscentrum för utvecklingen av landets kulturskolor. Hur kommunal frågan slutligen är tål att diskuteras.

Frågan är däremot av nationellt intresse. Musik- och kulturskolan är folkligt förankrad och spelar en roll i det svenska musikundret och för generationsskiftet i orkesterlivet. Det finns därför ett värde i någon form av nationella riktlinjer och mål för att uppnå en högre likvärdighet och kvalitet också där verksamhet saknas eller behöver utvecklas. Samtidigt kan vi

konstatera att regeringens förslag till nationellt mål för musik- och kulturskolan tar sitt avstamp i de nationella kulturpolitiska målen, vilka SD inte står bakom utan har föreslagit nya och mer ambitiösa mål för. Vi noterar också att vi inte är ensamma om detta, utan flera remissinstanser har lämnat förslag till alternativa målformuleringar.

Herr talman! Ska staten finansiera de kommunala musik- och kulturskolorna med medel för bidrag och utveckling, och i så fall hur? Vi anser att detta bör grundas på två avgöranden. Det första är en översyn som identifierar vilka statliga bidrag som långsiktigt är motiverade och hur bidragsfördelningen i så fall ska se ut och administreras. Det andra är behov och beprövad erfarenhet; det handlar om öronmärkning till eftersatta, kostsamma och av kommunerna underprioriterade områden.

Regeringen öser ut 100 miljoner kronor över landet utan att ange någon riktning. Bland annat ska de användas för att sänka avgifter. Höga avgifter är inte ett generellt tillgänglighetsproblem, men bristande lokaler, bristande tillgång till låneinstrument och bristande arbetsmiljö är problem. Behov måste värderas och styra. Generella medel utan mål och riktning är enligt vår mening missriktade.

Sverigedemokraterna skriver under på att nätverk kan förstärkas och att statistikinsamling och forskning kan förfinas och utvecklas. Musik- och kulturskolorna runt om i landet kan samordnas och stärkas gemensamt genom detta. Däremot skriver vi inte under på regeringens sätt att hantera det hela genom att uppfinna hjulet en andra gång och delvis rycka undan mattan för en fungerande aktör.

Vi föreslår att det nationella kulturskolecentrum som Statens kulturråd fått i uppdrag att inrätta endast ska fördela de statliga bidragen och stöden och att Sveriges kulturskoleråd, som redan har en inarbetad nätverksfunktion och infrastruktur för detta, ska få axla resterande uppdrag och utveckla sin verksamhet och roll. Det är bättre att bygga vidare på beprövad grund och välsmorda mekanismer än att stapla nya utan mening.

Det är inte tu tal om att regeringen genom sina ideologiska glasögon vill växla om musik- och kulturskolan från undervisningsinstitution till sysselsättningsarena. Det anses kanske tillgängliggöra och, som det så vackert uttrycks, inkludera.

Barn och ungdomar som på sin fritid vill utveckla sina färdigheter ytterligare inom olika kulturella uttrycksformer har en fantastisk möjlighet att göra det inom den kommunala musik- och kulturskolan. Fokus när det gäller musik- och kulturskolan bör enligt oss vara just undervisning och utveckling framför en strävan att söka involvera så många som möjligt för sakens skull och för att öka, som man då menar, sammanhållningen i samhället i stort. Det sistnämnda är per definition primärt en uppgift för den obligatoriska skolan, där alla går och där vi vill se ett ökat ansvarstagande för sammanhållningen.

Det är viktigt att ha i huvudet att vissa går i musik- och kulturskolor och att alla går i den obligatoriska skolan. Många studerar enskilt i musik- och kulturskolor. I den obligatoriska skolan studerar man i grupp. Musik- och kulturskolan är frivillig och ska så vara. Den obligatoriska skolan är just obligatorisk. Det är viktiga och avgörande skillnader.

Även om intentionen är god och den på lokal nivå i viss mån kan uppnås måste det uppdrag som regeringen vill åt åläggas den obligatoriska skolan, som når alla. Musik- och kulturskolan måste få behålla sin egen

själ och identitet och vara en plats där egenvärdet inte ligger i att för sakens skull locka så många som det bara går genom att i alla lägen sänka trösklar och tona ned verksamhetens inriktning och prioritet. Det ska vara just en oas för dem som vill lära sig och för dem som vill utveckla sin musikaliska förmåga eller andra kulturella förmågor. Det ska däremot vara lika möjligheter och förutsättningar när man väl söker sig dit.

Herr talman! Vi sverigedemokrater bevisar återigen i vår följdmotion när det gäller detta betänkande att vi är partiet med förståelse och respekt för hävdvunna och etablerade kultur- och utbildningsinstitutioner. Vi förädlar och förfinar där regeringen demonterar och stöper om. Konservatism möter socialism, och förvaltarskap står emot statligt dirigerad förvandling.

Anf. 57 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag vill berätta om en pojke som när han gick på mellanstadiet inte trivdes i sin skola. Han hade lätt för att lära sig, men det var ingen merit bland klasskompisarna. Nej, att vara en plugghäst var inte så populärt.

Men något han trivdes med var när han fick gå ifrån klassen under en halvtimme för att spela med sin lärare från kulturskolan. Då han bodde på landet och gick i en mindre skola i grannbyn var det den enda möjligheten att få tillgång till kulturskolans utbud. Att ta sig till huvudorten några mil bort fungerade inte. Att spela efter skoltid var inte heller ett alternativ, då skolbussen redan skulle ha gått hem.

Kommunen, som har många landsbygdsskolor, valde då i stället att erbjuda kulturskoleverksamhet under skoltid, så att alla elever i kommunens skolor kunde få chansen att ta del av kulturskolans utbud.

Hur som helst såg läraren från kulturskolan pojkens potential och uppmuntrade honom att till högstadiet söka till en musikklass på en skola som låg i kommunens huvudort. Det var inget som vare sig pojken själv eller hans föräldrar hade tänkt på. Men, sagt och gjort, ansökan skickades in, praktiska prov gjordes och han fick börja i musikklassen.

Snabbt fick han vänner i den nya klassen. De hade ju ett gemensamt intresse i musiken. Och det var inte heller längre utpekande eller skamligt att vara duktig också i de andra ämnena. Pojken trivdes, fick bra betyg och gick vidare till gymnasiestudier. Det blev inte fortsatta musikstudier, som man kanske hade kunnat tro. Nej, naturkunskap och sedan universitetsutbildning inom ekonomi och ingenjörsvetenskap blev vägen.

Men musiken fanns med också på universitetet. Nya vänner och bekantskaper hittades i olika band och orkestrar som var knutna till universitetet. Musiken och den kreativitet den skapar har hjälpt pojken, som nu blivit en ung man, genom livsvalen så här långt i livet och kommer säkert också att göra det framöver.

Vad kan vi då lära av denna berättelse ur det verkliga livet? Ja, en sak är att man inte behöver ha ambitioner eller drömmar om en professionell karriär inom musiken för att ha nytta av tiden i kulturskolan eller förmågan att spela ett instrument.

Det är viktigt att ge utrymme för den som har talangen och entusiasmen för att satsa mot en professionell karriär. Men lika viktig är den som kommer att ha musiken med sig vidare genom livet vid sidan av andra val för framtiden. Och det gäller inte bara musiken. Det gäller kulturyttringar i

stort. Därför är just kulturskolornas bredd så viktig, inte minst för individers men också för samhällets kreativitet på så många plan.

Det finns inget motsatsförhållande mellan spets och bredd. De är snarare varandras förutsättningar. Hade inte pojken i min berättelse fått möjligheten att spetsa sin musikaliska kompetens under högstadiet hade han kanske inte heller gått vidare med sina andra drömmar. Och bland klasskompisarna från högstadiets musikklass finns det de som i dag satsar på en professionell karriär – inom både musiken och dansen.

En viktig slutsats blir också: När det gäller att tidigt lära barn och unga att skapandekraften i dem är viktig är kulturskolan en värdefull resurs. Det är en resurs som måste kunna göras tillgänglig utifrån de lokala förutsättningarna. Från Centerpartiet vill vi därför trycka på att kulturskoleverksamhet för barn och unga ska finnas i alla kommuner. Hur verksamheten läggs upp, hur den drivs och vad den ska innehålla måste däremot avgöras utifrån de lokala förutsättningarna. Det är självklart viktigt att tillgängligheten blir god och att hänsyn tas till att alla barn inte har ekonomiskt resursstarka föräldrar.

Herr talman! Tillgång till ett brett kulturliv i hela landet är mycket viktigt för oss i Centerpartiet – ja, det är helt väsentligt. Det är också i kommunerna man bäst vet hur man utvecklar det nära och lokala kulturlivet, som exempelvis kulturskolan. Men med riktade statliga bidrag, som regeringen förespråkar, följer också mer statlig styrning. För oss i Centerpartiet är det i stället uppenbart att det är kommunerna själva som bäst vet hur verksamheten ska drivas, inte staten eller Alice Bah Kuhnke. Hon hade kanske kunnat svara på detta om hon hade varit i kammaren i dag. Hon finns ju anmäld på talarlistan.

Kulturskolan är en kommunal verksamhet. Vi vill då inte ha en statlig politik som riskerar att slå ut exempelvis bra föreningsverksamhet lokalt eller en politik som inte är anpassad efter förutsättningarna även på mindre orter.

Regeringen föreslår i propositionen visserligen inte något förstatligande av de kommunala kulturskolorna men väl ett statligt mål och fyra undermål för verksamheten. Det är kopplat till riktade statliga bidrag.

Regeringens förslag till mål och statsbidrag riskerar att flytta makt över kulturskolornas verksamhet från kommunerna till en myndighet och regeringsbeslut i Stockholm. Ett stort antal remissinstanser har också uttryckt oro för ökad detaljstyrning av verksamheten. Det är en oro som jag delar.

Att staten däremot kan erbjuda stöd till forskning kring kulturskoleverksamheten är inte orimligt. Det är en övergripande fråga där staten bör ta en del av ansvaret. Men det är ett uppdrag som skulle kunna ges till exempelvis Kulturskolerådet, som är en politiskt obunden samverkansorganisation på kommunal nivå. Kulturskolerådet gör redan i dag delvis det som regeringen föreslår att ett kulturskolecentrum hos Kulturrådet skulle göra.

Herr talman! Kulturskolan är en kommunal verksamhet och bör så förbli. Från Centerpartiets sida vill vi inte ha en statlig politik som riskerar att slå ut bra verksamheter lokalt eller som inte är anpassad efter förutsättningarna även på mindre orter. Jag vill trycka på det.

Hur verksamheten läggs upp måste få avgöras utifrån de lokala förutsättningarna. De svenska kommunerna är olika och har valt olika lösningar

för sina kulturskolor. Olikheterna är i grunden en rikedom och inte ett problem. Kulturskolans decentralisering är också dess styrka.

Centerpartiet arbetar för att alla ska ha tillgång till ett brett kulturliv oavsett var i landet de bor och vilken bakgrund och ekonomisk situation de har och oberoende av vilka funktionsförutsättningar de har. Kulturen är omistlig och ska vara tillgänglig för alla, så också den kommunala kulturskolan.

Med det, herr talman, vill jag avsluta med att säga att jag står bakom samtliga av Centerpartiet stödda reservationer, men jag väljer här att yrka bifall endast till reservation 1 och att hänvisa till det särskilda yttrande som vi står bakom.

(Applåder)

Anf. 58 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr talman! Det känns verkligen bra att få vara med här i dag och fatta beslut om en nationell strategi för kulturskolan. Det är en av de största verksamheterna för kultur riktad särskilt mot barn och ungdomar i vårt land. Många av dem som i dag försörjer sig professionellt inom kultursektorn har på senare år startat sin bana i den kommunala kulturskolan, eller i den kommunala musikskolan som det ofta hette tidigare. Ännu fler är de som under några år fick en relation till musiken, som lärde sig att framträda framför publik och som upptäckte att träning ger färdighet. Det är erfarenheter som utvecklat dem som personer och gett dem lärdomar för livet.

I en debatt om kulturskolan för några veckor sedan, som vi var inbjudna till av Kulturskolerådet, framkom det att alla åtta partirepresentanterna hade varit elever inom musikskolan vid någon tid i livet. Om det har gjort oss till bättre kulturpolitiker låter jag vara osagt, men alla kunde i varje fall vittna om att det varit väldigt givande för dem på olika sätt.

Jag är som vänsterpartist trygg med att kommuner runt om i landet gör sitt bästa för att hålla en god kvalitet på kulturskolan och att det finns ett stort engagemang hos lärare i verksamheterna. Dagens debatt om ett nationellt stödssystem för kulturskolan ska på intet sätt tolkas som att det finns ett missnöje med kommunerna som huvudmän, inte från Vänsterpartiets sida i varje fall.

Det är snarare vetskapen om hur viktig kulturskolan är både för individen och för det nationella kulturlivet som gör att det är på sin plats att riksdag och regering intresserar sig för frågan. Under den här mandatperioden har Vänsterpartiet tillsammans med regeringen skjutit till pengar för att kommunerna ska kunna sänka sina avgifter och på andra sätt möjliggöra för fler unga att ta del av verksamheten. På sikt strävar Vänsterpartiet efter att vi ska ha en helt avgiftsfri kulturskola i hela landet.

Vi har också tillsammans med regeringen fattat beslut om ett kulturskolekliv som ska ge fler utbildade lärare, fortbildning till verksamma och större kunskap i samhället om möjligheten att bli kulturskolepedagog. Nästa år är det tänkt att 40 miljoner ska gå till den satsningen.

Nu ser vi att det är dags för nästa steg i den här utvecklingen som vi har dragit igång under mandatperioden. Det är viktigt att vi får ett mål för den nationella kulturskolepolitiken. Det förtydligar det jag sa om att vi inte är ute efter att ta ansvar och befogenheter från kommunerna utan vara ännu tydligare med vad statens roll ska vara, nämligen främjande och stöttande.

Staten ska hjälpa till att sprida forskningsresultat, samla in statistik, ansvara för möjligheter till personalförsörjning och ha ekonomiska resurser för de kommuner som ytterligare vill öka tillgängligheten och kvaliteten i sin verksamhet. Det är väldigt tydligt avgränsat.

Ett nationellt kulturskolecentrum kan vara det nav som många kulturskolor efterfrågar. Därför blir jag aningen förvånad när flera av de borgerliga partierna vill att en del av de här uppgifterna ska utföras av den sammanlutning av kulturskolor som heter Kulturskolerådet.

Tanken är kanske god om det rör sig om en vilja till ökat inflytande och självstyre, men desto tråkigare om det ses som ett sätt att spara pengar. Men den viktigaste invändningen mot förslaget från de borgerliga partierna är att det inte finns någon önskan från själva organisationen. Det är inget de har framfört i remissomgång eller på annat sätt.

Snarare ser representanter jag har mött det som ett problem om de skulle bli ansvariga särskilt för att fördela statliga medel till sina medlemsorganisationer. Det bäddar för missnöje och splittring om man får de dubbla rollerna, menar man. Jag tror också att det är bra att organisationen kan behålla en fri roll som opinionsbildare och påtryckare i kulturskolefrågor gentemot riksdag och regering.

En annan invändning som presenteras i några av de borgerliga partiernas motion är att ett nationellt mål skulle hota mångfalden bland kulturskolorna. Jag har väldigt svårt att se det om det finns en vilja från staten, som det står i propositionen, ”att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar”.

Jag tycker att det är ett rimligt mål att ställa upp. Om det finns någon endaste kulturskola som har en verksamhet som inte handlar om de sakerna kommer inte det här målet att på något sätt styra dem. De har sina helt andra mål, vad det nu skulle kunna vara, fastslagna av sina kommunpolitiker. Då bryr de sig troligtvis inte heller om att söka statliga bidrag som syftar till de målen.

Är då jag och Vänsterpartiet helt nöjda med regeringens proposition? Nja, vi har skrivit en motion som vi gärna vill att riksdagen säger ja till i dag. Det rör en chefsutbildning. Vi skulle vilja att staten på ett tydligare sätt tar ansvar för att det finns en chefsutbildning för kulturskolan.

I svaret från kulturutskottet lyfts fram att det pågår en kartläggning av behovet av högskoleutbildning med relevans för den kommunala kulturskolan. Den startade i februari och ska pågå i nästan tre år. Det känns inte helt tillfredsställande, måste jag säga. Redan när regeringen och Vänsterpartiet enades om pengarna till Kulturskoleklivet för 2018 slogs det fast att det fanns ett stort behov av fortbildning, kompletterande utbildningar och riktade utbildningar för kulturskolan. I vissa fall är det bra att skynda långsamt. Men här är det tänkt att det ska kunna bli verkstad för pengarna relativt snabbt, och då får vi inte lämna chefsledet vid sidan av, menar Vänsterpartiet.

Herr talman! I helgen firade Riksförbundet Unga Musikanter sin festival Musikrum i Västerås. Den festivalen hade nu tioårsjubileum i Västerås, och man firade 40 år som organisation. Jag var som lokalpolitiker med när

det diskuterades huruvida vi skulle stötta föreningens ambitiösa arrangemang och få det till Västerås, och då kunde både majoritet och opposition enas om att hälsa dem välkomna. Jag kan konstatera att det har blivit ett mycket kärt inslag i stadsbilden när de på värkanten fyller gatorna med sina instrument.

I fredags hade jag förmånen att möta föreningens representanter och höra både orkestrar och körer. Många kom just från kulturskolor i hela landet. Under några dagar får de möjlighet att tävla, träna och umgås med varandra. Det var verkligen glada och spralliga ungdomar som jag mötte.

Jag hoppas av vi med de satsningar som gjorts den här mandatperioden tillsammans med regeringen och den stöttande nationella politiken som vi ska besluta om här i dag kommer att kunna ge fler unga den där sprudlande känslan jag fick se i helgen.

Det handlar om att fler får uppleva spelglädje och gemenskap och får känna stoltheten i att behärska ett instrument, sin sångröst eller ett konstnärligt uttryck inom till exempel film, teater, dans eller bild. Därför vill jag yrka bifall till utskottets förslag i alla delar utom under punkt 3, där jag ställer mig bakom vår reservation, nr 3.

Anf. 59 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag ställer mig bakom alla Kristdemokraternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 7.

Den svenska kulturskolan är unik i sitt slag. Det har den varit under många år, och den har fostrat ett stort antal alldeles fantastiska musiker. En av dem, Karl Martin Sandberg, alias Max Martin, började i tioårsåldern spela valthorn och trumpet på den kommunala musikskolan efter att ha sett skolorkestern uppträda. Han tyckte att blåsinstrumenten blänkte så fint. I dag är Max Martin en av världens mest kända och etablerade musiker och låtskrivare.

Någonstans har de stora svenska musikerna börjat. De allra flesta har börjat i den kommunala musikskolan, som det hette tidigare. Många har gått igenom den och utvecklats från en trevande start till att bli duktiga instrumentalister. De har också glatt många föräldrar och andra som varit med på olika uppspelningar och konserter. För kommunerna är det en stolthet att ha en riktigt bra och fungerande kulturskola.

Det är ju också en kommunal angelägenhet. Det är där som regeringens förslag att införa statliga mål riskerar att långsiktigt öka den statliga styrningen av kulturskolornas verksamhet. Regeringen menar bland annat att ett nationellt mål understryker kulturskolans förankring i såväl kulturpolitiken som utbildningspolitiken. Ett statligt mål är per definition styrande. Armlängds avstånd ska gälla mellan politik och verksamhet, men här flyttas mycket av makten från kommunerna över till Stockholm. Det innebär vissa risker, även om staten inte ska frånsäga sig sitt ansvar.

Man kan lätt se att de 100 miljoner kronor som årligen går till kulturskolorna hänger intimt ihop med att regeringen verkligen vill öka sin styrning. Regeringens uppfattning är nämligen att det är rimligt att staten, som sedan 2016 lämnat bidrag på 100 miljoner varje år till kulturskolorna, har rätten att ange mål för vad man vill uppnå med sin bidragsgivning till kulturskolan. Vem som helst blir glad för en påse pengar på 100 miljoner, men nu ska de fördelas på 290 kommuner eller på dem som söker bidrag hos Statens kulturråd.

Kristdemokraterna har ett förslag om en fritidspeng – jag har nämnt det tidigare. Många familjer har inte pengar och har därmed inte råd att skicka sina barn till kulturskolan. Den genomsnittliga terminsavgiften är 650 kronor. Det kan för vissa låta som en struntsumma, men för andra är det en mycket hög summa. De har helt enkelt inte råd. Det kan vara så att föräldrar öppnar kuvertet men när de läser vad brevet handlar om inte visar det för barnen. De har en så pass svag ekonomisk situation.

Kristdemokraterna införde tillsammans med Alliansen fritidspengen. Förslaget innebar att familjer som levt med försörjningsstöd under sex månader den senaste tolv månadersperioden kan söka stöd. Barnet får gå i årskurserna 4–9. Ansökan sker inom socialtjänsten, men det är inget som är utpekande. Man kan få 3 000 kronor till terminsavgiften, som kan vara 650 kronor. Pengarna kan användas till medlemsavgift i idrottsföreningen eller till relevant utrustning i olika sammanhang.

De som inte tycker om förslaget från regeringssidan, från vänstersidan, talar om den generella välfärden. Om jag skulle ha ett replikskifte med någon från regeringssidan skulle jag få höra om den generella välfärden, att alla ska med, att alla ska få del av välfärden. Det är jättebra – eller hur? Dessa personer som lever under svaga ekonomiska förhållanden kommer inte till kulturskolorna på det sätt vi skulle önska. Därför är fritidspengen på 3 000 kronor träffsäker. Vi kristdemokrater kommer att arbeta för att fritidspengen införs vid en eventuell ny borgerlig regering från september.

Herr talman! Vi kristdemokrater stöder idén om ett nationellt kulturskolecentrum med uppdrag att sprida forskning och stötta kommunerna i deras utbildnings- och utvecklingsbehov. Men vi är inte säkra på att Statens kulturråd är den optimala placeringen.

Kulturskolerådet är en politiskt obunden samverkansorganisation på kommunal nivå. Det kan vara ett alternativ, och vi kristdemokrater vill att man tittar på den frågan.

Det är positivt att regeringen lyfter fram samverkan mellan kulturskolan och andra aktörer, men vi tycker att regeringen kunde vara tydligare. Det finns exempel från trossamfund, folkbildning och privata företag som kan vara med.

Herr talman! Det görs fantastiska insatser runt om i landets kulturskolor av hängivna lärare men också av föräldrar som stöttar och uppmuntrar sina barn att fortsätta spela, dansa eller syssla med teater. I de bästa kommunerna har man förstått värdet av att elever ska kunna få undervisning på till exempel ett instrument när det bäst passar dem. Det är inte rimligt som det stod i kulturskoleutredningen att en kommunal kulturskola ska bedrivas på barns och ungas fria tid. Barn som har flera mil till skolan ska först åka hem och sedan ta sig tillbaka till skolan igen. Jag skulle kunna nämna exempel. Om man bor två och en halv mil från skolan åker man inte först hem för att sedan åka tillbaka för att spela på ett instrument. Det fungerar inte så. Men med kulturskoleutredningen i ryggen har en del kommuner bestämt att det ska vara så – man ska spela på fritiden. Men i de bästa kommunerna – och det finns ett stort antal sådana – kan man gå ifrån 20 eller 30 minuter, som Per Lodenius var inne på, för att spela eller syssla med någonting inom det estetiska området.

Det finns en oro i Kulturskolesverige över vad som hittas på från regeringshåll, och den oron ska tas på allvar.

Det är bra med kompetenshöjning bland lärarna så att de, om behovet finns, kan få en ännu större insikt i hur man arbetar med olika barn och ungdomar. De elever med funktionsnedsättning som kommer till kulturskolan behöver speciell kompetens från lärarens sida för att förstå och uppmuntra på rätt sätt. Kompetenshöjning är bra.

Jag vill gärna avsluta med Västerviks kulturskolas vision. Jag är själv inte från det området, men när jag såg den tyckte jag att den var så bra. Jag tyckte att visionen var fin:

”Vi ska vara ett fönster i tiden’ – En plats där Västerviks kommuns unga kan upptäcka sin egen och andras talang och utveckla den på bästa sätt. Detta sker i en rik växelverkan mellan upplevelse, eget skapande, möten med andra i olika estetiska uttrycksformer!”

Det är vackert, och det är kommunalt!

(Applåder)

Anf. 60 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Roland Utbult från Kristdemokraterna lyfter ofta upp frågan om fritidspengen. Jag tänkte att vi därför kan ta en diskussion om den. Jag tycker inte att fritidspengen är en helt dålig idé. Den fanns i en variant i den kommun jag själv var verksam i som kommunpolitiker. Men jag vill invända mot att den skulle vara träffsäker. Tyvärr är den inte det, och därför finns det stor anledning att göra den omprioritering som Vänsterpartiet och regeringen har gjort i frågorna.

Låt oss titta på den organisation som jobbar mycket med att kartlägga barnfattigdom och barn som lever i ekonomisk utsatthet. Rädda Barnen menar att många barn inte finns inom socialtjänstens verksamheter. Föräldrarna har inte försörjningsstöd, men familjen har mycket låga inkomster. De klarar sig precis, just för att de inte har extra aktiviteter för barnen och verkligen håller ekonomin till ett minimum. De barnen hamnar helt utanför fritidspengsreformen som Roland Utbult talar sig varm för.

Jag hör Roland Utbults engagemang för de barn som inte får ta del av fritidsverksamhet. Vare sig det är idrottsfrågor eller kulturfrågor som vi diskuterar kommer denna fråga upp. Jag känner att du har en genuin vilja att nå dessa barn, men jag tycker att du ska fundera över det vi talade om i fråga om en generell satsning. Det är förstås bättre för självkänslan att anmäla sitt barn till en gratis verksamhet än att behöva be socialtjänsten om en summa pengar.

Är det inte bra som vi gör? Vänsterpartiet och regeringen säger att vi ska jobba för att få bort avgifterna så att det blir gratis för alla barn att anmäla sig till kulturskolan. Är det inte mycket bättre än att bara se till att de som lever på försörjningsstöd kan få ett bidrag till avgiften genom fritidspengen?

(Applåder)

Anf. 61 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Tack, Vasiliki Tsouplaki, för att du ställde frågan! Jag har känt när vi har diskuterat frågan tidigare att vi är on speaking terms. Det är ingen dålig idé, säger du. Du kanske till och med skulle kunna säga att det är en bra idé, det här med fritidspengen.

När det gäller träffsäkerheten ser jag att det vi föreslår, det vill säga att det ska vara inom socialtjänstens ram, är en träff på just de barn och de

familjer som har levt med försörjningsstöd – eller socialbidrag, som det hette tidigare – i sex månader under den senaste tolv månadersperioden. Den träffsäkerheten tycker jag är försvarbar. Det är någonting som sker just inom socialtjänstens ram, så det finns inget utpekande i det. Ni brukar ofta lyfta fram att man pekar ut och stigmatiserar de här personerna. Det skulle man göra mer om det allmänt var personer eller familjer med riktigt dålig ekonomi.

Vänsterpartiet vill få bort avgiften helt och hållet. Det får man nog fundera lite extra på. I Örebro gjorde man så, men det betydde inte att det kom många fler till kulturskolan. Avgiften hade väldigt liten betydelse just där. Jag tror att det handlar om andra insatser för att nå de barn som lever under väldigt svåra förhållanden, även socialt, och inte ens får information om kulturskolan. Att det inte kostar något behöver alltså inte betyda att de kommer springande till kulturskolan.

(Applåder)

Anf. 62 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Tack, Roland Utbult, för diskussionen!

Jag tycker inte att utpekandet är det stora problemet i det här sammanhanget. Det är träffsäkerheten som är det stora problemet. Vill vi nå så många barn som möjligt – särskilt de barn som du talar om, Roland, de som lever i ekonomisk utsatthet – är det bättre att vi jobbar för att få ned avgifterna så mycket som möjligt och till och med få bort dem helt. I dagsläget är det 16 kommuner som har tagit bort dem, tyckte jag att det stod i underlaget, och de senaste åren har många tagit chansen att sänka avgifterna med hjälp av det bidrag som vi har tagit fram till kommunerna.

I politiken måste vi prioritera. Om jag får möjlighet att välja mellan att lägga pengar på fritidspengen, som når en liten grupp, eller på att sänka avgifterna rejält landet över tycker jag att det är senare är en bättre generell satsning.

När det gäller utpekandet handlar det snarare om känslan som jag lyfte fram – att som förälder ha möjlighet att på egen hand, efter en diskussion i familjen, anmäla sitt barn till kulturskolan i stället för att säga: Nej, jag måste prata med min socialsekreterare först och se till att det här täcks av ett bidrag från kommunen eller staten. Oavsett vem det är som betalar är det en viss skillnad i känslan man har som förälder mellan vad man själv kan ge sitt barn och vad man är tvungen att be om från en tjänsteman. Det tycker jag är en viktig fråga.

Du nämner andra insatser. Det tycker jag är en jätteviktig poäng, för det måste vi också ha. Vi kan inte bara säga att nu är det gratis, nu kommer alla att komma och det blir jättebra. Man måste göra kulturskolan känd, man måste bjuda in och man måste jobba utåtriktat på ett annat sätt. Man måste berätta om verksamheten, vara ute och möta föräldrar, finnas ute i grundskolan och informera och se till att informationen når föräldrarna om vad det här är och hur man kan ta del av det. Man måste öppna upp verksamheten, och då är det jättebra om man kan finnas i skolans lokaler. Där tycker jag att du blåser upp en onödig oro för att kommunerna inte ska kunna organisera sig som de vill. Självklart ska man ha verksamheten tillsammans med grundskolan.

Anf. 63 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Tack, Vasiliki! Vi måste ju inte vara överens om allting, du och jag. Hade vi varit det hade vi varit med i samma parti. Det vill vi ju inte, eller hur? Vi har lite skillnader.

Jag jobbade tio år i Göteborgs Räddningsmission med familjer. Det handlade egentligen om hemlöshet, och det var rejält utsatta familjer och framför allt barn. Vi hade ett arbete som hette Solrosen, som var väldigt fint, där man tog sig an barn vars föräldrar satt i fängelse.

Det här har kanske präglat min syn på allt detta när jag säger att det är träffsäkert. Förslaget är ju som det är, och då får man titta på det. Men jag vill försvara fritidspengen därför att jag tror att de barn som lever så här – och de är många – kan få möjligheter genom 3 000 kronor. Det skulle öppna vissa möjligheter, till exempel att betala avgift till kulturskolan – om det nu finns någon avgift, men det gör det ju fortfarande på de flesta håll. Jag vill alltså försvara den.

Vi kommer kanske inte så mycket längre. Vi är i alla fall överens om att vi har en gemensam vilja att förändra för att stötta de barn och familjer som har det svårt. Det är jag tacksam för.

Anf. 64 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! I dag är det äntligen den 23 maj, och vi befinner oss i kammaren för att debattera kulturutskottets betänkande KrU9 *En kommunal kulturskola för framtiden*.

Låt mig vara oerhört tydlig med att jag har längtat efter den här dagen. Jag har väntat på att få stå här i talarstolen och debattera det här förslaget, som grundar sig i den proposition regeringen lagt fram som heter *En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna*.

Varför har jag det? Jo, därför att den kommunala musik- och kulturskolan är en grundbult i den socialdemokratiska kulturpolitiken och för vår regering. Den är ett praktexempel på den socialdemokratiska kulturpolitikens arbete för att det ska finnas kultur i hela landet för att kunna nå framför allt våra barn och unga. Därför har jag längtat efter att få stå här i dag. Framför allt har jag längtat efter att i eftermiddag få trycka på ja-knappen och göra verklighet av regeringens proposition.

Herr talman! Jag minns än i dag första gången jag kom i kontakt med kulturskolan i min hemkommun Hässleholm. Jag var tio år och gick på Vittsjö skola. Jag och mina klasskamrater skulle besöka biblioteket, för där skulle vi få testa de instrument som vi hade möjlighet att senare prova på. Det var ett magiskt ögonblick därför att där inne, just då, var vi alla lika. Det spelade ingen roll om det var klassens bästa fotbollsspelare, mattegeniet eller den blygaste i klassen – när vi fick en blockflöjt eller en fiol i handen kunde vi alla skratta åt våra taffliga försök att få fram en ren ton. Det är ett minne som får mig att le än i dag. Där inne spelade det ingen roll att vi var olika.

Det besöket innebar att jag som tioåring valde att börja spela cello. Se framför er en tanig liten flicka som fram och tillbaka till skolan släpar ett instrument som är nästan lika stort som hon själv. Än i dag kan det minnet få mig att skratta. Resulterade detta i att jag i dag kan spela cello? Nej. Jag skulle antagligen inte kunna spela en enda ton rätt. Men det spelar ingen roll, för det här är något jag minns med glädje.

Herr talman! En annan sak som gläder mig är propositionens innehåll. Regeringen lyfter tydligt fram vilken betydelse kulturskolan har för våra barn och unga, för vårt samhälle och för Sveriges kulturliv. Därför är kulturskolan en verksamhet av stor betydelse och därmed av nationellt intresse, och därför kan jag lova att den kommunala kulturskolan är och kommer att förbli en kommunal verksamhet. Men precis som propositionen beskriver är dess verksamhet av sådan betydelse att den är av nationellt intresse.

När jag stod i valstugorna 2014, innan jag ens hade fått den stora äran att vara en del av riksdagens kulturutskott, pratade jag med väljarna om musik- och kulturskolan. Jag lovade att om vi hamnade i regering skulle vi se till att utöka dess budget för att bland annat sänka avgifterna men också höja kvaliteten.

Som ni säkert anar var jag därför oerhört glad när regeringen 2016 införde ett årligt bidrag på 100 miljoner kronor för att genomföra just detta. Men vi var inte nöjda där, trots att vi genomfört ett vallöfte. Innan dess hade regeringen tillsatt en utredning, som nu har resulterat i en proposition med ett övergripande nationellt mål som utgår från att staten ska verka för

- att tillgänglighet och jämlikhet främjas
- ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck
- hög kvalitet såväl i den breda som i den fördjupade undervisningen
- god kompetensförsörjning.

För att nå det nationella målet har regeringen presenterat flera satsningar. Bland annat inför man ett nationellt kulturskolecentrum som ska fördela statliga bidrag, hjälpa till att ansvara för statistik, följa och sprida forskning och främja samverkan mellan kommuner men också med andra aktörer.

Just samverkan mellan kommuner och kulturskolor eller med andra aktörer ser vi som något väldigt spännande. Redan i dag ser vi fantastiska exempel på hur man tillsammans med till exempel El Sistema och studieförbund kan nå nya grupper. Detta är samarbeten som vi socialdemokrater ser väldigt positivt på och som vi hoppas kan utvecklas ytterligare.

När det sedan gäller det årliga bidraget på 100 miljoner görs det nu om till ett utvecklingsbidrag därför att regeringen har lyssnat på vad kulturskolorna säger och tagit hänsyn till deras behov av att bredda bidraget så att de kan fortsätta sin utveckling.

Bidraget kan bland annat användas till att vidga utbudet för att nå nya grupper. Det kan också användas till insatser för att nå barn och unga med funktionsnedsättning eller särskilda insatser för att nå barn från en socioekonomiskt utsatt bakgrund, men även till spetsutbildning. Detta är en viktig utveckling av bidraget för den kommunala kulturskolan, för att man ska kunna nå alla barn och unga och för att vi ska få både bredd och spets inom verksamheten.

När det sedan gäller utmaningar finns det tyvärr vissa akuta sådana som vi måste lösa. Ett problem som kulturskolan står inför är personalförsörjningen. Omfattande pensionsavgångar väntar, samtidigt som man har behov av att utveckla undervisningen och bredda rekryteringen.

Regeringen föreslår därför ett stöd till förbättrad kompetensförsörjning, ett så kallat kulturskolekliv. Redan i år satsar vi 25 miljoner kronor för att nästa år utöka till 40 miljoner. Med dessa förslag tar den socialdemokratiskt ledda regeringen ett stort steg framåt för en inkluderande musik- och kulturskola.

Fru talman! Som jag nämnde i min inledning är musik- och kulturskolan en oerhört viktig verksamhet för oss socialdemokrater och för regeringen. Det är en verksamhet som är ett resultat av att man redan på 40-talet ansåg att det var viktigt att ge alla barn möjlighet att till låg kostnad spela ett instrument. Därmed var musikskolorna en del av det svenska välfärdsbygget.

Sedan de första kommunala musikskolorna startade har verksamheten vuxit och breddats till andra konstuttryck, såsom dans, teater och bildkonst. Jag har besökt många fantastiska kulturskolor under min tid i riksdagen. Jag har träffat lärare, rektorer och elever som alla med stor entusiasm vill berätta om sitt arbete och sin verksamhet. Det handlar om orkesterverksamhet, körsång, modern dans, balett, filmskapande med mera.

Något som har genomsyrat alla mina besök sedan utredningens start är att alla skolor jag har besökt efterfrågar nationell stöttning. Inte en enda lärare, rektor eller skola har nämnt att det skulle vara problematiskt för dem som kommunal verksamhet att ha nationella mål. Inte en enda gång har jag fått höra att regeringen är ute och cyklar i denna fråga.

I stället efterfrågar man just detta stöd, både från verksamheten själv och från kommunala kulturpolitiker som vill driva sin kommunala kulturskola framåt och inte vill riskera budgetnedskärningar. Därför är det för mig konstigt att vissa partier i dag har talat om att de nationella målen skulle verka för styrning, när vi så tydligt menar att detta ska vara stöttning.

Det nationella målet är inte till för att styra kulturskolan eller för att vi vill att alla kulturskolor ska vara stöpta i samma form. Har man den inställningen har man nog inte lyssnat på de musik- och kulturskolor man besökt, eller på Kulturskolerådet, Lärarförbundet eller SKL. Alla dessa ställer sig nämligen bakom propositionen.

Fru talman! För mig är dagens debatt och votering väldigt enkel. Vi har inga tankar eller planer på detaljstyrning. Vår ambition är att stödja musik- och kulturskolan och se till att alla ni som brinner för musik- och kulturskolan ska kunna fortsätta att utveckla den verksamheten.

Målet vi finner i propositionen är ett resultat av det lärare, rektorer och lokala kommunpolitiker själva efterfrågar. Det är deras önskemål. Låt nu oss göra dem till verklighet.

Med de orden, fru talman, yrkar jag bifall till kulturutskottets förslag i betänkande KrU9 och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 65 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Det är härligt att höra Anna Wallentheim brodera ut det man gärna skulle vilja att den kommunala kulturskolan skulle vara. Men det finns faktiskt många kommuner som inte ens har en kommunal kulturskola, och de allra flesta av de kommunerna är styrda av socialdemokrater.

Varför nämner inte Anna Wallentheim detta i sitt anförande? Hur ska man få möjlighet för alla barn i hela landet att få tillgång till kommunal kulturskola, även i de kommuner som är styrda av socialdemokrater och som valt bort kommunal kulturskola? Det är en fråga som jag gärna skulle vilja att Anna Wallentheim svarade på.

En annan fråga gäller spetsutbildning. Anna Wallentheim säger att de statliga bidragen ska räcka till mycket, till och med spetsutbildning. Är det verkligen så att till exempel Vänersborg ska kunna söka bidrag för sin spetsutbildning för de elever som är talanger? Stämmer detta? Det skulle jag vilja ha besked om.

Kulturministern var inte här i kammaren när vi började debatten. Jag skulle också gärna vilja ha Socialdemokraternas syn på detta med köerna. Det allra största problemet med den kommunala kulturskolan är köerna. I er proposition, som egentligen skulle vara en skrivelse och inte är mycket mer än det, har ni inte ett enda förslag till hur vi ska få bort köerna så att alla barn får tillgång till kulturskolan.

Anf. 66 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Fru talman! Tack, Cecilia Magnusson, för frågorna!

Om vi börjar bakifrån, med köerna, finns det tyvärr, precis som du säger, Cecilia Magnusson, vissa kommuner där detta är ett jätteproblem. Och vi bygger inte bort köerna genom att sänka avgifterna. Det ligger mycket i det du säger, men vi menar att satsningen med dessa 100 miljoner, som vi gör till ett utvecklingsbidrag så att kommunerna nu kan ansöka om de här medlen för att göra en breddning och utöka sin verksamhet, också i slutändan innebär att man kommer att anställa mer personal.

De kommuner som i dag har köer och som jag har talat med pekar just på att ett av de stora problemen är att man inte får tag på lärare. Därför blir nu Kulturskoleklivet extremt viktigt. Vi behöver nå fler lärare, bredda och se till att de lärare som finns i kulturskolan också når den nya verksamheten. Musikskolan har nämligen förändrats till att bli mycket av en kulturskola. Att få bort köerna är alltså väldigt viktigt, och då behövs det fler lärare. Men man behöver också kunna bredda sitt utbud för att nå nya grupper, så att vissa av dem som står i kö kan finna andra verksamheter intressanta.

När det gäller spetsutbildningen har jag faktiskt talat med departementet om just detta, till exempel om Vänersborg. Vi vill såklart att den kommunala kulturskolan ska ha både bredd och spets. Alla kommuner kan inte erbjuda spetsutbildning, men vi har fantastiska verksamheter runt om i hela vårt land som kan erbjuda det, bland annat i Vänersborg. Genom att göra de 100 miljonerna till ett utvecklingsbidrag ger vi också Vänersborg eller andra spetsutbildningar möjlighet att ansöka om dessa medel.

Det sista jag ska nämna är att det faktiskt finns kommuner som saknar kulturskola. Är detta extremt tråkigt? Ja. Tillhör dessa kommuner de kommuner som är väldigt små och har det svårt ekonomiskt? Ja, tyvärr, Cecilia Magnusson. Då behöver man bland annat det här nya nationella stödet, som innebär att kommunpolitikerna kan säga: Nu finns det nationella mål. (Applåder)

Anf. 67 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Vi brukar ju vända oss till talmannen i replikerna och inte använda ”du” och andra tilltal.

Men jag återvänder till vår diskussion. Anna Wallentheim säger att många kommuner har spetsutbildningar. Vänersborg är den kommun i landet som har den högsta spetsutbildningen. Ingen annan kan jämföras med den. Vilka andra spetsutbildningar finns det? Det skulle jag vilja att Anna Wallentheim preciserar.

Utvecklingsbidraget verkar kunna gå till alla sorters möjligheter. Man kan tro att det inte är 100 miljoner kronor utan 100 miljarder kronor, så som Anna Wallentheim målar upp det.

Anna Wallentheim uttrycker sig som att hon har pratat med många kommuner som har köer, men det har nästan alla kommuner. Anna Wallentheim måste inte ägna sig åt mycket annat än att prata med kommuner, eftersom nästan alla har köer. Det är oerhört allvarligt att Anna Wallentheim inte har svar på de frågor som är oerhört viktiga både för den kommunala kulturskolan och för hur barn och unga ska få tillgång till kultur i sitt lärande men också på sin fritid och för sin egen utveckling.

Man kommer inte att klara av att hålla alla barn inom den kommunala kulturskolan. Det finns många andra utövare som är fantastiskt duktiga på att ge barn möjlighet till kulturell bildning. Varför öppnar ni inte upp för det, Anna Wallentheim?

Anf. 68 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Fru talman! Cecilia Magnusson nämner ännu en gång spetsutbildning och Vänersborg. Precis som hon säger ligger Vänersborg verkligen i framkant när det gäller spetsutbildning. Men när jag har pratat med representanter från Skåne och Stockholm har de pekat på att de gärna skulle vilja vara en del av denna spetsutbildning och bredda sig. Detta har man nu möjlighet till, då det ska kunna sökas inom de 100 miljonerna.

När det gäller utvecklingsbidraget och att det inte kan räcka till alla och så vidare har vi ambitionen att ge dessa pengar och att se över möjligheten och om pengarna räcker. Om de inte räcker är det klart att regeringen ger en möjlighet att se över bidraget om det behöver utvecklas ytterligare.

Ni vill ju ta bort dessa pengar helt, Cecilia Magnusson. Hur ska vi då kunna nå alla barn och unga runt om i vårt land som just nu har kulturskolor som söker dessa pengar? Det är ett eftertraktat bidrag, men ni vill kapa det helt. Hur ska vi då utveckla musik- och kulturskolan?

När det gäller att det finns mer än musik i kulturskolan har Cecilia Magnusson helt rätt. Därför satsar regeringen 250 miljoner på idrotten. Vi satsar 100 miljoner på musik- och kulturskolan årligen. Vi har infört fri entré på statliga museer, vilket gör att barn kan ta med sig sina föräldrar eller mor- och farföräldrar och gå och uppleva vårt kulturarv. Vi har ökat anslagen till kultursamverkansmodellen, som når hela landet. Vi har också sett till att Skapande skola når förskolan. Vi vill återinföra estetiska ämnen på gymnasiet. Vi för en politik som innebär att barn och unga i hela vårt land ska få en meningsfull fritid.

Vad gör ni?

(Applåder)

Anf. 69 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru talman! Bland det roligaste man kan göra i politiken är att komma ut på studiebesök och se effekterna av de beslut som vi har fattat här i riksdagens kammare.

Jag har under våren haft förmånen att besöka kulturskolor och prata med kulturskolechefer och se barn och ungdomar i verksamheten. Det är ofta ren och skär glädje som strålar ut från dessa barn. Det är helt omöjligt att inte bli berörd.

Det är inte utan att jag känner mig väldigt stolt över resultaten av den rödgröna kulturpolitiken. Denna mandatperiod är första gången i Sverige som vi har ett nationellt stöd till kulturskolorna utifrån en ambition att alla barn och unga, oavsett uppväxtkommun, ska ha tillgång till en kulturskola. Vi ser att vi inte är riktigt där än, men sakta men säkert närmar vi oss den visionen.

Det tydliga budskapet från kulturskolorna är samtidigt att de inte känner sig styrda eller begränsade uppifrån. De har fortfarande möjlighet att utveckla verksamheten på det sätt som passar dem själva.

Ja, det är fortfarande kommunerna som står för nästan hela finansieringen av kulturskolan, och ja, det statliga stödet är ett stöd på marginalen. Men det är ett stöd som har gjort att många kommuner nu har torts utveckla verksamheten, bygga ut den tidigare klassiska instrumentundervisningen med dans och teater och bli en mer komplett kulturskola och på det sättet få in fler barn och unga i verksamheten och rikta sig till fler barns och ungas intresseområden.

Nu är det dags för nästa steg. Nu inrättar vi ett nationellt kulturskolecentrum. Här vill jag rikta ett varmt tack till Liberalerna, som står upp för propositionen och sätter barns och ungdomars tillgång till kulturskola framför möjligheten att hålla ihop Alliansen och framför möjligheten att gemensamt med Sverigedemokraterna fälla en proposition. Jag måste säga att det är starkt gjort av Liberalerna att göra detta, utifrån den extremt aggressiva retorik vi får höra från Moderaterna. Cecilia Magnusson försöker trolla denna debatt genom att föra upp fullständigt verklighetsfrånvända argument.

För det första säger Cecilia Magnusson att det statliga stödet till kulturskolan innebär en styrning och att det i praktiken enbart handlar om att det ska gå till att sänka taxorna, fast vi hör klart och tydligt från kulturskolorna att de inte känner det som en statlig styrning utan som att de har det stöd som de så länge har efterfrågat.

Vi ser svart på vitt att resurserna har använts till en mångfald av olika åtgärder utifrån vad som har befunnits lämpligt i den enskilda kommunen och de önskemål och behov de har där. Det vi däremot gör från statligt håll är att med ett kulturskolekliv skapa förutsättningar för att få fram de kulturskolepedagoger som behövs när verksamheten byggs ut.

För det andra säger Cecilia Magnusson att man skulle vilja att den verksamhet som nu etableras med ett kulturskolecentrum ska finnas på Kulturskolerådet, trots att rådet inte vill det och trots att det i stadgarna inte skapas förutsättningar för detta. Ni har tagit upp i kulturutskottet, Cecilia Magnusson, att om man ska gå fram med ett sådant förslag måste i man första hand ha en dialog med Kulturskolerådet. Men Moderaterna är inte ens intresserade av det, utan de vill gå fram och lägga en uppgift på

en tredje part utan att ens föra en dialog med denna part. Detta är inte ett seriöst sätt att bedriva politik.

Avslutningsvis säger Cecilia Magnusson att blotta förekomsten av ett nationellt mål innebär någon sorts styrning över kommunerna. Den som tar del av målet finner det helt klart att detta är ett mål som riktas till den nationella nivån, inte den kommunala. Självfallet är det så att vi, när en verksamhet etableras på statlig nivå, måste ha en idé om vad den ska handla om och en målsättning för vad statens insats ska innefatta. Det handlar inte om att styra kommunerna.

Vi har talat om att vi har skapat förutsättningar för att bredda verksamheten, men det som också är nyckelord i målsättningen är kvalitet och fördjupning. Det är fantastiskt viktigt att vi kan möta de elever som snabbt kommer vidare i instrumentundervisningen och kanske till och med växer ur den lokala undervisningen och ge dessa elever förutsättningar för fördjupade studier så att de kan förbereda sig för eventuella musikhögskolestudier framöver och att vi på detta sätt kan trygga återväxten för Sveriges musikliv framöver.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Jag noterar att Cecilia Magnusson hukar i bänken som vanligt och inte vill begära replik. Jag vet inte om vi ska tolka det som att hon håller med om det jag säger eller att hon inte törs begära replik. Jag hade trott att Cecilia Magnusson skulle ha en lite annan inställning i debatten i dag. Hon har fört fram dessa åsikter tidigare och då bemötts i debatten inte bara på politisk nivå utan också från branschen.

Jag har tagit med en debattartikel som är undertecknad av rektorn för Stockholms Musikpedagogiska Institut och som fullständigt avfärdar allt det Cecilia Magnusson har sagt. Det vore kanske bra om Cecilia Magnusson tar del av vad man har för kunskap i branschen i stället för att försöka trolla debatten och få den att handla om något annat än vad den handlar om.

Vi ska veta att bakgrunden till Moderaternas agerande här – att de inte vill tala klartext – i grund och botten handlar om att de inte vill lägga resurser på kulturskolan. De har inte de resurserna i sin budget, de vill inte tala om det och därför försöker de få debatten att handla om något annat.

Jag ska dock kommentera några av de saker som Cecilia Magnusson har sagt här i debatten och som är väldigt märkliga. Hon pratade om att alliansregeringen införde fri entré för barn och unga på museer. Nej, vad alliansregeringen gjorde var att införa entré för föräldrar och på det sättet göra det svårare för barn och unga att komma till museerna.

Cecilia Magnusson ställer här frågor om hur man ska hantera detta – korta köer och så vidare – samtidigt som man inte vill ha några nationella mål. Det som är viktigt här är att vi inte bara direkt stärker anslaget till kulturskolorna. Vi har också starkare generella bidrag till kommunerna. På det sättet skapar vi också bättre förutsättningar för kommunerna.

Avslutningsvis vill jag säga att jag har noterat att det sitter representanter från RUM, Riksförbundet Unga Musikanter, på läktaren. Och jag vill tacka för den fantastiskt fina jubileumskonserterna förra helgen.

(Applåder)

Prot. 2017/18:117

23 maj

*En kommunal
kulturskola för
framtiden*

Anf. 70 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! I helgen satt jag på altanen där hemma. Ute på gräsmattan låg min dotters kompis på rygg med slutna ögon. Bredvid i skräddarställning satt min tolvåriga dotter och spelade gitarr. Gitarr är ett av de absolut mest populära instrumenten, följt av piano, på kulturskolan. Det var år av längtan efter att få börja på kulturskolan för min dotter, och lyckan över att behärska instrumentet är total. Nu vill hon gå vidare och spela elgitarr också. Som förälder med trumhinnor är jag lite mer tveksam. Men det ska bli spännande att se vad som händer.

Kulturskolan finansieras främst genom kommunala bidrag och genom avgifter. Det finns också statliga pengar. Vi liberaler har lagt pengar främst på ett nationellt kompetenscentrum.

I dag debatterar vi huruvida det ska finnas nationella mål för kulturskolan. De nationella målen är bland annat till för att rikta insatserna dit där man från statligt håll stöder kulturskolan utan att för den skull styra hur verksamheten ska utformas.

Kulturskolan är, som har sagts här flera gånger, inte en obligatorisk verksamhet och ska inte heller bli det. Det innebär att kommunerna även fortsättningsvis ska bestämma över om de vill ha en kulturskola över huvud taget och hur den ska utformas. Den kan drivas av kommunerna själva i samarbete med andra kommuner eller läggas ut på andra aktörer, exempelvis studieförbunden.

Redan i dag har 283 av landets 290 kommuner en kulturskola. Laxå, i mitt eget hemlän Örebro, är en av de sju kommuner som inte har en kulturskola. Men vi har ändå sett en förbättring i länet. År 2014 var det bara två kommuner i vårt län som inte hade en kulturskola. Samtidigt fanns en av länets kommuner på topp tio-listan över bästa kulturskolekommuner. Lilla Hälsjöfors låg 2014 på plats åtta. År 2016 låg man på plats tre. Vi har ytterligare en kommun som har tagit sig in på topp tio-listan – Degerfors, som också är en liten kommun.

Detta om något säger att kommuners storlek inte är det avgörande för om det finns en kulturskola och för kvaliteten på den, utan det handlar om politisk vilja, styrning, hur mycket medel man får och vad den ska innehålla.

År 2014 skrev Örebro Läns landsting, som nu är Region Örebro, en rapport. Där tog man bland annat upp bristen på regler och mål.

Det är omkring 5 000 lärare och pedagoger som arbetar i kulturskolan. Många delar jobbet i kulturskolan med en tjänst i grundskolan eller i gymnasieskolan, eftersom det är svårt att försörja sig på en heltid i kulturskolan. Jag hade mycket gärna sett att det fanns fler lärare som var utbildade att jobba i kulturskolan och som också kunde göra det på heltid. Vi vet att det är fler flickor än pojkar som deltar i kulturskolan, och vi har svårt att nå elever med en svagare socioekonomisk bakgrund.

Det står tiotusentals barn i kö till kulturskolan. Det är ett problem att köerna är så långa. Men det är också positivt att så många söker sig till kulturskolan, för det är en populär verksamhet. Men den behöver bli bättre på att nå alla barn. Alla barn känner inte i dag att kulturskolan är för dem, och alla barn känner inte i dag över huvud taget till kulturskolan.

Jag och Liberalerna, inte bara här i riksdagen utan naturligtvis runt omkring i kommunerna där man styr kulturskolan, vet och ser vikten av kulturen på olika sätt. Vi vet att estetiska lärprocesser är positiva för eleverna.

Vi vet att kulturen på olika sätt ökar inlärningen. Dessutom är kultur roligt. Vi har i dag talat väldigt lite om att kultur är kul.

Det vore fint om regeringen också ville återinföra denna fritidspeng för att nå en del av de familjer som inte har de ekonomiska förutsättningar som krävs i vissa kommuner för att låta sina barn söka till kulturskolan.

Jag tror att alla här inne vet om och är överens om att det behövs fler och andra insatser för att nå alla barn och unga, oavsett bakgrund och förutsättningar. Jag vill att fler barn ska få möjlighet att testa om teater är roligt, om cirkus är något för dem eller bara få känna känslan av att sjunga i kör, oavsett om man sjunger bra eller inte. Kulturskolan ska ha hög kvalitet, och den ska ställa höga krav på sina lärare eftersom det gagnar alla elever. Bland alla dem som får möjlighet att testa och pröva sig fram och som får möjlighet att ha roligt kommer också morgondagens konstnärer, morgondagens dansare och morgondagens musiker som tar plats på våra världsscener att finnas.

Jag vill att alla barn ska kunna få längta efter att få spela gitarr. Jag vill att fler barn ska få ligga på rygg i gräset och bara njuta av att kompiserna spelar. Därför ställer vi liberaler oss bakom detta betänkande, eftersom vi tror att dessa nationella mål kommer att kunna leda till att fler kan nås av mer.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 71 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Kulturskolan är en av vårt lands mest betydelsefulla institutioner. Den kan till och med vara avgörande för om barn och unga får möjlighet att pröva på kultur, utvecklas och bildas kulturellt.

Kulturskolan har en unik möjlighet att vara en samlingsplats för barn och unga från olika delar av samhället. Det ger en chans till gemenskap för barn och unga från olika delar av samhället att mötas och ha en plattform i ett helt nytt sammanhang, där man kan bygga en gemensam bild och utvecklas tillsammans.

Det finns väldigt många skäl till att försvara, värna och samtidigt utveckla kulturskolan.

Fru talman! I dag finns det tyvärr dock stora skillnader i tillgången till kulturskolans verksamhet beroende på var i landet man bor och beroende på vilka föräldrar man har. Barn med en privilegierad socioekonomisk bakgrund deltar i större utsträckning i kulturskolans verksamhet. Flickor deltar mer än pojkar. Och barn med funktionsvariationer har ofta särskilt svårt att få tillgång till kultur på lika villkor som andra. Allt det kan vi förändra. Vi ska förändra allt detta. Därför ligger nu, för första gången, en proposition på riksdagens bord med en samlad politik för kulturskolan.

Fru talman! Det stöd till kommunerna som denna regering, med start från 2016, ger görs nu mer flexibelt. Vi vidgar dess användningsområde, så att det kan användas ännu bättre utifrån våra många kommuners många olika behov och önskemål. Det handlar om 100 miljoner kronor per år som kommunerna kan söka. Bara under 2016 gav detta över 5 000 unika nya elevplatser i kulturskolan – alltså fler än 5 000 nya platser i kulturskolan bara under ett år. Pengarna har använts. Och de kan användas till ett bred-

Prot. 2017/18:117

23 maj

*En kommunal
kulturskola för
framtiden*

dat utbud, till särskilda satsningar för att nå barn och unga med funktionsvariationer, till insatser för undervisning på distans, till satsningar på fördjupade insatser för elever som visar särskild talang och stort intresse och till många andra ändamål. Det är kommunernas identifierade behov för de barn som de har ansvar för som står i centrum för de investeringar och satsningar som regeringen gör.

Just i detta nu inrättar vi ett nationellt kulturskolecentrum i Kulturrådet. Förutom att fördela stöd till kommunerna kommer detta centrum att följa och sprida forskning, identifiera utvecklings- och utbildningsbehov och främja samverkan mellan kommunerna, något som kommunerna efterfrågar, ropar efter och vill se. De vill samverka mer, de vill ha bättre goda idéer och förslag på hur man kan utveckla sin kulturskola. Med tio särskilda miljoner kronor per år kommer kulturskolecentrumet att kunna bidra just till att goda exempel kan spridas.

Kärnan och motorn i kulturskolan är dock lärarna. I den satsning vi gör, Kulturskoleklivet, investerar vi för att säkra att det finns välutbildade lärare som kan arbeta i kulturskolan. I år satsar vi hela 25 miljoner kronor och kommande år 40 miljoner kronor på just dessa lärarutbildningar. Inom några år väntas stora pensionsavgångar samtidigt som kulturskolans utbud ska breddas. Därför behövs fler utbildningsplatser, fortbildningsinsatser och utvecklingsmedel till lärosäten för att de ska kunna ta fram nya utbildningar med relevans för just kulturskolan.

Regeringens proposition, som nu ligger på riksdagens bord, innehåller en bred palett av åtgärder som skapar förutsättningar för att fler barn och unga ska få möjlighet att ta del av ett mångfasetterat utbud inom den kommunala kulturskolans hägn. Detta ramas in av ett nationellt mål som ska fungera som ett riktmärke för vad statens insatser ska leda till.

Fru talman! Mot regeringens politik för en starkare kulturskola med bättre förutsättningar står delar av oppositionen – kvartetten Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. De larmar och gör sig till om det mål som föreslås bli riktmärke för statens insatser för kulturskolan. De kraxar i kör, i samklang med dysterkvistarnas deppiga symfoni, om det hemska i att regeringen faktiskt vill ta ansvar för de statliga pengar som investeras i kulturskolan. Statliga mål, menar de, är styrande.

Låt mig därför upprepa det jag har såväl skrivit i propositionen som framfört i många, många artiklar och tal: Det statliga målet är ett riktmärke för de statliga insatserna och inget annat. Det är inte styrande för kommunernas verksamhet. Vi värnar det kommunala självstyret. Kommunerna ska fortsatt lämnas i full frihet att fortsätta utveckla kulturskolan i den framgångsrika anda de redan arbetar i. Men det vi som regering gör, till skillnad från oppositionen, är att lyssna till kommunerna. Vi har lyssnat noga. Vi har lyssnat till kommunernas tydliga behov av hjälp och stöttning till sina verksamheter, och nu kommer äntligen stötningen.

Det har Liberalerna insett, och jag hoppas att Liberalerna vågar stå kvar vid sin idé och röstar igenom propositionen i eftermiddag. Jag vädjar till er att inte låta er skrämmas av Moderaterna och hoppas att ni fortsatt visar Sveriges kommuner och Sveriges kulturskolor att man kan lita på er, så att vi får propositionen genom riksdagen.

Det är nämligen så att de som berörs av den politik vi nu har lagt fram – kommunerna, kulturskolorna, barnen och föräldrarna – har välkomnat den politik vi har lagt fram. Det har varit fantastiskt att få arbeta fram en politik under lång tid och sedan möta det enorma och varma mottagandet – åka runt i landet och vara del av många samtal och få ett så oerhört positivt gensvar på det vi nu vill göra. Man vill ha stöttning. Man ställer sig bakom politiken och målen. Man ser att man fortsatt ska kunna utveckla sin verksamhet utifrån den frihet man har som kommun men att man behöver hjälp att nå fler barn och unga. Man välkomnar därför särskilt att det statliga stödet ska bli än mer generellt och flexibelt.

Fru talman! Under åren som kulturminister har jag förstås besökt kulturskolor i hela landet. Jag har lyssnat till sång och musik, sett dansuppsvisningar och besökt kostymförråd. Framför allt har jag, liksom många andra talare, sett den sprudlande glädjen och hur barn och unga – både i sig själva och i samtalen efteråt – vittnar om hur de har utvecklats och hur stor betydelse kulturskolan har för deras liv, fritid och verklighet. Jag hoppas och tror att vi nu står inför en ny gyllene era när det gäller vår kommunala kulturskola. Det finns nämligen en oerhörd potential för kulturskolan att få en än större betydelse, och det ska denna riksdag besluta om i eftermiddag.

(Applåder)

Anf. 72 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Det verkar som att kulturministern är skrämdd av oppositionen eftersom hon är så angelägen om att klamra sig fast vid Liberalernas ståndpunkt. Det behöver hon dock inte vara. Vi riktar inte våra insatser mot att krossa kulturministern, utan vi riktar våra insatser mot att alla barn och unga ska få möjlighet till kultur i sin utveckling och bildning. Det är vår prioritering.

Jag hälsar också kulturministern välkommen till debatten. Hon var ju inte här när den började och kunde inte höra alla inlägg, men det är kul att hon är här nu. Jag ska väl ta en liten stund och svara hennes partikamrat Niclas Malmberg. Han säger att det är första gången man skapar ett nationellt stöd, men det har funnits ett nationellt stöd i många år – bland annat genom kultursamverkansmodellen. Detta är alltså inget nytt utan bara ett kringgående av kultursamverkansmodellen och hur vi brukar arbeta i den här kammaren.

I mitt anförande ställde jag tre frågor till kulturministern om sådant hon måste ha märkt när hon har rest runt i landet.

Den första frågan är: Hur ska vi få bort köerna? Det finns inte ett enda förslag om det i den här propositionen, som egentligen är en skrivelse med bara ett förslag.

Den andra frågan är: Hur ska de föräldrar som inte har råd att låta barnen gå i kulturskolan göra?

Den tredje frågan är: Varför litar inte regeringen på Kulturskolerådet, deras verksamhet och deras möjlighet att ha kulturskolecentrumet? Varför utreder man inte ens detta utan lägger det på diversehandeln Kulturrådet?

(Applåder)

Anf. 73 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNHKE (MP) replik:

Fru talman! Om det är någon organisation och verksamhet jag som miljöpartist och engagerad i Kultursverige känner till väl är det Kulturskolerådet, kulturskolorna och våra kommuner, Cecilia Magnusson. Jag vet mycket väl vilka behov de har, och det är just därför vi har kunnat arbeta fram en politik som har mottagits med sådan glädje och fått sådan respekt.

Som jag sa alldeles nyss i talarstolen har det varit oerhört glädjande att känna det stödet. Det har varit glädjande att ha samtal med SKL, som är en paraplyorganisation som samlar våra kommuner och regioner, och att resa runt i landet och tala både med kommunalråd och med kulturskolechefer. De har sagt: Äntligen! Det är det här vi vill. Vi vill ha den här stöttningen och hjälpen.

Det vill de därför att – och då kommer jag till dina andra två frågor, Cecilia Magnusson – de förstås känner sig frustrerade över köerna. De vill kunna erbjuda alla barn möjligheten att utöva kultur och konst, och de känner sig också frustrerade över att det finns avgifter som står i vägen. De ser att avgiften ibland behöver sänkas, och ibland har de identifierat andra behov som är större. Det är därför den här politiken välkomnas av Sveriges kulturskolor, av Kulturskolerådet, av våra kommuner och av många föräldrar och barn.

Anf. 74 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! I går hade kulturutskottet besök av den nationella samordnaren för biblioteken. Där berättade man att det riktade bidraget till biblioteken, som är precis som det riktade bidraget till kulturskolor, har inneburit att biblioteken söker bidrag för nya bokhyllor. Är det meningen att det ska bli likadant med det här bidraget – att kommunala kulturskolor ska söka bidrag för notställ? Kan kulturministern instämma i det?

När kultursamverkansmodellen infördes innebar det att kulturfrågorna och kulturskolorna lyftes upp, fru talman, inte bara från kulturnämnden utan till kommunstyrelserna. Vad regeringen, med socialdemokrater och miljöpartister och med stöd från Vänsterpartiet, nu gör är att urgröpa kultursamverkansmodellen och det sätt på vilket staten styr och diskuterar medel till kommuner och regioner. Först var det biblioteksstödet; nu är det kulturskolestödet. Det stödet går till allt. Hur ska det räcka till?

Kulturministern svarade inte på en enda av mina frågor. Hur ska köerna komma bort? Hur ska de barn vars föräldrar inte har råd med kulturskola komma till? Och varför kan inte Kulturskolerådet få uppgiften att sköta detta nya kulturskolecentrum, precis som Riksidrottsförbundet styr över sina medel och friluftsrörelsen styr över de pengar som staten ger ut?

Anf. 75 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNHKE (MP) replik:

Fru talman! Kulturskolerådet har välkomnat politiken och har välkomnat att stödet ska fördelas via Statens kulturråd. Detta välkomnas av Kulturskolerådet. Hela den politik som vi nu lägger fram efter att ha lyssnat noga på Sveriges kommuner och kulturskolor och på chefer, ledare, elever och barn är välkomnad.

Jag vet inte vad strategin är bakom Moderaternas retorik, men den oroar stora delar av Kultursverige. Den oroar definitivt stora delar av Kulturskolesverige, inklusive många föräldrar och barn.

Jag får bara hoppas att den politik som du, Cecilia Magnusson, presenterar och står för inte får genomslag utan att vi får fortsätta att utveckla landets kulturskolor och att driva en politik som ger mer kultur för fler och som skapar möjligheter för många barn och unga som i dag tyvärr har hinder i vägen för att utvecklas, lära sig och utöva kultur.

Anf. 76 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack, ministern, för att du deltar i denna debatt! Jag tror att den är viktig för hela Kultursverige och för hela kulturutskottet.

Det var intressant att lyssna till kulturministerns anförande och hennes anklagelser mot oppositionen för att vara något av dystergökarnas kör, eller hur det nu lät. Kulturministern skulle ha lyssnat till mitt tidigare anförande. Jag talade väldigt varmt och kärleksfullt om vad musik- och kulturskolan gör. Jag talade om oss som har formats av den och gått i den men också om hur Kulturskolesverige ser på delar av regeringens politik.

Man kan vara en varm vän av musik- och kulturskolans verksamhet utan att för den skull vara en vän av den politik som regeringen nu lägger fram. Just för att jag är en vän av musik- och kulturskolan är jag kritisk till vissa delar av den politik som regeringen presenterar.

Jag kan börja med att ge beröm vad gäller Kulturskoleklivet. Alla åtta partier är överens om – och har också konstaterat i dag – att det är ett viktigt steg mot att säkra kompetensförsörjningen. Samtidigt blir jag lite bekymrad när både Niclas Malmberg och kulturministern återkommer till att man har satt örat mot marken och lyssnat till kulturskolechefer och barn och när de talar om att innehållet i propositionen är efterlängtat.

Många av de oroliga röster som jag hör tillhör kanske inte kulturskolechefer men väl lärare och pedagoger. De ser att kulturskolan radikalt ändrar riktning och att deras mångåriga kompetens inte längre räknas i undervisningen och i bildningsfokus. Det styrs i stället om till en arena för någon allmän form av fritidssysselsättning, där samverkan med skolan inte fungerar som tänkt och planerat i de mål som regeringen presenterar.

Jag skulle vilja fråga kulturministern hur hon ser på problematiken att både utredningen och propositionen varit normerande.

Anf. 77 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNKE (MP) replik:

Fru talman! Tack, Aron Emilsson, för frågan!

Jag delar den oro som många kulturskolelärare har gett uttryck för. De oroar sig för återväxten; detta är något som jag också har mött. Hur ska vi kunna säkerställa att det finns duktiga, utbildade och kompetenta lärare som kan fortsätta att utveckla kulturskolan?

De oroar sig även för att man inte ska kunna jobba med både bredden och spetsen och faktiskt böttna i konstnärliga kvaliteter i utvecklingen av sin kulturskola.

Jag har hört precis samma berättelser, vittnesmål och tunga tankar som riksdagsledamoten ger uttryck för. Det är just därför vi har lagt mycket energi och kraft på att arbeta fram den politik som i dag ligger på riksdagens bord.

Det är också anledningen till både de 100 miljoner kronorna om året och Kulturskoleklivet, med de utbildningsplatser som ingår där. Vi kommer att kunna säkerställa att det finns kompetenta lärare som kan fylla platserna och vidareutveckla kulturskolan. Vi har också det kulturskolecentrum som ska bedriva forskning, sprida goda idéer och på olika sätt stötta kommunerna och deras kulturskolor.

Det är just därför vi har formulerat politiken så som den ligger på bordet. Vi har tagit del av samma saker som riksdagsledamoten.

Anf. 78 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Just därför undrar jag hur man tänker sig att uppnå balansen mellan att å ena sidan säkra musik- och kulturskolans själva essens och, en gång, syfte att vara lite av en utbildningsinstitution som låter fler upptäcka och även försörja orkesterlivet samt att bidra till det svenska musikundret med nya förmågor och att å andra sidan ha ett utbud som ska vara brett och angeläget för alla, som det står propositionen, med en stark tillgänglighet.

Parallellt med detta öppnar man i propositionen för att det ska kunna utövas på fritiden etcetera. Men om man ska kunna stärka både tillgängligheten och jämlikheten, som man är nogga med i det nya målet för landets musik- och kulturskolor, går det stick i stäv med den ambition som har varit normerande både från utredningen och i delar av den signalpolitik som regeringen har presenterat, nämligen att det försvåras att göra detta under skoltid. Man driver det i, och ställer upp på, en riktning där alltmer placeras utanför skoltid.

Detta är också en riktning där alltmer går mot gruppundervisning i stället för enskild undervisning, vilket i sin kärna har förmågan att i förlängningen leverera till exempel duktiga musiker eller dansare.

Möjligheten att få enskild, fördjupad undervisning, som kulturministern lyfter fram, tror jag begränsas av att man i stället för att låta detta vara en oas för dem som vill utvecklas och lära sig mer inom detta fält vill sänka trösklarna och försöka att vara tillgänglig för alla.

Man hade i stället kunnat uppvärdera skolans roll i att bygga sammanhållning och anamma frågor om kulturlots eller kulturkanon, som Sverigedemokraterna har presenterat, för att skolan ska kunna vara en arena för sammanhållning medan musik- och kulturskolan får vara en arena för dem som söker fördjupad kunskap.

Anf. 79 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNE (MP) replik:

Fru talman! Tack, Aron Emilsson, för den fortsatta frågan!

Vi gör både och – det är detta som är så bra med denna proposition och med den politik som vi lägger fram. Vi vill ha fokus både på bredden och på spetsen. Det är detta som är uttalat. Vi har inte gått åt det ena eller andra hållet, utan vi ser att bredd ger spets. Detta visar också all forskning och alla studier.

Zlatan är väl en favorit? Man får inte fram sådana som Zlatan hur enkelt som helst, utan man måste satsa på bredden. Detta är en del av idrottsundret i Sverige. Vi har fantastiska toppidrottsmän därför att vi har gett många barn och unga möjligheten. Samma sak gäller för musiken, och det

kan bli det med bildformen och allt annat som ryms inom kulturskolans verksamhet.

Vi satsar på bredden, men vi skriver tydligt i propositionen att också spetsutbildningen ska kunna erbjudas de unga. Som jag tog upp i mitt anförande: De unga som har ett särskilt intresse och som vill mer ska också kunna ha kulturskolan som en plattform för att kunna ta nästa kliv och kanske odla sin talang och utveckla ett så djupt intresse att de sedan söker högre utbildningar.

Med den här politiken, som förhoppningsvis går igenom i eftermiddag, som en grund ger vi faktiskt kulturskolorna och våra kommuner den stöttning som de vill ha. Sedan får vi bygga vidare, precis som tidigare talare sa, och det är det som denna regering som jag representerar är beredd att fortsätta investera i.

Vi kommer att fortsätta prioritera mer kultur till fler. Det är någonting som vi har bestämt oss för, och från detta kommer vi inte att vika.

(Applåder)

Anf. 80 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru talman! Helt kort: Utifrån att ett av Cecilia Magnussons påpekanden blev hängande i luften, nämligen att vi rundar kultursamverkansmodellen, är det två saker man måste ha helt klart för sig.

För det första är det inte så att Moderaterna har några resurser för detta inom kultursamverkansmodellen. Moderaterna finansierar det inte på ett annat sätt, utan man skär ned resurserna direkt till kulturskolan och har inte resurser för detta inom kultursamverkansmodellen. Man har också lägre generella bidrag till kommunerna än vad regeringen har i budgetpropositionen.

För det andra är det dessutom så att om vi gick via kultursamverkansmodellen skulle vi inte nå samtliga kommuner i landet, för Stockholms län är inte med i kultursamverkansmodellen. Moderaterna kanske inte tycker att Stockholms stad behöver de här resurserna. Men om man gick via kultursamverkansmodellen skulle inte någon annan kommun i Stockholms län heller kunna ta del av resurserna till kulturskolan.

Varför förmenar Moderaterna Stockholms läns kommuner förstärkta resurser till kulturskolan?

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 10 Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU20
Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan (prop. 2017/18:165)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 11 Yrkestrafik och beställaransvar

Trafikutskottets betänkande 2017/18:TU14
Yrkestrafik och beställaransvar (prop. 2017/18:198 och prop.
2017/18:209)
föredrogs.

Anf. 81 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Först vill jag passa på att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet.

Situationen för den svenska åkerinäringen har inte förbättrats på fyra år. Det finns fortfarande inte tillräckligt med trafikpoliser. Avgifterna för Transportstyrelsen har man sett över, men det är absolut inte tillräckligt. Det finns för få poliser och med för få resurser ute på våra vägar. Alkobommarna är fortfarande inte uppsatta vid våra gränsstationer. Det saknas fungerande rastplatser. Kontrollen av lastbilar som kör över gränsen är nästan obefintlig. Man smiter från avgifter, böter och straff. Rättssystemet prioriterar inte de olagliga transporter och brotten tillräckligt högt, utan de blir ofta i stället nedlagda eller avskrivna. Allt detta har regeringen ett stort ansvar för, men tyvärr händer ingenting.

Fru talman! Vi moderater vill satsa på fler poliser, och en gps-övervakning av utländska lastbilar och satsa mer pengar till vägarna och underhållet. Vi vill också att alkobommarna omgående sätts upp för att stoppa berusade chaufförer från att komma ut på våra vägar.

Fru talman! Sverige är beroende av fungerande transporter för att företag och jobb ska växa och bli fler. Sveriges åkerier gör ett stort arbete för att lösa detta, men vi har en regering som enbart ser svensk åkerinäring och företagsamhet som en kassako. Man höjer ständigt skatterna och försämrar konkurrenskraften för svensk åkerinäring. Det är landsbygden, våra företag och våra jobb som hotas av denna lastbils- och landsbygdsfientliga regering.

Fru talman! Dessa fyra S-ledda år är fyra förlorade år för åkerinäringen. Fortfarande finns inget utökat beställaransvar på plats. Fortfarande finns inga alkobommar i våra hamnar och gränsstationer. Fortfarande drabbas svensk åkerinäring av en hårdare tolkning av reglerna för kör- och vilotider än åkerinäringen i till exempel Danmark. I Danmark har man möjlighet att avvika från kör- och vilotider med upp till 5 procent utan att straffas. Detta borde också vara möjligt i Sverige.

Fortfarande klampas inte olagliga lastbilar på riktigt, utan allt regeringen lyckats åstadkomma efter tre och ett halvt års utredningar och fyra förlorade år är att man nu utökar klampningen med 12 timmar till totalt 36 timmar.

Fru talman! Ska det behöva ta tre och ett halvt år att utreda en förlängning av klampningstiden med endast 12 timmar?

Fru talman! Annat ljud var det i skällan i valrörelsen för fyra år sedan. Då var det många handlingskraftiga S-politiker som skrek sig hessa om att om de bara kom till makten skulle det bli klampning på riktigt. Nu vet vi svaret. Efter dessa fyra år innebär att klampa på riktigt, enligt Socialdemokraterna, alltså 36 timmar.

Sveriges åkerier har en tuffare konkurrenssituation än sina kollegor i Europa. Vi har Europas högsta dieselskatt. Det gör att en åkare i Sverige får betala uppemot två kronor mer för dieseln än sina konkurrenter. Om en lastbil går 20 000 mil och drar cirka tre liter diesel per mil innebär det att den svenska åkeriföretagaren får betala ca 120 000 kronor mer än sina utländska konkurrenter för dieseln. Självklart påverkar detta konkurrenskraften och riskerar att vi förlorar jobb i Sverige.

Fru talman! Vi i Alliansen begärde för drygt ett år sedan att man skulle se över konkurrenssituationen och då tydligt jämföra konkurrenssituationen för svenska åkerier med de utländska. Riksdagen ställde sig bakom förslaget, men regeringen struntar i detta och tycker tydligen inte att det är så viktigt att se över konkurrenssituationen för svensk åkerinäring.

Därför är min fråga i dag till Socialdemokraterna: När kommer konkurrenskraftsutredningen, som trafikutskottet och riksdagen har beställt, om svensk åkerinäringens konkurrenskraft? Tänker ni följa riksdagens beslut och uppmaning i frågan?

Fru talman! I stället för att stärka konkurrenskraften ägnar sig regeringen åt att höja bränsleskatterna och planerar att införa ännu fler lastbils-skatter för svensk åkerinäring.

Man utredde klampningen i tre och ett halvt år, men man bryr sig inte om att utreda och jämföra konkurrenssituationen för svensk åkerinäring. Varför prioriterar inte S-regeringen en konkurrenskraftig åkerinäring?

Fru talman! I stället för att ta tag i problemen och göra de utredningar som verkligen behöver göras för att lösa problemen ägnar sig den socialdemokratiska regeringen åt att utreda och planera för olönsamma höghastighetståg. Lägg ned de planerna och se i stället till att befintliga järnvägar och vägar fungerar i landet!

Fru talman! Svensk åkerinäring behöver inga högre dieselskatter eller nya lastbilsskatter. Svensk åkerinäring behöver bättre konkurrenskraft. Sverige behöver inga olönsamma höghastighetståg. Däremot behöver vi fungerande järnvägar, farbara vägar och ett flyg som fungerar i hela landet. Men i stället för att rusta upp våra vägar och järnvägar satsar den här företagsfientliga regeringen på att subventionera elcyklar.

Fru talman! En annan sak som lyfts fram i propositionen är smitning från brott. Regeringen har inte heller löst den frågan. I dag smiter många personer från sina böter och avgifter och får sedan inte något straff. Vi moderater har länge har påpekat att vi behöver skärpa gränskontrollerna. Det kan inte vara rimligt att en person kan komma in här i landet, begå brott och sedan lämna landet utan att få någon straffpåföljd.

Vi moderater vill ha en bättre övervakning genom ett gps-system för att kontrollera att de utländska åkerierna verkligen gör rätt för sig i landet och följer de lagar som gäller enligt cabotagereglererna och kombitrafikreglererna.

Fru talman! Svensk åkerinäring slåss dagligen mot olaglig åkeriverksamhet på våra vägar, men ingenting har ännu hänt från regeringens sida.

Fru talman! Sverige saknar alkobommar vid våra gränser. Sverige saknar fler trafikpolis. Sverige saknar en bättre konkurrenskraft för vår åkerinäring. Sverige saknar ordentliga kontroller vid våra gränser. Sverige saknar en handlingskraftig regering som tar tag i problemen. Allt detta kan vi rätta till efter den 9 september i år. Låt oss verkligen göra det.

Det är bra att det utökade beställarsvaret nu genomförs, och det är vi överens om. Men lika viktigt är det att vi verkligen ser till att det efterlevs. Lagen kommer att bli uddlös om man inte följer upp detta så att de som begår brotten verkligen blir avslöjade och lagförda. Det räcker nämligen inte bara att införa lagar, utan man måste också ha en uppföljning och en kontroll därute som fungerar. Där finns ännu mycket att önska.

Fru talman! Den socialdemokratiska regeringen har infört en flygskatt som hotar flyget och jobben i Sverige. Den socialdemokratiska regeringen tänker försämra konkurrenskraften för landets företag och åkerinäring med en ny lastbilsskatt. Den socialdemokratiska regeringen har höjt bränsleskatterna så att priset nu är över 16 kronor litern. Människor på landsbygden får betala för regeringens elcyklar till storstadsborna.

Byt ut denna landsbygdsfientliga regering den 9 september!
(Applåder)

Anf. 82 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservationer, nr 2 och 6.

Sverigedemokraterna ser allvarligt på att det är svårt för svenska åkare att bedriva åkeriverksamhet. Det transporteras enorma mängder gods på lastbil genom Sverige. Precis innan jag ställde mig i talarstolen var jag på ett seminarium med Ystad Hamn, Polferries och Unity Line. Alla siffror pekar på att godstransporterna kommer att öka. Fartygen blir allt längre, och transportbehovet blir bara större. Med andra ord borde svensk åkerinäring blomstra som den skönaste sommaräng, men tyvärr är det inte så.

Hur ser det då ut? När man åker längs de större vägarna ser man mängder med lastbilar, och de är inte alltför sällan utlandsregistrerade. Konkurrensen är stenhård, och priser dumpas. Inte sällan är priserna så låga att de knappt täcker bränslekostnaden för själva transporten.

Låt mig ta ett exempel. När jag var aktiv hamnarbetare var jag på besök i Lysekils hamn. De berättade att en av deras linjer till Polen hade försvunnit. Hur kan det vara möjligt, tänkte jag. Jo, priserna för lastbilstransporter är så låga att lastbilarna konkurrerar ut fartygen. Ett fartyg kan frakta oerhörda mängder gods men blir ändå utkonkurrerat av lastbilar. Det är helt otroligt.

Fru talman! Vi har i stort sett ingen kontroll över de transporter som sker i Sverige. Antalet trafikpoliser är ca 200, och de ska kontrollera alla vägar i Sverige. På 80-talet fanns det ca 1 500 poliser, och då var kontrollerna mycket bättre. Dessutom var det mindre trafik då än i dag. Det borde givetvis finnas minst 1 500 trafikpoliser och gärna 2 000 eller fler för att vi ska kunna ta tag i det utbredda fusket.

Med en trafikpolisstyrka på ca 200 poliser förstår man att det är få som stoppas och kontrolleras. Utländska chaufförer arbetar ofta under usla förhållanden. Många bor i sina lastbilar månader i sträck och lagar mat på spritkök vid väggkanten. Ser man inga poliser och aldrig blir stoppad och kontrollerad blir troligtvis frestelsen att tjäna några kronor extra genom att fuska ganska stor.

Vi måste vara tydliga. Det ska inte löna sig att fuska.

Ett sätt att tjäna pengar och tid är att strunta i att lastsäkra eller att bara kasta på ett litet surrningsband för att det ska se snyggt ut. Det är ändå ingen som ser genom skynkena på en trailer vad som finns där. En illa lastad trailer kan välta i en av de många rondeller den passerar på sin väg. Ännu värre är om lasten far ut ur trailern. Det har jag själv upplevt, men jag hade tur och hann stanna. Det var en lastpall som flög av lastbilen, och det kunde gått riktigt illa. Jag kan inte föreställa mig hur många sådana här olyckor som sker.

En annan gång körde jag bakom en lastbil i just en rondell. Chauffören hade inte lyckats fästa kingpin i dragbilen, vilket innebar att trailern var lös under hela färden. När chauffören svängde precis utanför hamnområdet lossade hela trailern från dragbilen.

När jag var på lastsäkringskurs i hamnen fick vi följa med tullen och se hur det ser ut i verkligheten. Vi inspekterade trailrar som skulle vidare med rorofartyg till Immingham. Det är lite hårdare regler för last som åker med fartyg än för last som går på väg. Vi öppnade många trailrar, och det var inte många som höll måttet ens för att gå på väg. Det är speciellt viktigt på sjön att godset är rätt surrat, för blir det hårt väder och fartyget gungar är risken stor att lasten sliter sig och att det blir snedlast. Båten kan dessutom sjunka. Det är riktigt illa ställt i dag.

Fru talman! Vi måste få kontroll på transportererna som sker på vägarna. Redan 2015 kom rapporter om att fler än 1 000 utländska dragbilar aldrig ens lämnar Sverige – detta trots att vi har regler som säger att de får göra tre inrikestransporter under sju dagar. Men dessa lämnar aldrig Sverige.

Lastbilarna bör registreras så fort de kör över gränsen till Sverige, och med hjälp av gps-system ska vi kunna följa transportererna och se till att lagarna efterlevs.

Det fuskas mycket med kör- och vilotider genom att man väljer att manipulera färdskrivaren. Det måste kännas som en hopplös kamp för dem som försöker bygga säkra och trygga färdskrivare när vissa gör allt för att fuska.

Det måste bli tydligt att om man bryter mot reglerna ska det vara dyrt. Att chansa ska inte vara ett alternativ. Det måste sändas ut en kraftig signal att i Sverige är det inte lönsamt att fuska.

Polisen måste få en rimlig chans att kunna beivra fusket. Man kan få 40 000 kronor i sanktionsavgift om man bryter mot cabotagereglerna, och man kan få sitt fordon fastlåst i högst ett dygn om man inte betalar sanktionsavgiften, vilket få väljer att göra.

Vi borde se över möjligheten att höja sanktionsavgiften och givetvis även tiden för klampning. Regeringen fick ett tillkännagivande 2014 om att förlänga tiden för klampning, som då var just högst ett dygn. Mer än tre år senare föreslås nu i en proposition att klampning kan bestå i upp till högst 36 timmar.

Hur tänkte man här? Om polis eller tull väljer att klampa ett fordon kl. 15.00 måste de komma tillbaka natten därpå kl. 03.00 och lossa klampningen för ett fordon vars sanktionsavgift inte är betald. Det är inte rimligt.

Sverigedemokraterna tycker att utredningen har tagit på tok för lång tid och att klampningstiden är på tok för kort. Klampningen bör självfallet kvarstå till dess att sanktionsavgiften är betald. Annars kan den korta klampningen utnyttjas som veckovila för chauffören.

Tyvär är det endast Sverigedemokraterna som har skrivit en följd-motion på regeringens proposition om förlängd klampning eftersom vi vill se längre klampning än 36 timmar. Vi hade gärna sett att även de andra partierna hade yrkat bifall till denna motion, men nej, det gör bara Sverigedemokraterna.

I detta anförande instämde Per Klarberg (SD).

Anf. 83 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Jag tror inte att någon här i kammaren kommer att hävda någon annan uppfattning än att det ska vara ordning och reda på våra vägar. Åkeriföretag, oaktat nationalitet, ska följa de regler som gäller för tunga och yrkesmässiga godstransporter. Allt annat är oacceptabelt.

Självlklart ska nollvisionen, som är väl känd i trafiksammanhang och som innebär att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i svensk vägtrafik, omfatta även yrkesmässiga godstransporter. Allt annat är oacceptabelt.

Fru talman! Syftet med hela den här diskussionen och den lagstiftning som nu ska komma på plats är just att det ska vara ordning och reda och trafiksäkerhet på våra vägar. Osund konkurrens och fuskande mellan seriösa och oseriösa företag genom att de senare genar över regelverket ska alltid förhindras.

I den kampen, mot den osunda brottsliga konkurrensen, måste olika vapen användas. Ett av dem diskuterar vi här och nu i dag. Det är klampning eller fasthållning av fordon.

Andra verktyg är självlklart effektivare tillsyn till exempel genom Skatteverket eller genom att beställaren av transporten får ett ansvar att ha koll på att den gått sjyst till.

Det handlar också om tekniska hjälpmedel som visar att kör- och vilotider följs och att man inte bryter mot cabotagereguleringen, som i grunden är vettigt och som syftar till en ökad transporteffektivitet. Det anger också hur många inrikes transporter en utrikes förare, oavsett vilket land det handlar om, får ta på väg tillbaka till sin destinationsort.

Centerpartiet och alliansregeringen lämnade hösten 2014 en proposition, ett lagförslag, till riksdagen om åtgärder vid hindrande av fortsatt färd. Det var alltså klampningslagstiftningen som gjorde sin entré i Sverige. Lagförslaget fastställdes av riksdagen samma höst.

Efter det beslutet finns det därför sedan i mars 2015 en möjlighet att klampa, låsa fast, fordon i upp till 24 timmar – detta för att kunna säkra böter, för att hindra fortsatta lagöverträdelser eller för att hindra trafik med fordon vars förare utgör en fara för säkerheten.

När det däremot handlar om att förhindra trafik med ett fordon som är trafikfarligt kan fastlåsningsen bestå till dess att det inte längre finns skäl för den. Den skillnaden finns i lagstiftningen.

Klampningen, fastlåsningsen, var ett nytt verktyg i kampen mot olagligheter i yrkesmässig trafik på våra vägar. Sådant är rättsläget här och nu.

I samband med riksdagsdebatten under hösten 2014 om att tillåta klampning passade också riksdagen på att rikta ett tillkännagivande till den nuvarande regeringen om att utreda möjligheterna att klampa, låsa fast, fordon under längre tid än dagens 24 timmar. Det fanns nog en känsla och en misstanke om att 24-timmarslåsningsen kanske inte i alla lägen var tillräcklig för att avskräcka från lockelsen att fuska sig fram.

Och då står vi här i dag, tre och ett halvt år senare, och kan konstatera att det förslag som regeringen presenterar innebär att tidsfristen för klampning får uppgå till högst 36 timmar förutom i de fall då klampning beslutas för att hindra trafik med fordon som utgör en fara för trafiksäkerheten. Där får åtgärden liksom tidigare pågå till dess att den inte behövs.

När man läser propositionen, lagförslaget, ser man att det saknas garantier för eller kunskap om ifall detta hjälper. Är 36 timmar den tidsfrist för klampning som kommer att vara tillräckligt effektiv för att säkra att brister åtgärdas och att böter och att sanktionsavgifter betalas?

Jag och Centerpartiet förutsätter därför att regeringen mycket noga kommer att följa upp effekterna av de nya bestämmelserna för att klarlägga om de nya tidsfristerna för klampning är tillräckligt verkningsfulla eller om det behövs ytterligare skärpningar.

Risken är annars att en klampning på maximalt 36 timmar inte får den betydelse som vi önskar för att minska problemet med de notoriska regelöverträdarna som kanske kan tänka sig att vänta ut tidsfristen som nu blir 36 timmar och sedan kunna rulla vidare. Det krävs alltså en noggrann uppföljning.

Fru talman! Ytterst handlar allt detta ju om att kunna upprätthålla en god regelefterlevnad, ordning och reda för de tunga godstransporterna. För att det ska fungera i verkligheten ute på vägar – oavsett vilken lagstiftning vi har i Sverige – och för att man ska kunna klampa, kunna avläsa kör- och vilotider, kunna borra i olagligt cabotage, kunna kolla att lasten är säkrad, kunna kolla att fordonet är säkert fordras duktiga poliser och duktiga trafikinspektörer som kan både upptäcka och förhindra brott och som också upplever det meningsfullt att lagföra den som man anser har begått ett brott.

Det är därför en oroande utveckling som man har kunnat se under senare år där antalet poliser med trafikpoliskompetens för att genomföra kontroller av tunga godstransporter blir allt färre. Detta beror på många saker, men pensionsavgångar i kombination med en marginell nyrekrytering är givetvis en orsak.

Tunga transporter, regelefterlevnad, trafiksäkerhet är lika mycket en fråga för justitieutskottet som det är för trafikutskottet.

Fru talman! Avslutningsvis: Att det förekommer olika typer av fusk får stora negativa konsekvenser ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Människor utnyttjas. Jag och Centerpartiet anser därför att oavsett vem som fuskar och med vad man fuskar kan det aldrig accepteras. Därför måste arbetet för att minska fusket prioriteras högre än i dag.

Det finns anledning att gå vidare med andra förslag, metoder och fler verktyg för att minska fusket. Ett sådant skulle kunna vara att införa krav på avläsbar, men icke manipulerbar, gps-utrustning för de yrkesfordon som rullar in och ut över landets gränser. Det är bevisbördan och bevismängden som gör att det skulle vara meningsfullt att väcka åtal.

Sedan måste samordningen mellan olika myndigheter, polis, tull, Skatteverket med flera, öka för att på olika håll och med olika metoder motverka den brottslighet inom transportsektorn som bidrar till en sämre ekonomi, socialt utnyttjande och en sämre miljö.

Fru talman! Det var vad jag tänkte säga, och därtill yrkar jag bifall till reservation nr 3 i detta betänkande.

(Applåder)

Anf. 84 NINA LUNDSTRÖM (L):

Fru talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till Liberalernas reservation nr 5.

Det ska råda konkurrens på lika villkor för de tunga godstransporter som utförs på våra vägar och inom EU. Tunga godstransporter på väg är i många fall också av gränsöverskridande karaktär. Det innebär att det krävs åtgärder inom EU-samarbetet. Det är viktigt att den svenska regeringen fortsätter att vara pådrivande.

Jag vill börja med att ta upp klampning. Som tidigare talare har varit inne på handlar klampning om en fysisk åtgärd som innebär att fordonet inte kan fortsätta sin färd. Sedan den 1 mars 2015 gäller det i 24 timmar.

För att förhindra trafik med fordon som utgör en påtaglig fara för trafiksäkerheten kan klampningen bestå till dess att det inte längre finns skäl för den. I samband med beslutet att tillåta klampning riktade riksdagen även ett tillkännagivande till regeringen om att utreda möjligheterna att låta åtgärderna vid hindrande av fortsatt färd bestå i längre än 24 timmar.

Som tidigare talare har varit inne på dröjde det tre och ett halvt år innan regeringen återkom med ett förslag med 36 timmar som längst. Frågan är om detta är en tillräcklig åtgärd. Klampning av fordon som utgör en påtaglig fara för trafiksäkerheten kan dock liksom tidigare bestå till dess att det inte längre finns skäl för den.

Vi förutsätter att regeringen noga kommer att följa upp effekterna av de nya bestämmelserna för att klarlägga om de nya tidsfristerna för klampning är tillräckligt verkningsfulla.

Jag vill göra ett medskick. Det finns en svårighet med att förlänga tiden. Vi vet ju att det finns en diskussion om hur länge man kan klampa ett fordon, inte minst om man ser ur de enskildas rättigheter till domstolsprövning enligt den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter och de grundläggande friheterna. Vi vet med oss att det finns ett dilemma i detta, men frågan måste följas. Vi noterar nu att det ändå har gått bra att göra en förlängning från 24 till 36 timmar.

Fru talman! Vi i Liberalerna har en reservation om kör- och vilotider, reservation 5. Kör- och vilotider syftar till att säkerställa en sund konkurrens mellan aktörerna i vägtransportsektorn, att ge förarna en god social situation och att bidra till ökad trafiksäkerhet. Om Transportstyrelsen vid en kontroll konstaterar att kör- och vilotider har överträtts ska företaget betala en sanktionsavgift.

Kritik har dock framförts att det trots god planering kan uppkomma oförutsedda händelser som kan leda till att reglerna överträds. Avvägningen mellan olika överträdelser anses bland aktörerna inte alla gånger vara balanserad. Systemet är trubbigt och missgynnar vissa aktörer. Det finns exempel på enkla mänskliga misstag utan uppsåt som gett företaget böter eller en sanktionsavgift. En förare råkade trycka ut sitt kort under färd, vilket gjorde att körningen inte registrerades korrekt. En annan satte kortet i fel fack.

De som fraktar gods respektive personer kan stöta på olika omständigheter som påverkar det hela. Resenärerna kan behöva pauser. De kanske dröjer sig kvar alldeles för länge vid pauserna. En bortamatch kan få tiden flyttad.

Utskottet pekar på att Transportstyrelsen nyligen har utrett frågan om att tillåta avvikelser från kör- och vilotidsreglerna och funnit att det inte finns fog nog för några generella toleranser. Den 1 mars 2018 genomfördes dessutom ett antal anpassningar.

Fru talman! Jag kan dock konstatera att regelverket för åkerinäringens kör- och vilotider inte alltid är anpassat för den verklighet som råder och att det saknas viss flexibilitet vid exempelvis extraordinära händelser.

Jag har under mina studiebesök lyssnat på synpunkter från dem som verkar i näringen och fått ganska många tydliga exempel på när oväntade händelser kan inträffa. Det kan handla om vardaglig hantering av fordon där felaktigheter fått konsekvenser eller extraordinära händelser på grund av väderförhållanden.

Ett exempel fick jag från Norrbotten. Svåra väderförhållanden gjorde att man var tvungen att evakuera passagerare från ett tåg, och det blev problematiskt på grund av regelverket kring detta.

För transportörernas del innebär dessa händelser att höga sanktionsavgifter utfärdas om regelverket inte följs. Därför menar jag och Liberalerna att det är viktigt att följa upp hur regelverket fungerar. Har företaget brustit i företagets information, utbildning eller rutiner kring reglerna? Eller handlar det om enskilda förarens misstag? Mot denna bakgrund är det viktigt, menar vi, att fortsätta följa upp regleringen av kör- och vilotiderna samt att de förändringar som genomförs följs upp.

Fru talman! Godstransporter och persontransporter på väg är mycket viktiga delar av vårt transportsystem. Många som är verksamma är småföretagare. Riksdagen bör fundera på hur regler påverkar inte minst de mindre företagen.

Det finns ungefär 16 700 företag med yrkestrafiktillstånd. Av dessa har 91 procent 0–9 anställda. Inom persontransportnäringen inklusive taxi-branschen finns 900 företag med yrkestrafiktillstånd. Men det råder brist på yrkesförare. Det försvårar generationsskifte i företag.

Liberalerna har lagt fram flera förslag om hur fler ska kunna utbilda sig. Vi hoppas att dessa förslag på sikt kommer att göra det lättare att rekrytera yrkesförare. Detta kommer vi att återkomma till i en annan debatt.

Det måste dock bli lättare att rekrytera yrkesförare. Sverige behöver en välfungerande transportsektor på våra vägar. Det är en fråga om mobilitet. Sverige är ett avlångt och glesbefolkat land med näringar som behöver transporter. Vi är beroende av transporter av både gods och personer. Det finns mycket mer att göra.

Denna debatt handlar inte om 74-tonsfordon, som behöver ett vägnät, eller om enskilda vägar, som också måste klara av frakt av gods. Den handlar heller inte om alkobommar i hamnarna, elvägar, elfordon eller klimat-smart bränsle. Detta är dock faktorer som också behövs för att vi ska ha ett fungerande transportsystem för både gods och personer.

(Applåder)

Anf. 85 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Vi behandlar propositionerna *Förlängd klampning* och *Beställansvar för ordning och reda på vägarna*. Det handlar om förslag till ändring i lagen om åtgärder vid hindrande av fortsatt färd, lag om ändring i yrkestrafiklagen och lag om ändring i taxitrafiklagen. Lagändringarna

innebär att tidsfristen för klampning förlängs och att beställansvaret skärps.

Enligt lagen kan åtgärder i form av omhändertagande av viss egendom eller klampning av ett fordon ske för att säkerställa att fordonet inte kör vidare om det vid en vägkontroll upptäcks att vissa regler på vägtransportområdet har överträtts. Dessa åtgärder kommer förhoppningsvis att ge bättre efterlevnad av lagar och regler och att fler sanktionsavgifter på vägtransportområdet betalas.

Fru talman! I propositionen föreslås även ändringar i de straffrättsliga reglerna om beställansvar i yrkestrafiklagen och taxitrafiklagen. Förslagen innebär att beställansvaret skärps. Det föreslås att den beställare som sluter avtal med trafikutövaren ska kontrollera att transporten sker med stöd av rätt tillstånd. Vidare föreslås att kretsen av beställare som kan hållas ansvariga om en transport skett utan rätt tillstånd utvidgas till att omfatta alla som har ingått avtal om den aktuella transporten.

Samtliga beställare i en avtalskedja kan enligt förslaget dömas till ansvar om beställaren känt till eller haft skälig anledning att anta att tillstånd saknades. Förslagen syftar till att öka regelefterlevnaden på yrkestrafikområdet och taxitrafikområdet. Endast yrkesmässiga beställare kan dömas till ansvar.

Fru talman! Svensk åkerinäring består av ca 10 000 åkeriföretag som tillsammans omsätter över 100 miljarder kronor. Det motsvarar 4 procent av Sveriges bruttonationalprodukt. Även om det är viktigt att fler gods-transporter av miljö- och klimatskäl förs över till järnväg eller sjöfart är åkerinäringen nödvändig för samhällets varuproduktion och transport och bidrar aktivt till utvecklingen av vårt land.

Den svenska åkerinäringen är i dag utsatt för en hård och osund internationell konkurrens. Fusket inom åkerinäringen är utbrett och måste tas på stort allvar. Oseriösa aktörer betalar inte avtalsenliga löner och struntar i miljö- och cabotagereglerna. Detta riskerar att slå ut seriösa aktörer på marknaden.

Det är viktigt att se över villkoren inom åkerinäringen i syfte att bidra till regelefterlevnad och främja konkurrens på lika villkor. Därför välkomnar vi i Kristdemokraterna en skärpning av cabotagereglerna. Vid missbruk ska fordon kunna kvarhållas i 36 timmar. En skärpning av beställansvaret för transporter ska gälla hela kedjan, vilket vi från Kristdemokraterna har efterlyst under en längre tid.

Kristdemokraterna har medverkat till tuffare tag vid cabotagebrott för att skapa rättvisa konkurrensvillkor. Straffavgiften – böter – har blivit en sanktionsavgift, och polisman kan kräva betalning på plats av sanktionsavgiften. I händelse av att man inte betalar sanktionsavgiften, som uppgår till 40 000 kronor, har en polisman möjlighet att låsa fast fordonet genom så kallad klampning i 24 timmar. Möjligheten till klampning gäller endast när sanktionsavgifter döms ut för överträdelser av kör- och vilotider och missbruk av cabotagereglerna, inte vid trafikböter, exempelvis fortkörning.

I dagsläget får ett fordon endast klampas i 24 timmar. Kristdemokraterna har föreslagit en skärpning av lagen så att fordon ska kunna klampas under längre tid än 24 timmar, tills böterna har betalats. Regeringen har nu föreslagit att tiden för klampning ska förlängas till 36 timmar. Vi välkomnar denna skärpning av reglerna och hade naturligtvis hoppats på längre

klampning – tills sanktionsavgiften är betald. Det hade varit en mer rimlig åtgärd. Men det finns all anledning att återkomma till detta och följa upp frågan om ytterligare skärpning av cabotagereglerna för att motverka fusket och bötfälla oseriösa åkerier.

Fru talman! Kristdemokraterna har också varit pådrivande för att polisens kontroller av transporter ska bli effektivare, till exempel genom att göra det tydligt vilka dokument som chauffören ska kunna visa upp. Jag vill betona vikten av polisens och tullens möjligheter att säkerställa efterlevnaden av de lagar och regler som gäller för såväl de svenska som de utländska åkerierna i Sverige.

För att öka trafiksäkerheten och efterlevnaden av lagar och regler måste utvecklingen med allt färre trafikpoliser vändas. Efterlevnad av lagar och trafiksäkerhet kräver mer resurser till polisen. Det behövs för att lyckas stävja fusket och den osunda konkurrensen.

Kristdemokraterna satsar mer resurser under de kommande åren för att öka antalet poliser och öka tryggheten i samhället. Vi har föreslagit 10 000 fler poliser, bättre utrustning och högre löner för att få fler poliser att stanna och för att få fler att välja att utbilda sig till poliser.

Fru talman! En riksdagsmajoritet uppmanade i april 2017 på Alliansens initiativ regeringen att skyndsamt tillsätta en utredning för att stärka den svenska åkerinäringens konkurrenskraft. Ännu har denna utredning inte tillsatts, vilket är både anmärkningsvärt och beklagligt.

Vi kan konstatera att det förekommer ett utbrett fusk inom åkerinäringen, där oseriösa åkare dumpar priser och konkurrerar ut etablerade seriösa åkerier som följer lagen, och att detta är något som måste tas på stort allvar. För att komma till rätta med de problem som finns behövs olika typer av åtgärder. Riksdagen har vid flera tillfällen uppmärksammat behovet av ett skärpt beställaransvar och har även riktat ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en översyn av reglerna om beställaransvar inom yrkestrafikområdet.

Kristdemokraterna anser därför att det är positivt att regeringen nu har återkommit till riksdagen med ett förslag till ett antal ändringar i lagstiftningen för att skärpa beställaransvaret. Kristdemokraterna har tidigare föreslagit att beställaransvaret ska gälla hela transportkedjan för att stävja fusket inom branschen. Vi välkomnar regeringsens initiativ att skärpa beställaransvaret av transporter till att gälla hela transportkedjan. Kristdemokraterna anser att detta är en viktig åtgärd för att regelefterlevnaden inom åkeribranschen ska främjas, liksom för konkurrens på lika villkor.

Vi vill i detta sammanhang samtidigt peka på vikten av att man följer upp skärpningarna av beställaransvaret över tid för att se om de leder till att skapa ordning och reda på vägarna genom en ökad regelefterlevnad på yrkestrafikområdet och taxitrafikområdet. På så sätt kan man följaktligen också bedöma ändamålsenligheten i de nya reglerna framöver.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till Kristdemokraternas motivreservation nr 9.
(Applåder)

Anf. 86 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! När man sitter här och lyssnar på debatten kan man inte annat än bli överväldigad. Alla som har varit uppe i talarstolen har pratat

om de problem som finns i åkeribranschen, vilket antyder att det finns stora problem.

Jag har egentligen bara en enda liten enkel fråga till Robert Halef. På regeringens proposition om förlängd klampning väckte vi sverigedemokrater en följdmotion om att förlänga klampningen fram till dess att sanktionsavgiften är betald. Glädjande nog kunde jag höra Robert Halef stå i talarstolen och säga att han också önskade detta.

Min fråga till Robert Halef är därför: Varför ställde sig inte Robert Halef och KD bakom Sverigedemokraternas motion om att förlänga klampningen till dess att sanktionsavgiften är betald?

Anf. 87 ROBERT HALEF (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Jimmy Ståhl för frågan. Om Jimmy hade läst betänkandet tror jag att han hade funnit svaret på sin fråga. Alla partier i utskottet har efterlyst en skärpning av cabotagereglererna till att omfatta mer än 24 timmar, som det är i dag. Nu har regeringen efter en utredning kommit fram med att 36 timmar ska gälla från och med om ett par månader. Det har visat sig att det finns EU-regler som gör att man inte kan göra detta mer än 36 timmar. Det finns också andra praktiska frågor som gör att man inte kan kvarhålla någon annans egendom hur länge som helst. Det är de praktiska delarna, det juridiska, som gör att vi inte kan gå längre än så i det här fallet just i dag.

Av den anledningen sa jag i mitt anförande att vi ser fram emot att Sverige kanske ska kunna få dispens och se till att EU-regler och lagar ändras, så att man kan hålla kvar fordonen tills sanktionsavgiften på 40 000 kronor har betalats. På så sätt kan man komma till rätta med den här osunda konkurrensen och fusket inom åkeribranschen.

Anf. 88 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Jag delar naturligtvis Robert Halefs farhågor om att 36 timmar är alldeles för lite. Problemet är att det tog tre och ett halvt år att utreda detta för att lägga fram 12 extra timmar klampning. Under den tiden borde man ha kunnat utreda 48 timmar eller upp till ett år. Personligen tycker jag att det är patetiskt att man bara har lyckats klämma fram 12 extra timmar.

Av betänkandet framgår att det kan uppstå problem med domstolsprövningar och andra grejer. Men det vet vi inte, för det är inte utrett i den utsträckning som borde ske. Vi hade mycket väl kunnat pusha regeringen och trycka på för åtminstone 48 timmar i ett första läge. Men när den nya lagen är införd förväntar jag mig att vi går hand i hand och tvingar nästa regering att förlänga klampningen. Är du med på det, Robert Halef?

Anf. 89 ROBERT HALEF (KD) replik:

Fru talman! Tack, Jimmy Ståhl! Kristdemokraterna har föreslagit längre klampning än 36 timmar. Vi vill att sanktionsavgiften ska vara betald innan fordonen kan släppas och köras iväg.

Vi kommer självklart att bevaka den här frågan och följa utvecklingen, precis som jag sa i mitt anförande. Precis som Jimmy Ståhl nämnde i sitt anförande är målet att de som utnyttjar det här systemet bara kommer att låta fordonen stå i över 36 timmar och sedan komma och sätta sig i lastbilen och köra vidare.

Så ska det inte vara. Vi måste dock göra det på rätt sätt, och det kommer vi att följa upp. Enligt information som finns i betänkandet finns det nämligen några juridiska frågor som hindrar detta, men naturligtvis ska vi följa det här och försöka rätta till det så att klampningen helt enkelt ska gälla tills botten är betald.

Prot. 2017/18:117

23 maj

*Yrkestrafik och
beställaransvar*

Anf. 90 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Vi ska idag behandla ett mycket viktigt betänkande, nämligen det om yrkestrafik. Det är varje år ett mycket viktigt betänkande från utskottet som behandlas här i kammaren. I år får vi också behandla två propositioner, den ena om beställaransvar och den andra om förlängd klampning.

Låt mig börja med att säga "äntligen". Äntligen har vi kommit så långt att vi får en proposition om utvidgat beställaransvar. Vi socialdemokrater har under min tid i trafikutskottet, och det är sedan 2010, kämpat för att få fram detta. Under den tidigare alliansregeringen var det kalla handen. Det behövs inte, hette det. Man kan inte genomföra det här, sa man. Det går inte att följa upp. Eller så var det bara bra som det var. Det var de besked vi fick från ansvarig minister i ärendet.

Men det var inte alls så. Det var inte bra som det var. Beställare av transporter har hela tiden kunnat glida undan sitt ansvar för en väl fungerande transportmarknad med sjysta villkor för chaufförerna genom att anlita underentreprenörer i oändliga led.

Den möjligheten kommer nu att täppas till. Vi kommer nu att få en ordning som gör att de som får ett transportuppdrag också är skyldiga att se till att det sker till sjysta villkor även hos eventuella underentreprenörer – precis som Robert Halef var inne på i sitt anförande.

Det är viktigt att konstatera att det här nu kommer på plats. Det innebär att skatter och avgifter ska betalas. Chaufförerna ska ha rimliga villkor för sitt arbete, och det avtal man gör om transporten i övrigt ska också följas. Inom åkerinäringen finns det någonting som heter Fair Transport, som är precis i led med detta, det vill säga ett utökat beställaransvar. Detta är alltså en glädjens dag för alla oss som har kämpat för att få lika villkor i en transportbransch som ska uppträda på ett bra sätt mot alla som utför arbetet.

Fru talman! Jag måste i det här sammanhanget uppmärksamma kammaren på de minst sagt förvånande uttalanden som Sverigedemokraternas MEP Peter Lundgren för en tid sedan gjorde i Malmö i samband med en debatt om åkerinäringens villkor. MEP betyder "member of the European Parliament", om det är någon som inte har det klart för sig.

Jag väljer att ta bort de invektiv han använde, men kontentan av hans uttalande var att förslaget om beställaransvar skulle stoppas i papperskorgen. Det ledde ingenvart; det var bara att slå blå dunster i ögonen på folk att ens framföra någonting sådant här, sa han, och menade att detta förslag aldrig borde ha kommit fram och att det borde avslås.

Jag vill därför fråga Jimmy Ståhl om det som MEP Lundgren framförde är Sverigedemokraternas uppfattning, alltså att det här förslaget inte leder någonvart och egentligen hör hemma i papperskorgen. Om det är så, vad vill ni i så fall ha i stället för det beställaransvar som nu läggs fram? Om det *inte* är så, hur tänker ni från Sverigedemokraterna agera för att lägga till rätta de felaktigheter som Lundgren har spridit omkring sig?

Åkerinäringen i södra Sverige har ju hört vad han har sagt, och om det inte är Sverigedemokraternas politik måste ni i varje fall rätta till felaktigheterna. Men det kanske är ganska bra att någon är ute och pratar om det här på ett visst sätt, och sedan säger ni att ni egentligen inte tycker så. På så vis kan ni både äta kakan och ha den kvar. Det kanske är det som är Sverigedemokraternas politik på detta område, vad vet jag.

Fru talman! Jag kan konstatera att det i år finns ovanligt få motioner på detta område. Vi har tidigare under åren haft väldigt många viktiga motioner att behandla på området yrkestrafik. Visserligen har det ofta varit tillsammans med taxi, men även i taxibetänkandet som kommer om några veckor är det ganska få motioner.

Man kan fråga sig vad som har hänt när det gäller motionsskrivandet. Jag tror helt enkelt att det börjar hända så mycket inom yrkestrafikens område att det inte finns så mycket mer att skriva motioner om. Jag tror att det är en av förklaringarna som måste ges, och om vi närmare redogör för vad som har hänt under den mandatperiod vi snart lämnar ser man att det är så det är. Vi har en mycket handlingskraftig regering på det här området.

När det gäller klampning och cabotage, som har diskuterats en hel del här, infördes från mars 2015, tror jag att det var, nya regler som innebar att en överträdelse av bestämmelserna för cabotagetransport på väg ska leda till en sanktionsavgift på 40 000 kronor. Det var alliansregeringen som efter mycket om och men lade fram en proposition på det området. Man lade fram propositionen i augusti månad efter att ha haft åtta år på sig att göra någonting, för att nu använda er logik.

Nu tror jag inte riktigt att man hade åtta år på sig, men vi riktade ju tillkännagivanden på det här området till den dåvarande regeringen under hela min tid i utskottet, från 2010 och framåt. Men ingenting hände.

Det här innebar att den riksdag vars tid gick ut 2014 inte kunde behandla ärendet. Vi var då tvungna att ta över propositionen. Vi såg att förslaget var ganska ihålligt, och det beslut som riksdagen sedan tog, när man riktat ett tillkännagivande till regeringen om förlängd klampning, visar ju att det förslag alliansregeringen lade fram inte var till fyllest. Det skulle ha behövts någonting mer än det man lade fram.

Nu valde vi ändå att gå fram med det här, eftersom vi såg att det var viktigare att få någonting på plats, någonting som vi kunde börja jobba utifrån. Sedan kunde vi utreda fortsättningen.

Det första förslag man lade fram hade dessutom en sanktionsavgift på endast 20 000 kronor, en liten kittling under hakan på dem som begår olagligheterna. Efter en del rabalder ändrades detta faktiskt av regeringen till 40 000 kronor, men det var efter ganska mycket diskussioner med Catharina Elmsäter-Svärd, som då var minister på området. Från början var det också bara tänkt att klampning skulle kunna tillgripas vid allvarliga hot mot trafiksäkerheten. Sedan ändrades detta till att även omfatta cabotagebrott, vilket gäller nu.

Men som så ofta med alliansregeringens propositioner på det här området var detta ett hafsverk. Det visar även de tillkännagivanden som riksdagen kom med. Den 17 juni i fjol ändrade vi därför lagen så att den verkligen omfattade även cabotagebrott. Detta var nämligen oklart, och domstolar och åklagare var tvungna att gå in när det gällde just cabotagebrott. Vi rättade till det, och det ändrades.

Vi lyssnade på kritiken i stället för att slå den ifrån oss, som den tidigare regeringen gjorde när det gäller deras hafsverk. Dessutom har vi satsat 100 miljoner på polisen för att bättre kunna kontrollera cabotage trafiken. Detta är viktiga insatser som främjar en sund konkurrens inom åkerinäringen.

Fru talman! Sedan kommer vi till det här med sjysta villkor i beställaransvar. Regeringen gav 2015 – på hösten tror jag att det var – Transportstyrelsen i uppdrag att följa upp de genomförda reformerna på området och utreda sju aktuella frågor inom yrkestrafiken. Man prioriterade särskilt frågan om ett skärpt beställaransvar.

De sju uppdragen gällde för det första, som jag sa, att se över nuvarande regleringen av beställaransvar. Där har vi nu en proposition på bordet.

För det andra gällde det att utreda om klampningen skulle kunna bestå längre än under 24 timmar. Också om detta har vi en proposition på bordet. I den finns en viktig distinktion, nämligen att polisman och tulltjänsteman ska kunna utföra klampning. Det är viktigt i sammanhanget, och vi har som sagt propositionen på bordet.

För det tredje handlar det om att se över möjligheten att tillåta mindre avvikelser från reglerna om kör- och vilotider. Ändringarna i förordningen är genomförda. Jag återkommer till detta.

För det fjärde handlar det om att Transportstyrelsen ska överväga olika alternativ för hur EU:s regler kan ändras så att krav på dokumentation ska kunna ställas direkt i samband med vägkontroller av godstrafik. Man ska helt enkelt kunna visa på dokumentation.

Transportstyrelsen bör även bevaka EU-kommissionens pågående arbete med att ta fram nya förslag inom vägtransportområdet. Regeringen följer frågan och driver på inom det så kallade Road Alliance, det vill säga de länder som drar åt samma håll inom EU som Sverige. Detta är någonting som den förra regeringen inte ville vara med på. Och varför då? Jo, därför att ni egentligen ville avreglera hela området, precis som Catharina Elmsäter-Svärd sa här i kammaren. Man var inne på den liberalisering som dåvarande kommissionär drev. Nu har man gudskelov ändrat sig i denna fråga, och det är bra. Men på den tiden var det alltså på det sättet, och därför fick Sverige inte vara med i Road Alliance.

För det femte gäller det att se över införlivandet av Europeiska unionens bestämmelser om kombinerade transporter i svensk rätt. Detta är nu under beredning, och man tittar på det. Men här måste vi också driva på när det gäller EU för att kunna få igenom sådana ändringar i bestämmelserna.

För det sjätte handlar det om att kartlägga och analysera och vid behov föreslå förändringar beträffande hantering av och inriktning för Sveriges bilaterala och multilaterala vägtransportavtal. Också detta är en viktig bit som Transportstyrelsen fick i uppdrag att titta på. Man skulle särskilt överväga om det är motiverat med förändrade villkor för tredjelandstransporter. Det handlar alltså om de TIR-skyltar som man brukar se på lastbilar.

För det sjunde skulle man utreda behov av utökade vinterdäckskrav för tunga fordon. Detta har vi behandlat i riksdagen i samband med trafiksäkerhetsbetänkandet, och det är genomfört.

Jag kan bara konstatera att den regering vi nu har levererar på yrkestrafikens område.

Fru talman! Jag ska säga något om kör- och vilotider. Det system vi har i Sverige har vi nu gjort om så att man vid lindrigare förseelser, typ sådana som har varit uppe i diskussionen nu, har sänkt avgifterna på ett betydande sätt. Man har sänkt dem rejält. Men vid upprepade brott, där överträdelse av kör- och vilotider sätts i system, har avgifterna i stället höjts på ett betydande sätt. Det handlar om upp till 800 000 kronor från det tidigare 200 000 kronor.

Detta trädde i kraft så sent som i mars månad, tror jag att det var, i år. Det innebär att när man talar om kör- och vilotider i dag är det många som hänvisar till det gamla systemet. De har inte någon riktig erfarenhet av hur det nya fungerar. Det är viktigt att säga i sammanhanget.

Det är också viktigt att säga att om man gör generella undantag från ett system innebär det bara att man flyttar fram gränserna för dem som vill överträda kör- och vilotider. Sedan får vi i stället en debatt om den nya gränsen, 5 procent eller 10 procent eller något sådant, och till slut vet vi inte riktigt vad som gäller på området.

Det är även viktigt att säga att det inte finns någon möjlighet i EU:s regelverk att gå ifrån det regelverk vi har i Sverige i dag.

Vi har infört en del trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Alkobommarna har varit uppe till diskussion här tidigare. De införs nu i alla hamnar med person- och lastbilstrafik. Jag kommer ihåg vad som hände under den förra regeringens tid. Catharina Elmsäter-Svärd stod här i talarstolen och sa: Ja, ja, det var nog bra med det där försöket. Men nu var det över, och nu skulle det inte bli något mer av det.

Så betraktade den förra regeringen alkobommarna; det var ungefär som att släpa katten baklänges när vi talade om alkobommar. Visst, det var ett bra försök som genomfördes i Göteborg. Men sedan blev det inget mer. Därför är det bra att man nu har uppmärksammat detta från Alliansens sida. Speciellt Sten Bergheden talade mycket om alkobommar i sitt anförande. Det är bra. Sten Bergheden mår bra av att vara i opposition. Då kan han till och med komma på bra förslag, som exempelvis alkobommar.

Sverige har nu som ett av de sista länderna i Europa förbjudit att man pratar i handhållen mobiltelefon och att man sms:ar, facebookar och allt vad man nu kan göra med en modern mobiltelefon samtidigt som man kör bil, lastbil eller buss. Även här mötte vi ett stort motstånd under den förra mandatperioden. Det sas att det var teknikfientligt. Många klassiska uttalanden från denna talarstol gjordes från framför allt en av Moderaternas företrädare i debatten. Men nu är detta genomfört, och många, inte minst Motormännen, tackar oss för reformen.

Vi har förenklat bestämmelserna för bärgning av långa fordon. Det underlättar mycket för åkeri- och bussnäringen när olyckan har varit framme.

Vi har infört bestämmelser om vinterdäck på hela ekipaget för lastbilar, både svenska och utländska, vilket är viktigt att komma ihåg, när det råder vinterväglag. Det är egentligen obegripligt att vi inte haft det tidigare, men så har det varit. Kom dock ihåg vilken strid vi fick ta med den förra regeringen också här bara för att genomföra detta på drivaxel! Det var en lång argumentation vi fick ha på området.

Fru talman! Vi har nu infört bestämmelser om tyngre lastbilar. Först gällde det 64 ton och sedan 74 ton. Det görs ibland ett stort nummer av att det är en ganska begränsad del av vägnätet som man får köra på. Vi har haft Trafikverket hos oss i trafikutskottet, och vi såg då att de har lättat upp detta betydligt. Det är alltså betydligt många fler mil väg nu än det var i det första förslaget. Och riktningen är klar och tydlig: Hela vägnätet ska inom ett antal års tid upplåtas. Det hela kommer alltså att utökas betydligt.

Jag vill säga två saker om detta. För det första: Om nu detta var en så angelägen fråga för Alliansen som man har framfört – varför gjordes då inget under er tid? Det hände ju ingenting när det gäller längre och tyngre fordon. Alla utredningar fanns på plats redan då. Försöket med ETT-fordon mellan Överkalix och Piteå har gjorts. Det fick man till och med förlängt, och man var tvungen att investera i en ny bil för att kunna fortsätta med försöket. Alla andra försök var gjorda, men ingenting hände.

För det andra: Jag tror att man insåg att om man genomförde detta var man tvungen att satsa väldigt mycket mer pengar på vägar, och då var man tvungen att ta en prioriteringsdiskussion: Sänka skatter eller satsa mer på vägar? Satsa mer på svensk konkurrenskraft eller sänka skatter? Man valde att sänka skatter. Man valde inte industrins konkurrenskraft. Och varför skulle man göra det? Industrin var ju basically gone, enligt statsministern.

Fru talman! Det finns naturligtvis mycket kvar att göra på det här området. Vi vill ha en åkeribransch med konkurrens på lika och sjysta villkor. En sak som bekymrar och som också har uttryckts härifrån talarstolen är hur vi ska kunna kontrollera det här. Vi har haft en betydande nedgång i antalet trafikpoliser, men den nedgången började inte för fyra år sedan. Den började långt tidigare. Även här kan man säga att åtgärder hade kunnat vidtas tidigare, men nu är vi där vi är. Som jag ser det måste vi satsa betydligt mer. Det finns också uttryckt i betänkandet att vi ska följa den här frågan från trafikutskottets sida.

Man kan också fråga sig om den nya polisorganisation vi har på plats verkligen klarar av det här med trafikfrågorna i och med regionaliseringen av allting. Det kanske är så att man måste fundera på att göra en nationell organisation på trafikpolisens område. Det är möjligt, men det är sådant vi får titta på i framtiden och se vad vi kan göra. Vi måste följa den här frågan, och jag tror att det är jätteviktigt att vi också tittar på bilinspektörernas funktion och roll i det här sammanhanget.

Fru talman! Jag har dragit över min talartid betydligt men vill i alla fall avsluta med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars Mejern Larsson, Rikard Larsson, Teres Lindberg, Pia Nilsson, Jasenko Omanovic och Suzanne Svensson (alla S).

Anf. 91 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Varav hjärtat är fullt etcetera.

”Hafsverk” sa Leif Pettersson om det som ligger till grund för den tilläggsändring som vi just nu hanterar. Min minnesbild, Leif Pettersson, är att dåvarande statsrådet Anna Johansson uttryckte en utomordentlig stolthet över den klampningslagstiftning som riksdagen antog 2015 då hon, om jag inte minns helt fel, dessutom själv deltog i debatten och var mycket

nöjd. I samma betänkande och riksdagsdebatt var det ett tillkännagivande som sa att detta skulle följas upp, och nu kom uppföljningen. Vi ska vara försiktiga.

Jag noterar också, Leif Pettersson, att regeringspartnern Miljöpartiet uppenbart inte prioriterar trafiksäkerhetsfrågor som Leif Pettersson. Pettersson fick väl deras talartid också, för de deltar inte i debatten.

I en departementsskrivelse från Finansdepartementet som just nu är ute på remiss talar man sig varm för avståndsbaserad vägslitageavgift, alltså kilometerskatt på vanlig svenska. Det är någonting som mycket dramatiskt skulle förändra konkurrensförutsättningarna i svensk exportindustri och straffa avstånd mycket kraftigt. I skrivelsen talas det mycket om gps-positionering i syfte att få ordning och reda på vägtrafiken och kunna kontrollera och lagföra brott mot cabotageregler och kör- och vilotider etcetera.

Min fråga till Leif Pettersson, som har god inblick i Regeringskansliet i och med att han företräder ett regeringsparti, är: Är kilometerskatt och gps-positionering ett sammanvuxet faktum i den regeringspolitik som just nu förs?

Anf. 92 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Den proposition som vi antog om klampning blev väl inte så bra, för att kanske uttrycka sig lite mildare, utan var tvungen att göras om. Vi insåg det ganska snabbt, och det var ni också med på. Det är ett faktum att det var på det sättet. Att statsrådet var nöjd med att någonting över huvud taget kom på plats får man väl prata med henne om.

När det gäller vägslitageskatten har ingen i dag lagt fram några förslag när det gäller nivåer på skatten eller på pengar som ska plockas in eller något sådant. Det finns inga förslag på det området. Det som man har skickat ut som en skrivelse på remiss handlar om ett system där man först och främst behandlar svenska och utländska fordon på samma sätt. Vi kan inte införa bara gps-positionering lite hipp och säga att bara utländska fordon ska ha det, utan det måste vi i så fall se till att alla fordon i Sverige har precis på samma sätt som när vi kommer till andra länder som har sådana system och våra fordon från Sverige måste ha transpondrar av olika slag.

Jag tror att det är viktigt att poängtera i det här sammanhanget att den här frågan inte alls är färdig för diskussion ännu. Den finns ute på remiss, och vad det kommer att ge är svårt att säga i dag, för vi vet inte det. Sedan är det dessutom en fråga som skatteutskottet antagligen ska behandla, så det är väl inte riktig vår fråga ens.

Anf. 93 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Det är helt uppenbart att tidigare statsrådet Johansson och ledamoten Pettersson har väldigt olika uppfattning om den proposition som 2014 hanterades och som Pettersson nyss kallade hafsig och som Johansson var mycket stolt över. Men det är historia.

Det är helt riktigt, Pettersson, att krontal inte nämns i departementsskrivelsen som är utsänd på remiss. Det kan bli en kilometerskatt på 20, 30 eller 40 kronor per mil – det kan man inte förhålla sig till. Men i departementsskrivelsen argumenteras det starkt för bättre ordning och reda i yrkestrafiken genom bättre kontroll. Fine, check på det, säger Centerpartiet

och jag. Men min fråga var på vilket sätt obligatorisk gps-positionering i syfte att få ordning och reda är sammangift med den kilometerskatt socialdemokratin med kraft argumenterar för. Det är det jag vill höra. Man skickar självklart inte ut remissmaterial från Finansdepartementet lite på chansning, utan det är klart att man har en djupare tanke än så. Är det möjligt så, Pettersson, att man vet om att kilometerskatten är djupt impopulär men att man förklarar den i ord om ordning och reda och gps? Det finns inga tekniska samband eller förutsättningar när det gäller att hålla reda på de fordon som kör i vårt land med gps-positionering och att därtill koppla på en avståndsbaserad vägslitageavgift eller kilometerskatt. Det finns inte, men jag vill ändå höra Leif Petterssons argumentation för varför man har kopplat ihop det.

Anf. 94 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Anledningen till att det här är ihopkopplat är självklar. Om vi ska ha koll på alla bilar måste det ske via gps-positionering. Man måste också kunna kontrollera att transpondrarna faktiskt är på. Det är ett system som naturligtvis kommer att kosta pengar att införa. Därför måste man se till att plocka in intäkter för det. Om det sedan ska vara så att man gör någon sorts skatteväxling när man inför det här eller om det ska vara på något annat sätt vet vi inte ännu. Det man nu tittar på är hur systemet ska fungera. Att då måla en viss potentat på väggen och säga att det här skulle kosta 40 spänn milen ska man nog akta sig för i det här fallet. Det kan nog vara så att det här blir ett totalt neutralt system som inte plockar in några pengar men i stället håller ordning och reda på vägarna. Det kan mycket väl bli på det sättet. Det är en möjlighet, men det vet vi inte ännu. Jag tror att det är viktigt att man faktiskt tittar på det här.

Kom också ihåg en annan sak. När vi tidigare sa – det här trodde jag nästan att Anders Åkesson skulle komma till – att vi skulle plocka in 4 miljarder på det här sättet var det ett läge när statsfinanserna var i minst sagt dåligt skick. Nu är det inte så längre. Därför behöver vi inte av det skälet säga att vi ska ha ett stort överskott i systemet. Det som nu tittas på är systemet i sig, inte några nivåer när det gäller skatterna.

Anf. 95 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att ta replik på Leif Pettersson. Leif Pettersson sitter i ett sjunkande skepp av vikande opinionssiffror. Samtidigt står han i talarstolen och raljerar över något som Peter Lundgren har sagt.

Jag har god kontakt med Peter Lundgren; det stämmer att han tycker att beställaransvaret är innehållslöst. Det kontrolleras om det finns tillstånd för att köra gods på väg. Det är inte det som är problemet. Problemet är att man bryter mot alla regler och att vi har för få poliser för att kontrollera det.

Vilka tankar har regeringen när det gäller att lösa problematiken på kort sikt, Leif Pettersson? Men det kanske inte går att lösa på kort sikt, med tanke på hur lång tid det tog att utreda tolv timmars förlängd klampning.

Anf. 96 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! När det gäller förlängd klampning hänvisar jag till det Nina Lundström sa om möjligheterna att klampa längre än 36 timmar.

Jimmy Ståhl vill kanske i stället ha ett domstolsförfarande som kan dröja veckor. Under den tiden hinner en lastbil köra ganska långt. Och då hinner vi inte få fast en enda. Men det är upp till Jimmy Ståhl att driva en sådan fråga i så fall.

Det är anmärkningsvärt att en representant för ett riksdagsparti – i det här fallet visserligen en EU-parlamentariker, men ändå – kan uttrycka sig på det sättet i en debatt. Sverigedemokraterna lägger samtidigt inte fram någon motion i riksdagen om att skippa beställansvaret och att ha något annat i stället. Något annat måste nämligen på plats i stället, eller är det bara bra som det är? Den frågan måste man ställa sig.

Jag lutar nog åt förklaringen som jag hade i slutet av den delen av mitt anförande. Ni vill både äta kakan och ha den kvar, Jimmy Ståhl. Ni vill både kunna skälla på förslag som den här regeringen har lagt fram och samtidigt säga: ”Nej, vi är med.” Den taktiken använder ni i många andra frågor. Ta bara vinster i välfärden, till exempel. Där var ni först med, men sedan sa ni att något sådant inte skulle läggas fram.

Sverigedemokraterna är ett opålitligt parti, ett djupt opålitligt parti som kan uttrycka sig på i princip vilket sätt som helst i vilken fråga som helst. Men någon linje har ni inte.

Anf. 97 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Återigen får jag inga svar. Leif Pettersson hade ödmjukheten att dra över sin talartid med tio minuter. Han talade alltså dubbelt så lång tid som han hade anmält. Men jag blev inte mycket klokare för det.

I Tyskland finns något som heter pay or stay. Varför skulle vi inte kunna ha det i Sverige? Man sitter fast tills man har betalat, och betalar man inte sitter man fast.

Jag önskar att Leif Pettersson ska svara på frågorna och upprepar dem därför. Vad tänker Leif Pettersson göra för att stärka svensk åkerinäring på kort sikt? Jag misstänker att jag inte får något svar på det den här gången heller.

Om man är nöjd med det förfall som sker i Sverige i dag ska man rösta på Leif Petterssons parti. Om man vill ha förändring röstar man på något annat.

Anf. 98 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Valrörelsen har krupit in i riksdagen redan nu. Det märktes på Sten Berghedens anförande och på Jimmy Ståhls replik nu. Jag tycker att det är lite sorgligt, men det är bara att konstatera att så är fallet.

Det vi vill göra för att stärka svensk åkerinäring på kort sikt är att införa beställansvaret, och vi har klampningen under längre tid. Det gäller att få ordning och reda på vägen. Och det får vi genom att införa ett beställansvar, genom att se till att ansvaret verkligen tas i alla led. Det var precis det Robert Halef redogjorde för i sitt anförande. Jimmy Ståhl kanske glömde att lyssna precis då, men det var ett bra anförande från Robert Halef i den delen. Därför behöver jag inte upprepa det.

För svensk åkerinäring är det viktigt med ordning och reda och konkurrens på lika villkor.

Det är också viktigt att vi får fler poliser på plats. Men det tar tio år att utbilda trafikpoliser. Och det är inte på det sättet att nedgången när det gäller trafikpoliser började för fyra år sedan. Den har skett under lång tid. Poliser har sökt sig från trafikuppdrag till andra uppdrag, därför att man har tyckt att det har varit viktigare saker att syssla med. Det har inte heller gått att rekrytera unga poliser till att bli trafikpoliser. I stället har vi börjat anställa bilinspektörer. Vi måste se över vilken kompetens de ska ha, som jag sa i mitt anförande.

Jag tror att det här är viktiga åtgärder för svensk åkerinäring. Men det gäller också att åkerinäringen själv gör vad man kan, och det gör man genom initiativet Fair Transport, som jag återigen vill föra fram och hylla.

Anf. 99 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Visst summerar vi snart fyra år med en socialdemokratisk regering. Med facit i hand kan vi konstatera att det man sa före valet icke har levererats. Däremot har man gjort en del andra trevande försök att rätta till saker och ting. Men det är inget som märks där ute på våra vägar.

Det var ett långt tal Leif Pettersson höll. Men i sak var det oerhört fattigt. Det är bara att konstatera att Socialdemokraterna egentligen är som piggast i opposition. Det är då man jobbar och sliter. Sedan sätter man sig på sina händer i regeringsställning och gör ingenting. Man tillsätter en utredning för att flytta fram klampningstiden med tolv timmar, och den utredningen håller man på med i tre och ett halvt år, för att komma fram till att det inte är möjligt att klampa längre än ytterligare tolv timmar.

På tre och ett halvt år hade vi nog kunnat utreda de flesta frågorna inom hela åkerinäringen. Vi hade kunnat titta över vad som skulle kunna vara den tyska modellen, att klampa tills vi verkligen har fått fast dem och fått in böterna. Men i stället valde man tolv timmar.

Jag måste fråga: Är Leif Pettersson nöjd med tolv timmar? Är det verkligen att klampa på riktigt, som man sa före valet, fru talman? Har man nått det målet nu?

Jag ställde en fråga i mitt anförande som jag gärna vill ha svar på. Jag tänkte att nu kommer väl Leif Pettersson ändå att ägna sig åt att svara på den frågan i sitt långa anförande på nästan 20 minuter. Men nej, det gjorde han inte med ett enda ord.

Vi vill ha en konkurrensutredning för att stämma av hur konkurrensituationen ser ut för svensk åkerinäring gentemot utländska åkare. När kommer den utredningen? Det svaret borde vi kunna få. Det har riksdagen faktiskt ställt sig bakom, och det vore väl rimligt att börja utreda konkurrenssituationen innan ni utreder nya skatter.

Anf. 100 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med konkurrensutredningen. I den debatten påpekade jag för Sten Bergheden att den utredningen är att slag i luften, men det lyssnade han naturligtvis inte på. Utredning av konkurrensvillkoren görs nämligen ständigt av Transportstyrelsen. I Transportstyrelsens instruktion står det att man ska se över den svenska konkurrenssituationen. Det görs alltså löpande.

Man behöver inte tillsätta en utredning och vänta i flera år på ett resultat, för det är ju vad som skulle hända i så fall. Det är alltså ett slag i luften som inte innebär något.

När det gäller detta med 36-timmarsklampning hade jag gärna sett att vi hade kunnat få längre tid, men nu går det inte. Det går inte att få längre klampningstid utan ett domstolsförfarande. Sten Bergheden vet att om det ska bli ett domstolsförfarande hinner det gå mycket lång tid innan vi kan vidta någon åtgärd. Då har lastbilen redan hunnit köra lång väg och är borta. Den är borta med vinden, så att säga. Detta blir alltså bara ytterligare ett slag i luften, när det handlar om möjligheter att åtgärda de fel som finns.

Sten Bergheden, under åtta år hade vi en alliansregering i Sverige. Kan du nämna ett enda förslag som den alliansregeringen genomförde eller lade fram här i riksdagen som förbättrade situationen för svensk åkerinäring? Jag kan inte det, för det finns inget.

Anf. 101 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Jag kan inte räkna upp allt. Vi införde första steget i beställansvaret. Vi införde försök med alkobommar. Vi införde krav på vinterdäck på drivaxeln. Det var några delar. Vi satte också igång en utredning för att få till stånd sund konkurrens på våra vägar. Där kom vi fram till en hel del förslag, som vi sedan förväntade oss att nästa regering, i det här fallet den socialdemokratiska regeringen, skulle fortsätta driva. Men i stället började ni utreda nya skatter för åkerinäringen.

Jag tolkar det som att Leif Pettersson och regeringen inte tänker tillsätta någon utredning om konkurrenssituationen. Däremot kan man tänka sig att införa en ytterligare skatt på diesel på 1 krona eller 1,50 utan att ha någon kontroll. Om ni hade tittat på konkurrenssituationen skulle ni ha slängt skattehöjningen på diesel och bensin i papperskorgen, för den försämrar ju konkurrensen ännu mer. Att i det läget ens komma på tanken att införa en ytterligare kilometerskatt som skulle drabba ett av de länder i Europa som är mest beroende av långa transporter kommer – det säger sig självt – att snedvrider konkurrensen ännu mer.

Jag vill ändå ha svar på ytterligare några frågor. Leif öppnade för att vi skulle titta på en polis som är bättre organiserad när det gäller trafikövervakningen, alltså något liknande trafikpolis. Tyskarna har BAG. Detta har vi moderater motionerat om och drivit på för. Är Leif beredd att titta på detta för att få en tydligare trafikpolis? Det skulle verkligen vara bättre om vi kunde få den funktionen mer renodlad.

Alkobommarna var färdiga att tas i bruk. Utredningen var klar, och bommarna var uppsatta, först i Göteborg, sedan i Frihamnen i Stockholm. Men när Socialdemokraterna tog över lade de ned detta. De gjorde ingenting. De lämnade till och med bort alkobommarna till Finland under tiden, i stället för att sätta upp dem i svenska hamnar. Nu har vi alltså inga alkobommar. Varför blir det inga alkobommar? När kommer de?

Anf. 102 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Låt mig börja med bränslepriserna. Orsaken till att vi har så höga bränslepriser i dag är inte bränsleskatten, utan det är den svaga svenska kronan och en president på andra sidan det stora vattnet – Trump heter han visst i efternamn. Det är han som genom sina utspel om Iranavtalet har sett till att oljepriserna gått upp. Sedan har vi en svag svensk

krona. Sten Bergheden och andra här i kammaren vet att penningpolitiken är Riksbankens ansvar. Där kan regeringen inte göra någonting. Vi har i dag väldigt låga räntor i Sverige. Det innebär att vi har en svag svensk krona. Det innebär att vi får höga importpriser på bland annat diesel och bensin. Detta är orsakerna till att priset har gått upp just nu.

När det gäller försöksverksamhet är det så här: All utrustning för försöksverksamhet, även försöket med elväg som pågår nu, måste monteras ned när försöket är slut. Sådana är bestämmelserna rörande försöksverksamhet i vårt land. Det har den här riksdagen fattat beslut om. Detta innebär att när försöket med alkobommar var över måste alkobommarna monteras ned.

För att få fram ett beslut om de alkobommar som fanns i Göteborg krävdes en diskussion som var hur lång som helst. Sten Bergheden var inte speciellt intresserad av att införa dem. Regeringen sa: Nej, det vill vi inte. De kan ju kosta pengar, och det kan ju vara besvärligt för åkerinäringen på något sätt.

Nu kommer alkobommarna.

Anf. 103 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Fru talman! Jag noterar att Leif Pettersson sa att regeringen har gjort allt och att det därför inte finns så många motioner att debattera här. Då vill jag påminna Leif Pettersson om att vi har en fördelning där våra förslag ligger i olika betänkanden. Jag räknade upp ett antal olika frågeställningar som jag i högsta grad tycker hör samman med de branschfrågor som vi talar om just nu. Jag tänker inte upprepa allt som blivit sagt, men jag tycker att det ändå finns anledning att ställa lite frågor till Leif Pettersson om hur läget egentligen ser ut.

På de resor som jag har gjort efter att den nya lagen om kör- och vilotider infördes har jag kunnat konstatera att det fortfarande finns synpunkter från dem som verkar i branschen om att det är trubbigt. Företagare vill göra rätt, men det finns en trubbighet. Blir det en förseelse som beror på den mänskliga faktorn blir konsekvenserna fortfarande väldigt tuffa.

Därför vill jag fråga om Leif Pettersson känner igen den bilden. Hur tänker Leif Pettersson och regeringen följa upp de regelförändringar som kom nu? De handlar ju om sanktionsavgifterna, och det finns lite olika tillämpningar i olika länder. Företagarna vill göra rätt. De vill att systemet ska vara effektivt, och de vill ha hjälp på vägen. Hur tänker Leif Pettersson följa upp det?

När Transportstyrelsen gjorde utredningen var man väldigt tydlig med vad man inte tittade på och vad som inte ingick i uppdraget. Här har man alltså tittat på själva sanktionsavgiften. Jag vore tacksam om Leif Pettersson kunde utveckla vilka åtgärder man är beredd att vidta, om man nu tycker att det finns ett problem.

Anf. 104 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Nu har reglerna inte varit i funktion så länge. Man kanske ska låta dem verka ett tag först och sedan se hur utfallet blir.

Man sänker alltså avgiften för enklare överträdelse till 5 000 kronor, och man höjer den rejält för dem som begår systematiska överträdelse av reglerna. Det tycker jag är rätt väg att gå. De som försöker utnyttja ett

system eller sätter sig över det ska betala rejält. De andra ska inte behöva betala. Vi får väl se vad det leder till.

Kom också ihåg vad Transportstyrelsen sa till oss när de var hos oss i utskottet. Om man exempelvis har några kilometer kvar hem och kör den sträckan fastän det innebär att man överträder kör- och vilotiderna kan man göra en ordentlig anteckning om det och skriva varför man har överträtt reglerna. Då får man ingen påföljd alls. Det är också en möjlighet som finns. Men då måste man följa det regelverk som finns. Man får inte bara rycka på axlarna och säga: Åh, vad fasen, vi får ju ändå betala! Ursäkta uttrycket! Om man verkligen lägger sig vinn om att följa de regler som finns är detta inget stort problem.

Jag har också träffat ganska många åkeriföretag som kör med sjysta villkor. De säger att kör- och vilotiderna inte är ett problem. Däremot är konkurrensen ett problem som de vill att vi ska göra något åt. Vi måste kunna följa vad andra gör, apropå den debatt jag hade med Anders Åkeson här tidigare.

Låt systemet verka ett tag. Sedan får vi utvärdera vad som har hänt och se om man måste vidta ytterligare förändringar av nivåerna.

Anf. 105 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Fru talman! Leif Pettersson och jag är helt överens om att det ska råda sjysta villkor och att vi ska se till att det här fungerar. De som inte sköter sig ska betala. Det ska ställas ut sanktionsavgifter.

Det är dock intressant att notera hur många småföretagare där ute som verkligen försöker göra rätt. De som jag har lyssnat på kan göra ganska enkla åtgärder. Man känner att det är ganska tufft.

Anledningen till att jag ställde frågan var att man i majoritetstexten i betänkandet tar upp parallellen med andra länder inom EU. På s. 22 står det så här: De flesta länder utfärdar en varning om det endast finns enstaka mindre överträdelser.

Då blir jag lite fundersam. I och med att det står så i majoritetstexten och det inte är det förslag som ligger framme undrar jag lite grann vad det står för.

Det andra gäller vad som står på s. 22 och 23: Medlemsländernas kontrolltjänstemän bör snarare fokusera på ett professionellt förhållningssätt vid kontrollutförandet, där man tar hänsyn till alla eventuella omständigheter i det enskilda fallet.

Jag tror att den typen av formulering handlar om att se på helheten, men i förslagen finns ju inte det framme.

Jag tror att det gäller att följa upp de nya reglerna. Om det inte bara handlar om sanktionsavgiften utan också om andra typer av åtgärder som behövs tycker jag att det är väldigt viktigt att framföra det. Därför har vi i Liberalerna valt att reservera oss till förmån för vår egen motion, där vi lyfter fram den mänskliga faktorn men också de extraordinära händelser som ingen kan ha rådighet över. Det handlar bland annat om Norrbotten, där det var en storm som påverkade tågtrafiken väldigt mycket. Det handlade om att evakuera passagerare.

Jag menar att det är alldeles nödvändigt att följa upp detta, som många andra åtgärder, för att underlätta inte minst för de mindre åkerierna och företagarna där ute.

Anf. 106 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Jo, visst är det så, men när det är nödsituationer måste man naturligtvis vidta de åtgärder som behövs. Det var ju en sådan situation i den där stormen när man behövde evakuera ett tåg. Sedan är det tyvärr ofta så att det inte finns någon väg vid sidan av järnvägen som gör att man kan evakuera. Men det är ett annat problem.

Sedan gäller det vad som står i betänkandet. Det ena är en beskrivning av hur det är i andra länder. Det andra knyter an till de bestämmelser som vi har nu. Man kan ju inte sätta upp regler för hur enskilda tjänstemän ska bete sig – det kan man inte göra. Vi sätter nu ett system. Det man tydligt säger är att man ska sänka avgifterna för mindre överträdelser. De kan skriva förklaringar till varför något har skett och så vidare, och då får de inga avgifter alls.

På det sättet är det också en fingervisning om vad som är viktigt att titta på för dem som handlägger frågan. Det är viktigare att titta på dem som begår systematiska överträdelser, de som verkligen är bovarna, om man får uttrycka sig så, i sammanhanget. För de utnyttjar personalen på ett otillbörligt sätt, och det kan vi inte godkänna. Det är Nina Lundström också med på. Det tycker jag är det viktiga i sammanhanget.

Kör- och vilotider är ju inte till för att jäklas med någon, utan de är helt enkelt till för att chaufförer och anställd personal ska ha drägliga arbetsvillkor. Det är jätteviktigt.

Anf. 107 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Vänsterpartiet skulle helst vilja ha klampning tills sanktionsavgifterna är betalda, men eftersom detta förslag nu läggs fram och det kommer att prövas avvaktar vi. Men på längre sikt vill vi se det.

Det är väldigt bra att uppföljningsplikten tas upp till diskussion när det gäller beställaransvaret. Vi behöver nämligen ha ett rejält beställaransvar där man verkligen kan få ett helhetsgrepp över situationen för att komma till rätta med avarterna. Men det är samtidigt viktigt att poängtera att vi kommer att behöva resurser till uppföljning av detta. Det har man sett i Finland. Man har ett beställaransvar, men det är ganska svårt att följa upp det, för det finns inte tillräckligt med resurser till polisen.

Här måste man försöka hitta system. Det kan vara digitala system eller någon sorts smarta system som tar höjd för detta. Om man tänker igenom det ordentligt kanske man kan fånga in det perspektivet. Det är viktigt att ta med sig detta.

När det kommer till polisen och resurser vill jag också säga att vi behöver en omfördelning i samhället av resurser. Vi har lagt resurserna ganska fel ganska länge. Vi prioriterar inte det viktigaste först, inte säkerhet och inte grundläggande funktioner, som vi gjorde för kanske 10–20 år sedan. Den senaste tiden har vi låtit kortsiktig vinst, så att säga, gå före. Tjänstemän som tar fram beslut, arkitekter som ritat hus, ingenjörer och så vidare har fått uppdrag där man pressar ut vinster och snarare vill att det ska se flashigt eller snyggt ut än att det ska vara funktionellt, säkert och robust.

Samma sak gäller med omfördelningen av resurser i samhället och när vi ser till att vi har tillräckligt med resurser och marginaler till polis och så vidare.

Här behöver vi få en kultur där vi tänker på helheten och där vi tar det viktigaste först, för vi är nu i ett sådant läge i samhället att vi ser väldigt många kriser på grund av att vi har prioriterat fel. Det gäller samhället och de ökade klyftorna men också klimatet.

Med detta vill jag hoppa över till hela avregleringen av åkerinäringen och de problem vi ser med cabotage, som ju också kommer av en sorts avreglering från EU. Vi har pressat ned priserna på transporter så att de har blivit orimligt billiga. Vi har, så att säga, lagren på vägarna i stället för i affärerna. Hela denna process har gjort att vi har dumpat arbetsvillkor. Vi har orimliga arbetsvillkor för åkerinäringen.

Det är väldigt bra att vi nu får en lång rad åtgärder på plats som kan reglera detta. Det gäller klampning, beställansvar och så vidare. Men vi behöver också ta ett större helhetsgrepp och se till att vi bygger robust och funktionellt. Ska det vara transporter ska det vara marginaler. De ska betala sin klimatpåverkan, och de ska betala vad det kostar. Vi ska snarare kanske gå över till ett transportsnålare samhälle om vi ska klara klimatmålen, men de som jobbar inom åkerinäringen ska få skäligt betalt. Det ska vara trafiksäkert och så vidare. Det behöver alltså göras en sorts kulturvända.

Sedan gäller det gps i samband med kilometerskatten. Det är väldigt viktigt att gps-frågan finns med i den diskussionen. Tyskland är en förebild. De har väldigt bra kontroll på sina åkeriföretag, för de har gps. Det är bra att vi är medvetna om det och att vi jobbar i den riktningen, men kilometerskatten kommer att behövas tillsammans med gps.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 12 En ny lag om företagshemligheter

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU24
En ny lag om företagshemligheter (prop. 2017/18:200)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.38 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

SoU22 Styrande principer inom hälso- och sjukvården och en förstärkt vårdgaranti

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

38 för res. 1

19 för res. 2

238 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

238 för utskottet

38 för res. 1

19 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 1: 33 SD, 5 -

Avstod: 19 C

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 2 (Ytterligare förslag om vårdgarantin)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, C)

3. res. 4 (KD)

Förberedande votering:

57 för res. 3

13 för res. 4

225 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

225 för utskottet

57 för res. 3

13 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 18 V, 14 L

För res. 3: 33 SD, 19 C, 5 -

Avstod: 13 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Prot. 2017/18:117
23 maj

Punkt 4 (Begreppet nära vård och primärvårdens uppdrag)

1. utskottet
2. res. 8 (S, MP, V)

Votering:

159 för utskottet

136 för res. 8

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 73 M, 33 SD, 1 MP, 19 C, 14 L, 13 KD, 5 -

För res. 8: 96 S, 22 MP, 18 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Sultan Kayhan (S) och Pernilla Stålhammar (MP) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Styrande principer inom hälso- och sjukvården)

1. utskottet
2. res. 9 (V)

Votering:

277 för utskottet

18 för res. 9

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 33 SD, 23 MP, 19 C, 14 L, 13 KD, 5 -

För res. 9: 18 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 6 (Fast läkare eller vårdkontakt)

1. utskottet
2. res. 12 (L)

Votering:

149 för utskottet

14 för res. 12

131 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 22 MP, 18 V, 13 KD

För res. 12: 14 L

Avstod: 73 M, 33 SD, 1 MP, 19 C, 5 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Rickard Persson (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 7 (Prestationsbaserat statsbidrag för att korta vårdköerna)

1. utskottet
2. res. 13 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

119 för res. 13

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 33 SD, 23 MP, 18 V, 5 -

För res. 13: 73 M, 19 C, 14 L, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU12 Europarådet

Punkt 1 (Europarådet och Europakonventionen)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (C)

Förberedande votering 1:

37 för res. 2

19 för res. 3

239 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

74 för res. 1

38 för res. 2

183 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Per-Arne Håkansson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

165 för utskottet

73 för res. 1

57 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 1: 73 M

Avstod: 33 SD, 19 C, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:117

23 maj

UU13 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Punkt 2 (Skrivelse 2017/18:136 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2016 och helåret 2017)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

257 för utskottet

38 för res.

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res.: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU22 Gränsen mellan enskilt och allmänt vatten

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU23 Riksrevisionens rapport om inkomsteffekter av bruksvärdes-systemet

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU28 Digitalisering av grundkartor och detaljplaner

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 maj

JuU29 En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

Punkt 5 (Översyn av 6 kap. brottsbalken)

1. utskottet

2. res. 2 (SD, -)

Votering:

257 för utskottet

38 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 2: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU32 Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering

Punkt 4 (Nationellt tiggeriförbud)

1. utskottet
2. res. 2 (M, SD, -)

Votering:

184 för utskottet
111 för res. 2
54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 2: 73 M, 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU30 En generell rätt till kommunal avtalssamverkan

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Uppföljning och utvärdering)

1. utskottet
2. res. (M, SD)

Votering:

184 för utskottet
111 för res.
54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res.: 73 M, 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

KU42 Vissa villkor för statsråd och statssekreterare

Punkt 2 (Vissa frågor om den nya karenslagen)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

257 för utskottet
38 för res. 1
54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 1: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Prot. 2017/18:117

23 maj

Punkt 4 (Ledamöter och arvoden i den nya karensnämnden)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

257 för utskottet

38 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 2: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 5 (Ändring i riksdagsordningens huvudbestämmelser)

Här hade endast yrkats bifall till utskottets förslag till beslut. Förslaget innebar dock ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser. Utskottet hade föreslagit att ändringarna skulle beslutas enligt 8 kap. 17 § första stycket andra meningen regeringsformen. Enligt denna bestämmelse kunde riksdagen anta bestämmelser i riksdagsordningen genom endast ett beslut, om *minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter* röstade för beslutet.

Beslutet skulle enligt riksdagsordningen fattas genom omröstning.

Votering:

295 för bifall

54 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja, och kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 97 S, 73 M, 33 SD, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU25 En ny lag om ekonomiska föreningar

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU30 Stärkt rättssäkerhet vid genomförande av särskilda befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem

Punkt 3 (Förbud mot innehav av berusningsmedel m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

256 för utskottet

39 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 72 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 2: 1 M, 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Prot. 2017/18:117

23 maj

Punkt 5 (Hållas i avskildhet)

1. utskottet

2. res. 4 (C, V, L, KD)

3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

64 för res. 4

38 för res. 5

192 avstod

55 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

192 för utskottet

64 för res. 4

38 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 23 MP

För res. 4: 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

Avstod: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU32 Förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Nationella riktlinjer för ett förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

257 för utskottet

38 för res.

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 1 SD, 22 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res.: 32 SD, 1 MP, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Jonas Eriksson (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UbU23 En gymnasieutbildning för alla

Punkt 1 (Lagförslaget i fråga om undantag för elever på introduktionsprogram från vissa behörighetskrav till högskoleförberedande program)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 2 (Lagförslaget i övrigt)

1. utskottet

2. res. 2 (M, C, L, KD)

3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

119 för res. 2

39 för res. 3

137 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

ClasGöran Carlsson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Ewa Thalén Finné (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

138 för utskottet

119 för res. 2

38 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 18 V

För res. 2: 73 M, 19 C, 14 L, 13 KD

Avstod: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 3 (Åtgärder för att motverka frånvaro)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

118 för res. 4

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 33 SD, 23 MP, 18 V, 5 -

För res. 4: 72 M, 19 C, 14 L, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (Rätt att fullfölja utbildningen på ett introduktionsprogram)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

257 för utskottet

38 för res. 5

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 5: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 5

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 6 (Uppdraget som mentor)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

276 för utskottet

18 för res. 7

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 23 MP, 19 C, 14 L, 13 KD, 5 -

För res. 7: 18 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

UbU27 Samling för skolan*Punkt 1* (Lagförslaget i fråga om allsidig social sammansättning av elever)

1. utskottet

2. res. 1 (M, C, V, L, KD)

Votering:

122 för utskottet

173 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 2 -

För res. 1: 73 M, 33 SD, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD, 3 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (Elevers frånvaro och skolchefer)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

256 för utskottet

39 för res. 3

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:117
23 maj

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 18 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 3: 33 SD, 1 C, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Kerstin Lundgren (C) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 5 (Åtgärder för att öka den allsidiga sociala sammansättningen av elever)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

240 för utskottet

38 för res. 4

17 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 1 V, 14 L, 13 KD

För res. 4: 33 SD, 5 -

Avstod: 17 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Karin Rågsjö (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 5 (V)

Votering:

239 för utskottet

18 för res. 5

38 avstod

54 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 14 L, 13 KD

För res. 5: 18 V

Avstod: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 6 (Statliga sanktionsmöjligheter)

1. utskottet
2. res. 6 (M, C, L, KD)

Votering:

136 för utskottet

119 för res. 6

40 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 16 V

För res. 6: 73 M, 19 C, 14 L, 13 KD

Avstod: 33 SD, 2 V, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Karin Rågsjö (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstätt från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU24 Karensavdrag – en mer rättvis självrisk**Punkt 3 (Karensavdrag för vissa yrkesgrupper)**

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

256 för utskottet

38 för res. 2

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 12 KD

För res. 2: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 4 KD, 3 -

Erik Slottner (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU9 En kommunal kulturskola för framtiden**Punkt 1 (Nationellt mål)**

1. utskottet
2. res. 1 (M, SD, C, KD)

Votering:

152 för utskottet

143 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:117
23 maj

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 23 MP, 18 V, 14 L
För res. 1: 73 M, 33 SD, 19 C, 13 KD, 5 -
Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 3 (En sammanhållen struktur för statens insatser för den kommunala kulturskolan)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

277 för utskottet

18 för res. 3

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 33 SD, 23 MP, 19 C, 14 L, 13 KD, 5 -

För res. 3: 18 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (Bidrag och utveckling)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

257 för utskottet

38 för res. 4

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 13 KD

För res. 4: 33 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 5 (Nationellt kulturskolecentrum och Kulturskolerådet)

1. utskottet

2. res. 5 (M, C, KD)

Votering:

152 för utskottet

106 för res. 5

36 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 23 MP, 18 V, 14 L

För res. 5: 73 M, 1 SD, 19 C, 13 KD

Avstod: 31 SD, 5 -

Frånvarande: 16 S, 10 M, 10 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 6 (Samarbete med övriga aktörer)

1. utskottet
2. res. 7 (M, C, KD)

Votering:

187 för utskottet

106 för res. 7

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 32 SD, 23 MP, 18 V, 14 L, 4 -

För res. 7: 73 M, 19 C, 13 KD, 1 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 10 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Carina Ohlsson (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU20 Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Yrkestrafik och beställaransvar*Punkt 1 (Regleringen av åkerinäringen inom EU)*

1. utskottet
2. res. 1 (M)

Votering:

221 för utskottet

74 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 33 SD, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 12 KD, 5 -

För res. 1: 73 M, 1 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Erik Slottner (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Kontroller och tillsyn av åkerinäringen)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)
3. res. 3 (C)

Förberedande votering:

38 för res. 2

19 för res. 3

238 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Prot. 2017/18:117
23 maj

Huvudvotering:
237 för utskottet
38 för res. 2
19 avstod
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 73 M, 23 MP, 18 V, 14 L, 12 KD
För res. 2: 33 SD, 5 -
Avstod: 19 C
Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 4 KD, 3 -

Punkt 3 (Sanktionsavgifter samt avvikelser från kör- och vilotidsreglerna)

1. utskottet
2. res. 5 (L)
Votering:
207 för utskottet
14 för res. 5
73 avstod
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 32 SD, 23 MP, 19 C, 18 V, 13 KD, 5 -
För res. 5: 14 L
Avstod: 73 M
Frånvarande: 16 S, 10 M, 10 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (Hindrande av fortsatt färd och förlängd klampning)

1. utskottet
2. res. 6 (SD)
Votering:
255 för utskottet
39 för res. 6
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 72 M, 23 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 13 KD
För res. 6: 33 SD, 1 L, 5 -
Frånvarande: 16 S, 11 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -
Tina Acketoft (L) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Beställansvar)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 9 (KD)

Votering:

282 för utskottet

13 för res. 9

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 33 SD, 23 MP, 19 C, 18 V, 14 L, 5 -

För res. 9: 13 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 9 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 5 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU24 En ny lag om företagshemligheter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2018) 231 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförandet och driften av toppdomännamnet .eu och om upphävande av förordning (EG) nr 733/2002 och kommissionens förordning (EG) nr 874/2004

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 maj

2017/18:555 Systembolaget och småskaliga producenter

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:556 Skoterleder

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

Prot. 2017/18:117

23 maj

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 maj

2017/18:1322 Skattelättnader för fjällräddarna

av *Saila Quicklund* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:1323 Tvångsinlösen av skog

av *Saila Quicklund* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1324 Flygbolaget Nextjet

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1325 Förbättrad samordning vid tågförseningar

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1326 Kilometerskatten i Jämtlands län

av *Saila Quicklund* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:1327 Avskaffandet av ombudsfunktionen i e-tjänsten Journalen

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:1328 Nationella prov

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2017/18:1329 Dödligt våld med skjutvapen bland unga män

av *Pål Jonson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1330 Antalet förvarsplatser

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:1331 Sexualbrott på festivaler

av *Pål Jonson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 19 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 22 maj

2017/18:1266 Nya dieselreglers konsekvenser för Försvarsmakten

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 20 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 64 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 90 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 4 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 5 Ärenden för bordläggning	1
§ 6 En gymnasieutbildning för alla	2
Utbildningsutskottets betänkande 2017/18:UbU23	2
Anf. 1 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	2
Anf. 2 MICHAEL SVENSSON (M)	4
Anf. 3 STEFAN JAKOBSSON (SD)	5
Anf. 4 ELISABET KNUTSSON (MP)	7
Anf. 5 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	8
Anf. 6 DANIEL RIAZAT (V)	10
Anf. 7 CHRISTER NYLANDER (L)	11
Anf. 8 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	12
Anf. 9 CHRISTER NYLANDER (L) replik	13
Anf. 10 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	13
Anf. 11 ANNIKA ECLUND (KD)	13
(Beslut fattades under § 15.)	14
§ 7 Samling för skolan	15
Utbildningsutskottets betänkande 2017/18:UbU27	15
Anf. 12 ERIK BENG TZBOE (M)	15
Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD)	17
Anf. 14 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	18
Anf. 15 DANIEL RIAZAT (V)	20
Anf. 16 CHRISTER NYLANDER (L)	21
Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V) replik	23
Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (L) replik	23
Anf. 19 DANIEL RIAZAT (V) replik	24
Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (L) replik	24
Anf. 21 ANNIKA ECLUND (KD)	25
Anf. 22 MATILDA ERNKRANS (S)	27
Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD) replik	30
Anf. 24 MATILDA ERNKRANS (S) replik	31
Anf. 25 ROBERT STENKVIST (SD) replik	31
Anf. 26 MATILDA ERNKRANS (S) replik	32
Anf. 27 DANIEL RIAZAT (V) replik	32
Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (S) replik	33
Anf. 29 DANIEL RIAZAT (V) replik	33
Anf. 30 MATILDA ERNKRANS (S) replik	34
Anf. 31 ERIK BENG TZBOE (M) replik	34
Anf. 32 MATILDA ERNKRANS (S) replik	35
Anf. 33 ERIK BENG TZBOE (M) replik	36
Anf. 34 MATILDA ERNKRANS (S) replik	36
Anf. 35 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	37
Anf. 36 MATILDA ERNKRANS (S) replik	37
Anf. 37 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	38

Anf. 38	MATILDA ERNKRANS (S) replik	39
Anf. 39	ELISABET KNUTSSON (MP)	39
Anf. 40	CHRISTER NYLANDER (L) replik	40
Anf. 41	ELISABET KNUTSSON (MP) replik	41
Anf. 42	CHRISTER NYLANDER (L) replik	41
Anf. 43	ELISABET KNUTSSON (MP) replik	42
Anf. 44	ERIK BENG TZBOE (M) replik	42
Anf. 45	ELISABET KNUTSSON (MP) replik	43
Anf. 46	ERIK BENG TZBOE (M) replik	43
Anf. 47	ELISABET KNUTSSON (MP) replik	43
Anf. 48	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	44
Anf. 49	ELISABET KNUTSSON (MP) replik	44
Anf. 50	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	44
Anf. 51	ELISABET KNUTSSON (MP) replik	45
	(Beslut fattades under § 15.).....	45
§ 8	Karensavdrag – en mer rättvis självrisk.....	45
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18:SfU24	45
Anf. 52	JULIA KRONLID (SD)	45
Anf. 53	KERSTIN NILSSON (S)	47
Anf. 54	JAN ERICSON (M)	48
	(Beslut fattades under § 15.).....	49
§ 9	En kommunal kulturskola för framtiden	49
	Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU9	49
Anf. 55	CECILIA MAGNUSSON (M).....	49
Anf. 56	ARON EMILSSON (SD).....	51
Anf. 57	PER LODENIUS (C)	53
Anf. 58	VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	55
Anf. 59	ROLAND UTBULT (KD)	57
Anf. 60	VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	59
Anf. 61	ROLAND UTBULT (KD) replik.....	59
Anf. 62	VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	60
Anf. 63	ROLAND UTBULT (KD) replik.....	61
Anf. 64	ANNA WALLENTHEIM (S).....	61
Anf. 65	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	63
Anf. 66	ANNA WALLENTHEIM (S) replik.....	64
Anf. 67	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	65
Anf. 68	ANNA WALLENTHEIM (S) replik.....	65
Anf. 69	NICLAS MALMBERG (MP)	66
Anf. 70	CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	68
Anf. 71	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNHKE (MP).....	69
Anf. 72	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	71
Anf. 73	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNHKE (MP) replik	72
Anf. 74	CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	72
Anf. 75	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNHKE (MP) replik	72
Anf. 76	ARON EMILSSON (SD) replik.....	73
Anf. 77	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUNHKE (MP) replik	73
Anf. 78	ARON EMILSSON (SD) replik.....	74

Anf. 79 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP) replik	74
Anf. 80 NICLAS MALMBERG (MP)	75
(Beslut fattades under § 15.)	75
§ 10 Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan	75
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU20	75
(Beslut fattades under § 15.)	75
§ 11 Yrkestrafik och beställaransvar	76
Trafikutskottets betänkande 2017/18: TU14	76
Anf. 81 STEN BERGHEDEN (M)	76
Anf. 82 JIMMY STÅHL (SD)	78
Anf. 83 ANDERS ÅKESSON (C)	80
Anf. 84 NINA LUNDSTRÖM (L)	82
Anf. 85 ROBERT HALEF (KD)	83
Anf. 86 JIMMY STÅHL (SD) replik	85
Anf. 87 ROBERT HALEF (KD) replik	86
Anf. 88 JIMMY STÅHL (SD) replik	86
Anf. 89 ROBERT HALEF (KD) replik	86
Anf. 90 LEIF PETTERSSON (S)	87
Anf. 91 ANDERS ÅKESSON (C) replik	91
Anf. 92 LEIF PETTERSSON (S) replik	92
Anf. 93 ANDERS ÅKESSON (C) replik	92
Anf. 94 LEIF PETTERSSON (S) replik	93
Anf. 95 JIMMY STÅHL (SD) replik	93
Anf. 96 LEIF PETTERSSON (S) replik	94
Anf. 97 JIMMY STÅHL (SD) replik	94
Anf. 98 LEIF PETTERSSON (S) replik	94
Anf. 99 STEN BERGHEDEN (M) replik	95
Anf. 100 LEIF PETTERSSON (S) replik	95
Anf. 101 STEN BERGHEDEN (M) replik	96
Anf. 102 LEIF PETTERSSON (S) replik	96
Anf. 103 NINA LUNDSTRÖM (L) replik	97
Anf. 104 LEIF PETTERSSON (S) replik	97
Anf. 105 NINA LUNDSTRÖM (L) replik	98
Anf. 106 LEIF PETTERSSON (S) replik	99
Anf. 107 EMMA WALLRUP (V)	99
(Beslut fattades under § 15.)	100
§ 12 En ny lag om företagshemligheter	100
Civilutskottets betänkande 2017/18: CU24	100
(Beslut fattades under § 15.)	100
Ajournering	100
Återupptaget sammanträde	100
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 maj	101
SoU22 Styrande principer inom hälso- och sjukvården och en förstärkt vårdgaranti	101
UU12 Europarådet	103
UU13 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	104
CU22 Gränsen mellan enskilt och allmänt vatten	104

CU23 Riksrevisionens rapport om inkomsteffekter av bruksvärdessystemet.....	104
CU28 Digitalisering av grundkartor och detaljplaner.....	104
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 maj	104
JuU29 En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet	104
JuU32 Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering.....	105
KU30 En generell rätt till kommunal avtalssamverkan	105
KU42 Vissa villkor för statsråd och statssekreterare	105
CU25 En ny lag om ekonomiska föreningar	106
SoU30 Stärkt rättssäkerhet vid genomförande av särskilda befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem	106
SoU32 Förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre.....	107
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	108
UbU23 En gymnasieutbildning för alla	108
UbU27 Samling för skolan	109
SfU24 Karensavdrag – en mer rättvis självrisk	111
KrU9 En kommunal kulturskola för framtiden.....	111
MJU20 Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan	113
TU14 Yrkestrafik och beställansvar	113
CU24 En ny lag om företagshemligheter	115
§ 16 Bordläggning.....	115
§ 17 Anmälan om interpellationer.....	115
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	116
§ 19 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	116
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 16.39.....	117